

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Gdzie i jak>Prawo którego kraju zostanie zastosowane?

Prawo którego kraju zostanie zastosowane?

W przypadku sporów w sprawie, w której nie wszystkie okoliczności faktyczne są związane z tym samym krajem, trzeba ustalić, które prawo zostanie zastosowane przez sąd orzekający co do istoty sprawy.

W miarę jak rozwija się handel międzynarodowy i coraz więcej ludzi podróżuje do innych krajów, rośnie prawdopodobieństwo wystąpienia aspektów międzynarodowych w sporach z udziałem przedsiębiorstw lub osób fizycznych. Może to wynikać z tego, że strony są różnej narodowości, mieszkają w różnych krajach, bądź też zawarły umowę dotyczącą transakcji realizowanej za granicą.

W razie sporu nie wystarczy stwierdzić, który sąd posiada międzynarodową **jurysdykcję** do rozpoznania i rozstrzygnięcia danej sprawy; trzeba również ustalić, jakie prawo będzie miało zastosowanie przy rozstrzygnięciu istoty sprawy.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2019

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Belgia

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Wiążące źródła belgijskiego prawa krajowego obejmują akty prawne, ogólne zasady prawa i prawo zwyczajowe. Akty prawne muszą być ogłaszane przez organy publiczne, ogólne zasady prawa są prawnie wiążące, ponieważ społeczeństwo jest przekonane o ich wartości prawnej, natomiast prawo zwyczajowe stanowi zbiór niepisanych norm i powszechnie uznawanych praktyk.

W Belgii sądy nie są związane precedensami. Orzecznictwo sądów, podobnie jak doktryna, ma istotne znaczenie, ale nie jest wiążące. Wyroki sądu są ważne wyłącznie pomiędzy stronami postępowania i nie są wiążące dla innych sędziów orzekających w podobnych sprawach. Sądy – z wyjątkiem Trybunału Konstytucyjnego (Cour constitutionnelle / Grondwettelijk Hof) – nie mogą zobowiązać pozostałych sądów do wydawania rozstrzygnięć na podstawie utrwalonej linii orzecznictwa. Nawet wyrok Sądu Kasacyjnego (Cour de cassation / Hof van Cassatie), który może uchylić wyrok wydany przez sąd niższej instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, nie zawiera żadnych wytycznych, które byłyby wiążące dla sądu, który rozpoznaje ponownie sprawę. Treść wyroku Sądu Kasacyjnego jest wiążąca dla sądu właściwego do wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie wyłącznie w przypadku, gdy Sąd Kasacyjny wyda ponownie wyrok w tej samej sprawie.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Należy zauważyć, że federalna służba publiczna ds. zagranicznych (Service public fédéral Affaires étrangères / Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken) prowadzi bazę danych zawierającą ogólne informacje na temat konwencji dwustronnych i wielostronnych podpisanych od 1987 r.:

 <https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

 <https://diplomatie.belgium.be/nl/verdragen>

 <https://diplomatie.belgium.be/de/vertrage>

 <https://diplomatie.belgium.be/en/treaties>

Teksty licznych konwencji obowiązujących w Belgii są opublikowane w belgijskim dzienniku urzędowym (Moniteur belge / Belgisch Staatsblad), który od 1997 r. jest dostępny w wersji elektronicznej pod adresem: <http://justice.belgium.be/>.

Na tej samej stronie internetowej można również znaleźć teksty wielu konwencji, które zostały zawarte przed 1997 r., w zakładce „Législation consolidée / Geconsolideerde Wetgeving” (2800 pozycji według stanu na dzień 1 sierpnia 2004 r.).

Belgia jest co do zasady suwerennym państwem sprawującym władzę zwierzchnią nad podmiotami podlegającymi właściwości jej sądów. Biorąc jednak pod uwagę coraz silniejsze umiędzynarodowianie się społeczeństwa, Belgia staje się w coraz większym stopniu związana zasadami przyjmowanymi przez organizacje i instytucje na szczeblu ponadnarodowym i międzynarodowym. W szczególności Unia Europejska (UE), Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Rada Europy wywarły wpływ na prawo belgijskie zarówno ze względu na traktaty i rozporządzenia (które mogą, ale nie muszą mieć bezpośredniego zastosowania), jak i dyrektywy i harmonizację przepisów prawa, co miało na celu skłonienie państw członkowskich należących do tych organizacji do dostosowania ich wewnętrznych systemów prawnych.

Do konwencji dotyczących praw człowieka mających bezpośrednie zastosowanie w Belgii należą Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i Europejska karta społeczna – obydwie te konwencje zostały uchwalone przez Radę Europy. Analogicznymi dokumentami na szczeblu Organizacji Narodów Zjednoczonych są odpowiednio Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

Unia Europejska (UE), jako organizacja o charakterze ponadnarodowym, wywiera istotny wpływ na państwa członkowskie, które do niej należą, w tym na Belgię. Podstawowymi aktami prawnymi UE są rozporządzenia, które mają bezpośrednie zastosowanie, oraz dyrektywy, które muszą zostać wprowadzone przez państwa członkowskie do krajowego porządku prawnego.

Na rozwój poszczególnych gałęzi prawa, takich jak prawo prywatne międzynarodowe, międzynarodowe prawo karne oraz międzynarodowe prawo handlowe i gospodarcze, wpływają niezliczone instytucje i organizacje, m.in.: Organizacja Narodów Zjednoczonych, UNICTRAL, Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego, UNIDROIT, Rada Europy, Unia Europejska i Wspólnota Europejska, Międzynarodowa Komisja Stanu Cywilnego, Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO), IATA (transport lotniczy) czy Unia Gospodarcza Beneluksu.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Zarówno organy na szczeblu federalnym, jak i organy regionów autonomicznych Belgii mogą przystępować do konwencji dwustronnych z innymi państwami lub regionami na świecie, pod warunkiem że przedmiot tych konwencji wchodzi w zakres ich kompetencji. Większość tego rodzaju konwencji jest zawierana z sąsiadującymi państwami lub z państwami, z którymi Belgię łączy bliskie lub istotne stosunki handlowe.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

W dniu 27 lipca 2004 r. w dzienniku urzędowym opublikowano ustawę z dnia 16 lipca 2004 r. wprowadzającą kodeks prawa prywatnego międzynarodowego (<http://justice.belgium.be/>). Z treścią tego kodeksu można zapoznać się na powyższej stronie internetowej, w zakładce „Législation consolidée / Geconsolideerde Wetgeving”.

Niniejsze informacje opierają się na kodeksie prawa prywatnego międzynarodowego. Przepisy kodeksu dotyczące zarówno jurysdykcji krajowej, jak i skutków wyroków sądów zagranicznych oraz dokumentów urzędowych mają zastosowanie do powództw wytoczonych po wejściu w ustawy życie oraz do wyroków sądu i dokumentów urzędowych wydanych po wejściu ustawy w życie. Sprawy, które nie podlegają przepisom przejściowym ustanowionym w kodeksie, są regulowane przez szereg przepisów prawa oraz obszerny zasób orzecznictwa i doktryny. Przydatne mogą okazać się następujące strony internetowe:

– <http://www.law.kuleuven.be/ipr>

– <http://www.ipr.be/>

– <http://www.dipr.be/>

Przepisy kodeksu mają zastosowanie wyłącznie w zakresie, w jakim dana sprawa nie podlega postanowieniom konwencji międzynarodowych, przepisom prawa Unii Europejskiej lub przepisom szczególnym.

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Sędziowie belgijscy nie stosują jedynie prawa belgijskiego. Często muszą wydawać wyroki na podstawie prawa obcego.

Przepisy belgijskiego prawa prywatnego międzynarodowego stanowią, że prawo obce należy stosować zgodnie z wykładnią przyjętą w odpowiednim państwie trzecim; jeżeli sąd nie jest w stanie samodzielnie ustalić treści prawa obcego, może zwrócić się do stron o współpracę w tym zakresie. W przypadkach, w których ustalenie przez sąd treści prawa obcego w rozsądnym terminie jest w oczywisty sposób niemożliwe, sąd musi zastosować prawo belgijskie (art. 15 kodeksu).

2.2 Odesłanie

Od momentu przyjęcia kodeksu odesłanie zasadniczo nie jest dopuszczalne (art. 16 kodeksu). Kodeks przewiduje jednak wyjątek dotyczący prawa właściwego dla osób prawnych (art. 110) i możliwość odesłania do prawa belgijskiego regulującego kwestie związane ze zdolnością do czynności prawnych osób fizycznych (zob. poniżej).

2.3 Zmiana łącznika

Konflikt ruchomy może się pojawić, gdy łącznik ulega zmianie wraz z upływem czasu (np. obywatelstwa) lub ze względu na zmianę miejsca (np. miejsca zwykłego pobytu).

W kodeksie prawa prywatnego międzynarodowego podjęto próbę określenia zasady, którą należy stosować w najpowszechniejszych sytuacjach, w których dochodzi do zmiany łącznika.

Na przykład jeżeli chodzi o skutki zawarcia związku małżeńskiego, pierwszym łącznikiem wskazanym w kodeksie jest miejsce zwykłego pobytu małżonków w chwili, w której powołano się na skutki zawarcia związku małżeńskiego (art. 48).

W przypadku spraw dotyczących pochodzenia dziecka kodeks stanowi, że prawem właściwym jest prawo państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili narodzin dziecka osoba, której ojcostwo lub macierzyństwo jest przedmiotem postępowania (art. 62).

Prawa rzeczowe do majątku reguluje prawo państwa, w którym znajduje się przedmiot tych praw w chwili powołania się na dane prawo rzeczowe. W kodeksie doprecyzowano jednak, że nabycie i utratę takich praw reguluje prawo państwa, w którym znajduje się przedmiot tych praw w chwili dokonania czynności lub wystąpienia okoliczności faktycznych stanowiących podstawę nabycia lub utraty danego prawa rzeczowego (art. 87).

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Zwykłe normy kolizyjne nie mają zastosowania w szeregu przypadków określonych w kodeksie.

1. Na zasadzie odstępstwa prawo wyznaczone zgodnie z przepisami kodeksu nie ma zastosowania, jeżeli w świetle wszystkich okoliczności oczywiste jest, że dana sytuacja ma jedynie bardzo słaby związek z Belgią i jest bardzo silnie związana z innym państwem. W takim przypadku stosuje się prawo tego innego państwa (art. 19).

2. Przepisy prawa belgijskiego wymuszające swoje zastosowanie lub belgijskie zasady porządku publicznego, które regulują sytuację międzynarodową niezależnie od prawa ustalonego zgodnie z normami kolizyjnymi, mają w dalszym ciągu zastosowanie (art. 20).

3. Istnieje wyjątek dotyczący międzynarodowego porządku publicznego, który pozwala na odstąpienie od stosowania niektórych przepisów prawa obcego, jeżeli skutki zastosowania tych przepisów byłyby nie do przyjęcia w belgijskim systemie prawnym (art. 21).

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd belgijski może zobowiązać strony do ustalenia treści i zakresu prawa obcego. Sąd może również zastosować Konwencję europejską o informacji o prawie obcym sporządzoną w Londynie w dniu 7 czerwca 1968 r. Jeżeli wymagane są dowody z dokumentów, strona zostanie poproszona o przedstawienie zaświadczenia zwanego *certificat de coutume*, w którym odpowiedni organ państwa trzeciego przedstawi dowody z dokumentów potwierdzające, że dane przepisy mają lub miały zastosowanie w tym państwie.

3 Normy kolizyjne

Jeżeli sąd belgijski ma jurysdykcję na podstawie wspomnianych powyżej przepisów, sąd musi jeszcze ustalić, które prawo powinno mieć zastosowanie do danego sporu. Sąd rozstrzyga tę kwestię zgodnie z przepisami belgijskiego prawa prywatnego międzynarodowego. W zależności od przedmiotu sporu istnieją różne łączniki, które mogą wiązać daną sprawę z określonym systemem prawnym. Kodeks prawa prywatnego międzynarodowego jest podzielony tematycznie i wskazuje odpowiedni łącznik w zależności od obszaru tematycznego. Niektóre z tych obszarów omówiono poniżej.

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Zastosowanie ma rozporządzenie (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. zwane „rozporządzeniem Rzym I”. W kodeksie prawa prywatnego międzynarodowego rozszerzono zakres stosowania konwencji rzymskiej na kwestie dotyczące umów, które były wyłączone z zakresu jej obowiązywania. Kodeks powinien zostać wkrótce dostosowany, aby uwzględnić sytuację wywołaną zastąpieniem konwencji rzymskiej przez rozporządzenie Rzym I. Niektóre kwestie wyłączone z zakresu obowiązywania rozporządzenia są jednak regulowane przepisami szczególnymi, tj.

– konwencjami międzynarodowymi (w szczególności konwencją genewską z dnia 7 czerwca 1930 r. o uregulowaniu pewnych kolizji ustaw w przedmiocie weksli trasowanych i własnych i konwencją genewską z dnia 19 marca 1931 r. o uregulowaniu pewnych kolizji ustaw w przedmiocie czeków) albo

– przepisami szczegółowymi kodeksu (w szczególności art. 124 dotyczącym funduszy powierniczych i art. 111 dotyczącym umów spółek).

Ponadto należy podkreślić, że zgodnie z art. 25 rozporządzenia niektóre konwencje międzynarodowe będą miały w dalszym ciągu zastosowanie, mianowicie:

– Budapeszteńska konwencja z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie umowy przewozu ładunków w żegludze śródlądowej,

- Międzynarodowa konwencja londyńska z dnia 28 kwietnia 1989 r. o ratownictwie morskim,
- konwencje międzynarodowe o ujednostajnieniu niektórych przepisów dotyczących zderzeń oraz niesienia pomocy i ratownictwa morskiego, podpisane w Brukseli dnia 23 września 1910 r. wraz z załączonym do nich protokołem podpisania.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Zastosowanie ma rozporządzenie (WE) nr 864/2007 z dnia 11 lipca 2007 r. zwane „rozporządzeniem Rzym II”. W kodeksie prawa prywatnego międzynarodowego rozszerzono zakres obowiązywania tego rozporządzenia na kwestie wyłączone z jego zakresu.

Niektóre kwestie nieobjęte tym rozporządzeniem są jednak regulowane przepisami szczególnymi. Obowiązek wynikający z dokonania czynności zniesławiającej lub z naruszenia prawa do prywatności lub dóbr osobistych reguluje prawo państwa, w którym dokonano takiej czynności lub wyrządzono taką szkodę lub w którym istniało ryzyko dokonania takiej czynności lub wyrządzenia takiej szkody, według wyboru powoda, chyba że osoba odpowiedzialna wykaże, że nie była w stanie przewidzieć, iż szkoda zostanie wyrządzona w danym państwie (zob. art. 99).

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 28 rozporządzenia niektóre konwencje międzynarodowe będą miały w dalszym ciągu zastosowanie, mianowicie:

- Konwencja haska z dnia 4 maja 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych,
- Międzynarodowa konwencja o ujednoczeniu niektórych zasad dotyczących jurysdykcji cywilnej w sprawach zderzeń, Międzynarodowa konwencja o ujednoczeniu niektórych zasad dotyczących jurysdykcji karnej w sprawach zderzeń lub innych wypadków w żegludze oraz Międzynarodowa konwencja o ujednoczeniu niektórych zasad dotyczących zajęcia (aresztu) statków morskich, wszystkie podpisane w Brukseli dnia 10 maja 1952 r.,
- Międzynarodowa konwencja o ratownictwie morskim, podpisana w Londynie w dniu 28 maja 1989 r.,
- Konwencja o udzielaniu patentów europejskich, podpisana w Monachium w dniu 5 października 1973 r.,
- Międzynarodowa konwencja z dnia 29 maja 1933 r. o ujednostajnieniu niektórych prawideł dotyczących zajęcia zabezpieczającego statków powietrznych,
- konwencje międzynarodowe o ujednostajnieniu niektórych przepisów dotyczących zderzeń oraz niesienia pomocy i ratownictwa morskiego, podpisane w Brukseli dnia 23 września 1910 r. wraz z załączonym do nich protokołem podpisania.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

O ile przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego nie stanowią inaczej, prawem właściwym w kwestiach związanych z rozstrzygnięciem sporów dotyczących statutu personalnego i zdolności do czynności prawnych jest prawo państwa, którego dana osoba jest obywatelem.

Jeżeli chodzi o zdolność do czynności prawnych osób fizycznych, w kodeksie przewidziano przepisy zapewniające możliwość dokonania częściowego odesłania: jeżeli zgodnie z prawem obcym w danym przypadku konieczne będzie zastosowanie prawa belgijskiego, kwestię tę będzie regulowało prawo belgijskie (zob. art. 34 kodeksu).

Zgodnie z ogólną zasadą prawem właściwym w kwestiach związanych z ustalaniem imion i nazwisk jest prawo państwa, którego dana osoba jest obywatelem (art. 37).

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Ogólną zasadę dotyczącą ustalania prawa właściwego w tym zakresie sformułowano w art. 62 kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego, który stanowi, że kwestie związane z ustaleniem i zaprzeczeniem ojcostwa lub macierzyństwa reguluje prawo państwa, którego dana osoba była obywatelem w chwili narodzin dziecka lub – jeżeli ustalenie ojcostwa lub macierzyństwa wynika z dokonania dobrowolnej czynności – w chwili dokonania tej czynności.

3.4.2 Przysposobienie

Przesłanki przysposobienia reguluje prawo ojczyste przysposabiającego lub wspólne prawo ojczyste przysposabiających. Jeżeli przysposabiający posiadają obywatelstwo różnych państw, przesłanki reguluje prawo ich miejsca zwykłego pobytu, a w przypadku braku takiego miejsca – prawo belgijskie.

Prawem właściwym dla udzielania różnego rodzaju zgód jest prawo państwa miejsca zwykłego pobytu przysposobianego. Jeżeli jednak w prawie tego państwa nie przewidziano wymogu uzyskania zgody przysposobianego lub nie przewidziano możliwości przysposobienia, zgoda przysposobianego będzie podlegała prawu belgijskiemu (art. 67 i 68 kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego).

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Jeżeli chodzi o prawo właściwe dla zawarcia związku małżeńskiego, w kodeksie prawa prywatnego międzynarodowego rozróżnia się:

- 1) obietnicę zawarcia związku małżeńskiego – prawem właściwym jest prawo państwa miejsca zwykłego pobytu przyszłych małżonków, w jego braku – prawo państwa, którego obywatelstwo posiadają oboje przyszli małżonkowie, a w braku takiego państwa – prawo belgijskie (art. 45 kodeksu);
- 2) zawarcie związku małżeńskiego – prawem właściwym jest prawo ojczyste każdego z małżonków, z możliwym wyjątkiem dotyczącym związku małżeńskiego między osobami tej samej płci, jeżeli przepisy prawa obcego zakazują jego zawarcia, zakaz ten zostanie zniesiony, jeżeli którekolwiek z małżonków jest obywatelem państwa lub ma swoje miejsce zwykłego pobytu w państwie, w którym prawo zezwala na zawarcie takiego związku małżeńskiego (art. 46 kodeksu);
- 3) formalności dotyczące związku małżeńskiego – prawem właściwym jest prawo państwa, w którym zawarto związek małżeński (art. 47 kodeksu);
- 4) skutki zawarcia związku małżeńskiego – prawem właściwym jest prawo państwa, w którym małżonkowie mają swoje miejsce zwykłego pobytu, w jego braku – prawo państwa, którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie, a w braku takiego państwa – prawo belgijskie (art. 48 kodeksu).

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Jeżeli chodzi o związki partnerskie lub jakiegokolwiek formy konkubinatu podlegające rejestracji, w prawie belgijskim rozróżnia się związki pomiędzy konkubentami, które skutkują powstaniem więzi równoważnej więzi małżeńskiej, oraz związki, które nie skutkują powstaniem takiej więzi.

W przypadku tych pierwszych związków prawem właściwym jest prawo regulujące zawarcie związku małżeńskiego (zob. powyżej), natomiast w przypadku związków pomiędzy konkubentami, które nie skutkują powstaniem więzi równoważnej więzi małżeńskiej, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym taki związek został po raz pierwszy zarejestrowany.

Nie wprowadzono przepisów szczególnych regulujących niezarejestrowane konkubinaty.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

W przypadku rozwodu i separacji zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Art. 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych dotyczącym kwestii związanych z zobowiązaniami alimentacyjnymi zawiera odniesienie do Protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych. Zgodnie z zasadą ogólną prawem właściwym jest prawo państwa, w którym wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu. Istnieją jednak zasady szczególne dotyczące stosunków między dziećmi a ich rodzicami, dotyczące osób poniżej 21. roku życia i ich stosunków z osobami innymi niż ich rodzice, dotyczące stosunków między małżonkami i byłymi małżonkami oraz dotyczące stosunków między osobami, których małżeństwo zostało unieważnione. Protokół zawiera również przepis zapewniający stronom możliwość wskazania prawa właściwego.

Ponadto postanowienia Konwencji haskiej z dnia 24 października 1956 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci regulują stosunki między Belgią a państwem będącym stroną tej konwencji, które nie ratyfikowało wspomnianego powyżej protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r.

3.6 Mażeńskie ustroje majątkowe

Mażonkowie mogą samodzielnie wybrać prawo regulujące ich mażeński ustrój majątkowy. Wybór jest ograniczony do prawa państwa, w którym mażonkowie mieli swoje pierwsze miejsce zwykłego pobytu po zawarciu związku mażeńskiego, **bądź** prawa ojczystego jednego z mażonków (art. 49 kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego).

W braku wyboru prawa właściwego mażeński ustrój majątkowy reguluje prawo państwa, w którym mażonkowie mieli pierwsze miejsce zwykłego pobytu po zawarciu związku mażeńskiego. Jeżeli mażonkowie mieli miejsca zwykłego pobytu w różnych państwach, prawem właściwym jest prawo państwa, którego obywatelstwo obydwójce mażonkowie posiadali w chwili zawarcia związku mażeńskiego. W innych przypadkach prawem właściwym jest prawo państwa, w którym zawarto związek mażeński (art. 51 kodeksu).

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

3.8 Nieruchomości

Jedną z przesłanek uwzględnianych przy ustalaniu prawa właściwego (art. 87) jest również miejsce, w którym znajduje się dana nieruchomość.

3.9 Niewypłacalność

Kwestie związane z upadłością reguluje rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego. Zgodnie z podstawową zasadą przyjętą na potrzeby tego rozporządzenia przeprowadzane jest jedno główne postępowanie upadłościowe (o charakterze uniwersalnym), po którego zakończeniu można potencjalnie przeprowadzić wtórne postępowania krajowe.

Ostatnia aktualizacja: 05/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Czechy

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Głównym źródłem krajowych norm kolizyjnych jest ustawa nr 91/2012 o prawie prywatnym międzynarodowym.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Wybrane istotne wielostronne konwencje międzynarodowe regulujące kwestie związane z prawem właściwym:

Konwencja o ujednostajnieniu niektórych prawideł dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, podpisana w Warszawie w 1929 r.;

Konwencja z 1956 r. o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR);

Konwencja, uzupełniająca Konwencję warszawską, o ujednostajnieniu niektórych prawideł dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego wykonywanego przez osobę inną niż przewoźnik umowny, sporządzona w Guadalajarze dnia 18 września 1961 r.;

Konwencja wiedeńska z 1963 r. o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową;

Konwencja haska z 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych;

Konwencja z 1973 r. w sprawie umów międzynarodowego przewozu drogowego pasażerów i bagażu (CVR);

Konwencja z 1974 r. o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów;

Konwencja Narodów Zjednoczonych z 1978 r. o przewozie towarów morzem;

Konwencja rzymska z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych;

Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu w 1980 r.;

Konwencja z 1980 r. o międzynarodowym przewozie kolejami (COTIF);

Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze w 1996 r.;

Konwencja o ujednoczeniu niektórych prawideł dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, sporządzona w Montrealu w 1999 r.;

Konwencja haska z 2000 r. o międzynarodowej ochronie dorosłych;

Protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (UE jako całość jest jego stroną).

1.3 Główne konwencje dwustronne

Wybrane główne dwustronne umowy międzynarodowe regulujące kwestie związane z prawem właściwym:

umowa z 1959 r. między Republiką Czechosłowacką a Ludową Republiką Albanii o pomocy prawnej w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych;

umowa z 1964 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Socjalistyczną Federacyjną Republiką Jugosławii o regulacji stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych (mająca zastosowanie do wszystkich państw sukcesorów byłej Jugosławii);

umowa z 1976 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Ludową Republiką Bułgarii o pomocy prawnej i regulacji stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych;

umowa z 1976 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Mongolską Republiką Ludową o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych;

umowa z 1980 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Republiką Kuby o wzajemnej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych;

umowa z 1982 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych (mająca zastosowanie do Federacji Rosyjskiej i wielu innych państw sukcesorów byłego ZSRR);

umowa z 1982 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Socjalistyczną Republiką Wietnamu o pomocy prawnej w sprawach cywilnych i karnych;

umowa z 1987 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Polską Rzeczpospolitą Ludową o pomocy prawnej i regulacji stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych;

umowa z 1989 r. między Czechosłowacką Republiką Socjalistyczną a Węgierską Republiką Ludową o pomocy prawnej i regulacji stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych;

umowa z 1994 r. między Republiką Czeską a Rumunią o pomocy prawnej w sprawach cywilnych;

umowa z 2001 r. między Republiką Czeską a Ukrainą o pomocy prawnej w sprawach cywilnych;

umowa z 2002 r. między Republiką Czeską a Republiką Uzbekistanu o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Kwestię tę reguluje § 23 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Sąd stosuje prawo obce z urzędu. Stosuje się je w taki sam sposób, w jaki jest ono stosowane w państwie, w którym obowiązuje. Zastosowanie mają te przepisy, które miałyby zastosowanie do wydania orzeczenia w danej sprawie w państwie, w którym przepisy te obowiązują, niezależnie od ich klasyfikacji w systemie lub ich charakteru publicznoprawnego, pod warunkiem że nie pozostają one w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa czeskiego.

Sąd z urzędu ustala treść tych przepisów prawa obcego, które należy zastosować. Sąd lub organ publiczny, który orzeka w sprawach podlegających przedmiotowemu prawu, podejmuje wszelkie niezbędne kroki w celu ustalenia jego treści.

2.2 Odesłanie

Kwestię tę reguluje zasadniczo § 21 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Odesłanie jest dopuszczalne, z wyjątkiem stosunków wynikających z prawa zobowiązań i prawa pracy. Jeżeli prawo właściwe zostało wybrane przez strony, normy kolizyjne można uwzględnić wyłącznie wówczas, gdy tego rodzaju możliwość wynika z umowy stron.

2.3 Zmiana łącznika

Co do zasady dany łącznik podlega ocenie wyłącznie w chwili badania faktu istotnego z punktu widzenia prawa. Szczególne normy kolizyjne mogą jednak oczywiście przewidywać rozstrzygnięcie pewnej kwestii w określonym momencie – zobacz na przykład normy dotyczące praw rzeczowych w pkt 3.8.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Kwestię tę reguluje co do zasady § 24 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Prawa właściwego zgodnie z ustawą o prawie prywatnym międzynarodowym nie należy stosować wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, jeżeli po należyтым rozważeniu wszelkich okoliczności sprawy, w szczególności uzasadnionego oczekiwania stron co do zastosowania innego prawa, okazałoby się, że byłoby ono nieproporcjonalne i sprzeczne z rozsądnym i sprawiedliwym rozstrzygnięciem stosunków między stronami. Na tych warunkach oraz w przypadku gdy pozostaje to bez wpływu na prawa innych osób, prawem właściwym jest prawo odzwierciedlające takie rozstrzygnięcie.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Kwestię tę reguluje § 23 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Sąd z urzędu ustala treść tych przepisów prawa obcego, które należy zastosować. Sąd lub organ publiczny, który orzeka w sprawach podlegających przedmiotowemu prawu, podejmuje wszelkie niezbędne kroki w celu ustalenia treści odnośnego prawa.

Jeżeli sąd lub organ publiczny, który orzeka w sprawach podlegających przedmiotowemu prawu, nie zna treści prawa obcego, może zwrócić się do Ministerstwa Sprawiedliwości o wydanie opinii w celu jej ustalenia.

Jeżeli właściwego prawa obcego nie można ustalić w rozsądnym terminie lub jeżeli jego ustalenie jest niemożliwe, zastosowanie ma prawo czeskie.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Zobowiązania umowne regulują §§ 87 i 89 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym. Zakres zastosowania tych przepisów jest ograniczony do tych zobowiązań umownych lub ich aspektów, które nie wchodzą w zakres stosowania przepisów UE lub umów międzynarodowych, chyba że w tych przepisach lub umowach dopuszcza się ich objęcie wspomnianą ustawą. Przepisy tej ustawy stanowią zatem normy niższego rzędu.

Umowy podlegają prawu państwa, w którym dana umowa jest najściślej związana, o ile strony nie dokonały wyboru prawa właściwego. Wybór prawa właściwego musi być wyraźny lub musi jednoznacznie wynikać z postanowień umowy lub okoliczności sprawy.

Umowy ubezpieczenia podlegają prawu państwa, w którym ubezpieczający ma miejsce zwykłego pobytu. Strony mogą dokonać wyboru prawa właściwego w odniesieniu do umowy ubezpieczenia.

Jeżeli chodzi o umowy ubezpieczenia podlegające rozporządzeniu Rzym I, w ustawie wykorzystuje się możliwość zapewnioną państwom członkowskim w art. 7 ust. 3 tego rozporządzenia, zgodnie z którą strony mogą wybrać jakiegokolwiek prawo właściwe w zakresie dopuszczalnym w tym rozporządzeniu.

Zgodnie z § 90 ustawy stosunki prawne wynikające z jednostronnych czynności prawnych podlegają prawu państwa, w którym osoba dokonująca jednostronnej czynności prawnej ma miejsce zwykłego pobytu lub siedzibę w chwili dokonania czynności, o ile nie wybrano innego prawa właściwego.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

§ 101 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym zawiera – uwzględniając w szczególności zakres stosowania rozporządzenia Rzym II – normę kolizyjną odnoszącą się wyłącznie do zobowiązań pozaumownych wynikających z naruszenia prawa do ochrony życia prywatnego i dóbr osobistych, w tym zniesławienia. Zobowiązania te podlegają prawu państwa, w którym ma miejsce tego rodzaju naruszenie. Poszkodowany może jednak wybrać zastosowanie prawa państwa, w którym: a) poszkodowany ma miejsce zwykłego pobytu lub siedzibę; b) osoba, która dopuściła się naruszenia, ma miejsce zwykłego pobytu lub siedzibę; lub c) wystąpiły skutki naruszenia, pod warunkiem że osoba, która dopuściła się naruszenia, mogła je przewidzieć.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Kwestię tę reguluje § 29 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

O ile ustawa nie stanowi inaczej, osobowość prawna i zdolność do czynności prawnych podlegają prawu państwa, w którym dana osoba ma miejsce zwykłego pobytu. O ile ustawa nie stanowi inaczej, wystarczy, by osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej miała zdolność do dokonania tej czynności zgodnie z prawem obowiązującym w miejscu, w którym jej dokonuje.

Kwestie związane ze zmianą nazwisk osób fizycznych podlegają prawu państwa, którego dana osoba jest obywatelem. Osoba ta może jednak wybrać prawo państwa, w którym znajduje się jej miejsce zwykłego pobytu.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Kwestie związane z ustalaniem i zaprzeczeniem pochodzenia dziecka podlegają § 54 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym. Podlegają one prawu państwa, którego obywatelstwo dziecko nabyło poprzez narodziny; jeżeli dziecko nabyło poprzez narodziny więcej niż jedno obywatelstwo, zastosowanie ma prawo czeskie. Prawo państwa, w którym matka dziecka miała miejsce zwykłego pobytu w chwili narodzin dziecka, ma zastosowanie, jeżeli służy to dobru dziecka. Jeżeli dziecko ma miejsce zwykłego pobytu w Republice Czeskiej i jeżeli służy to dobru dziecka, kwestie związane z ustalaniem i zaprzeczeniem

pochodzenia dziecka podlegają prawu czeskiemu. Pochodzenie dziecka można ustalić zgodnie z prawem państwa, w którym złożono oświadczenie o uznaniu dziecka. Jeżeli dokonano zaprzeczenia pochodzenia dziecka w toku postępowania sądowego lub pozasądowego w innym państwie zgodnie z prawem tego państwa i ustalono pochodzenie dziecka od innej osoby, będzie to wystarczające do ustalenia pochodzenia dziecka od tej osoby. Prawo właściwe dla stosunków między rodzicami a dziećmi w kwestiach związanych ze świadczeniami alimentacyjnymi ustala się zgodnie z Protokołem haskim z 2007 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań alimentacyjnych. W innych sprawach dotyczących praw i obowiązków rodzicielskich oraz środków ochrony dziecka lub jego majątku prawo właściwe ustala się zgodnie z Konwencją haską z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci.

3.4.2 Przynosobienie

Kwestię tę regulują §§ 61 i 62 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Aby dokonać przynosobienia, niezbędne jest spełnienie przesłanek określonych w prawie państwa, którego obywatelem jest przynosobiony, oraz państwa, którego obywatelem jest rodzic adopcyjny. Jeżeli rodzice adopcyjni mają różne obywatelstwa, należy spełnić przesłanki określone w systemach prawnych ustalonych zgodnie z obywatelstwami obojga rodziców, jak również w prawie państwa, którego przynosobiony jest obywatelem. Jeżeli zgodnie z tymi przepisami konieczne byłoby zastosowanie prawa innego państwa, które nie zezwala na przynosobienie lub zezwala na nie wyłącznie w ściśle ograniczonych okolicznościach, zastosowanie ma prawo czeskie, pod warunkiem że rodzic adopcyjny lub co najmniej jedno z rodziców adopcyjnych ma miejsce zwykłego pobytu w Republice Czeskiej.

Skutki przynosobienia podlegają prawu państwa, którego wszystkie strony są obywatelami w chwili przynosobienia, w jego braku – prawu państwa, w którym wszystkie strony mają miejsce zwykłego pobytu w chwili przynosobienia, a w jego braku – prawu państwa, którego przynosobiony jest obywatelem. Jeżeli chodzi o stosunki między rodzicem adopcyjnym a przynosobionym lub rodzicami adopcyjnymi w kwestiach związanych z prawami i obowiązkami rodzicielskimi, wychowaniem dziecka i świadczeniami alimentacyjnymi, zastosowanie ma prawo ustalone zgodnie z umowami międzynarodowymi wymienionymi w pkt 3.4.1 w odniesieniu do pochodzenia dziecka.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Kwestię tę regulują §§ 48 i 49 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Zdolność danej osoby do zawarcia małżeństwa, jak również przesłanki ważności małżeństwa, podlegają prawu państwa, którego obywatelem jest ta osoba. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu obowiązującemu w miejscu, w którym małżeństwo zostało zawarte.

Małżeństwo zawarte w ambasadzie Republiki Czeskiej w innym państwie podlega prawu czeskiemu.

Stosunki osobiste między małżonkami podlegają prawu państwa, którego oboje małżonkowie są obywatelami. Jeżeli są oni obywatelami różnych państw, stosunki między nimi podlegają prawu państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu, a w jego braku – prawu czeskiemu.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

§ 67 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym reguluje kwestię prawa właściwego dla związków partnerskich i podobnych związków oraz skutków ich zawarcia, zdolności do ich zawarcia, procedur ich zawarcia lub rozwiązania, unieważnienia i ustalenia nieistnienia, a także rozstrzygnięcia kwestii związanych ze stosunkami osobistymi i majątkowymi między partnerami.

Wszystkie te kwestie podlegają prawu państwa, w którym zawarto związek partnerski lub podobny związek.

Prawo czeskie nie zawiera żadnych norm kolizyjnych w odniesieniu do konkubinatu.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

§ 50 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym reguluje kwestię prawa właściwego dla rozwodu i unieważnienia małżeństwa lub ustalenia jego nieistnienia. Republika Czeska nie bierze udziału w zacieśnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej, a zatem nie jest związana przepisami rozporządzenia Rady (UE) nr 1259/2010.

Rozwód podlega prawu państwa regulującego stosunki osobiste między małżonkami w chwili wszczęcia postępowania. (Stosunki osobiste między małżonkami podlegają prawu państwa, którego oboje małżonkowie są obywatelami. Jeżeli są oni obywatelami różnych państw, stosunki między nimi podlegają prawu państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu, a w jego braku – prawu czeskiemu.) Jeżeli zgodnie z tą normą kolizyjną konieczne jest zastosowanie prawa innego państwa, które nie zezwala na rozwód lub zezwala na niego wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, zastosowanie ma prawo czeskie, pod warunkiem że przynajmniej jedno z małżonków jest obywatelem Republiki Czeskiej lub że przynajmniej jedno z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu w Republice Czeskiej.

Unieważnienie małżeństwa lub ustalenie jego nieistnienia, zdolność do zawarcia małżeństwa oraz forma jego zawarcia podlegają prawu właściwemu dla tych kwestii z chwili zawarcia małżeństwa.

Prawo czeskie nie zawiera żadnych norm kolizyjnych w odniesieniu do separacji.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami podlegają prawu ustalonemu zgodnie z Protokołem haskim z 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Kwestię tę reguluje § 49 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Stosunki majątkowe między małżonkami podlegają prawu państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu, w jego braku – prawu państwa, którego oboje małżonkowie są obywatelami, a w jego braku – prawu czeskiemu.

Umowy małżeńskie majątkowe podlegają prawu właściwemu dla małżeńskiego ustroju majątkowego z chwili zawarcia umowy. W jego braku małżonkowie mogą również uzgodnić w odniesieniu do umowy małżeńskiej majątkowej, że ich stosunki majątkowe będą podlegały prawu państwa, którego jedno z małżonków jest obywatelem, prawu państwa, w którym jedno z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu, prawu państwa, w którym położona jest nieruchomość, jeżeli sprawa dotyczy nieruchomości, albo prawu czeskiemu. Jeżeli tego rodzaju umowa zostaje zawarta w innym państwie, należy ją sporządzić w formie aktu notarialnego lub podobnego dokumentu.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Prawo właściwe dla dziedziczenia po osobach, które zmarły dnia 17 sierpnia 2015 r. lub po tym dniu, jest uregulowane w **rozporządzeniu (UE) nr 650/2012**.

Kwestię tę regulują §§ 76 i 77 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym. Przepisy te mają zastosowanie do dziedziczenia po osobach, które zmarły dnia 16 sierpnia 2015 r. lub przed tym dniem (o ile kwestii prawa właściwego nie uregulowano w odmienny sposób w dwustronnej umowie międzynarodowej). Stosunki prawne związane z dziedziczeniem podlegają prawu państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci. Jeżeli spadkodawca był obywatelem Republiki Czeskiej i przynajmniej jeden ze spadkobierców ma miejsce zwykłego pobytu w Republice Czeskiej, zastosowanie ma prawo czeskie.

Zdolność do sporządzenia lub odwołania testamentu, jak również skutki wad testamentu oraz wad oświadczenia woli podlegają prawu państwa, którego obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia testamentu lub w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu. W podobny sposób ustala się prawo właściwe dla zdolności do dokonania lub odwołania innego rodzaju rozrządzeń na wypadek śmierci oraz ustalania ich dopuszczalności. Testament jest ważny ze względu na formę, jeżeli jego forma jest zgodna z prawem państwa: a) którego spadkodawca był obywatelem w chwili sporządzania testamentu lub w chwili śmierci; b) na terytorium którego sporządzono testament; c) w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu w chwili sporządzania testamentu lub w chwili śmierci; d) które należy stosować do stosunków prawnych związanych z dziedziczeniem lub które należało zastosować do tego rodzaju stosunków w chwili sporządzania testamentu; lub e) w którym położona jest nieruchomości, jeżeli sprawa dotyczy nieruchomości. Zasady te mają również zastosowanie do formy odwołania testamentu. Zasady te stosuje się odpowiednio do formy umów o spadek oraz innych rozrządzeń na wypadek śmierci, pod warunkiem że spadkodawca jest stroną umowy o spadek. Mają one również zastosowanie do formy rozwiązania umowy o spadek lub odwołania innych rozrządzeń na wypadek śmierci.

Spadkodawca może zastrzec, że zamiast prawa zazwyczaj stosowanego stosunki prawne związane z dziedziczeniem będą podlegały prawu państwa, w którym spadkodawca ma miejsce zwykłego pobytu w chwili sporządzania testamentu, w tym w odniesieniu do rozrządzeń dotyczących nieruchomości, lub może zastrzec, że stosunki prawne związane z dziedziczeniem, w tym w odniesieniu do rozrządzeń dotyczących nieruchomości, będą podlegały prawu państwa, którego jest on obywatelem w chwili sporządzania testamentu. Strony umowy o spadek mogą wybrać jako prawo właściwe dla stosunków prawnych związanych z dziedziczeniem jeden z tych systemów prawnych, pod warunkiem że spadkodawca jest jedną ze stron umowy o spadek. Zasadę tę stosuje się również odpowiednio do innych zapisów na wypadek śmierci.

Rozporządzenie w sprawie dziedziczenia stanowi, że jeżeli zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia ustalonym zgodnie z tym rozporządzeniem nie ma żadnego spadkobiercy żadnego składnika masy spadkowej, żadnego zapisobiercy wskazanego w zapisie na wypadek śmierci ani żadnej osoby fizycznej będącej spadkobiercą ustawowym, prawo właściwe ustalone w ten sposób pozostaje bez uszczerbku dla prawa państwa członkowskiego lub podmiotu wyznaczonego w tym celu przez dane państwo członkowskie do przejęcia na mocy prawa składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej, które znajdują się na jego terytorium, jeżeli wierzycielom przysługuje prawo do dochodzenia spłaty niespłaconych długów z pozostałej części majątku. W prawie czeskim kwestię tę reguluje § 1634 kodeksu cywilnego. Zgodnie z powyższym jeżeli nie ma żadnego spadkobiercy powołanego do spadku nawet zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego, prawo do dziedziczenia przechodzi na Skarb Państwa i Skarb Państwa jest uznawany za spadkobiercę ustawowego. Skarb Państwa znajduje się w takiej samej pozycji względem pozostałych stron jak spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Zgodnie z § 78 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym w braku spadkobierców Skarb Państwa Republiki Czeskiej nabywa rzeczy i prawa spadkodawcy położone w Republice Czeskiej; sądy czeskie są właściwe w zakresie wydawania postanowień w tym przedmiocie. Skarb Państwa, inna jednostka terytorialna ani istniejąca instytucja nie są uznawane do tych celów za spadkobiercę, chyba że zostały powołane do spadku w testamencie.

3.8 Nieruchomości

Kwestię tę regulują §§ 69–79 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym.

Co do zasady prawa rzeczowe do nieruchomości lub do rzeczy materialnych podlegają prawu państwa położenia rzeczy. Zgodnie z tym prawem ustala się również, czy dana rzecz jest ruchomością czy nieruchomością. Ustawa zawiera jednak szczególne normy kolizyjne w odniesieniu do wybranych rzeczy oraz niektórych aspektów praw rzeczowych – zobacz poniżej.

Powstanie i ustanie praw rzeczowych do statków morskich i statków powietrznych zarejestrowanych w rejestrze publicznym podlega prawu państwa, w którym znajduje się rejestr.

Powstanie i ustanie praw rzeczowych do rzeczy materialnych podlega prawu miejsca, w którym rzecz była położona w chwili wystąpienia zdarzenia prowadzącego do powstania lub ustania tego prawa.

Powstanie i ustanie prawa własności do rzeczy materialnych, które przeniesiono na podstawie umowy, podlega prawu regulującemu umowę stanowiącą podstawę powstania lub ustania prawa własności.

Jeżeli czynności prawnej mającej stanowić podstawę powstania i ustania praw rzeczowych do rzeczy materialnych dokonano po rozpoczęciu transportu rzeczy, tj. w trakcie transportu, takie powstanie i ustanie podlega prawu miejsca, z którego wysłano rzecz. Jeżeli jednak powstanie i ustanie praw rzeczowych do danej rzeczy następuje poprzez rozporządzenie tytułem prawnym, który należy przedstawić w celu wydania rzeczy i korzystania z niej, zastosowanie ma prawo miejsca, w którym znajduje się taki tytuł w chwili rozporządzenia nim.

Przepisy w zakresie wpisów do ksiąg wieczystych i podobnych rejestrów obowiązujące w miejscu położenia nieruchomości lub ruchomości mają zastosowanie również wówczas, gdy podstawa prawna powstania, ustania, ograniczenia lub przeniesienia zarejestrowanego prawa podlega ocenie na podstawie innego systemu prawnego.

Zasiedzenie podlega prawu obowiązującemu w miejscu położenia rzeczy w chwili rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia. Posiadacz może jednak odnieść się do prawa państwa, w którym biegnie zasiedzenie, w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek zasiedzenia określonych w prawie tego państwa od chwili przybycia rzeczy do tego państwa.

3.9 Niewypłacalność

Kwestię tę reguluje § 111 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym. Normy kolizyjne rozporządzenia w sprawie upadłości stosuje się odpowiednio, z wyjątkiem spraw podlegających temu rozporządzeniu.

Ostatnia aktualizacja: 06/03/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [et](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Estonia

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Kwestie związane z prawem właściwym są uregulowane przede wszystkim w [E¹ ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym \(zwanej dalej REÖS\)](#). Przed wejściem tej ustawy w życie w dniu 1 lipca 2002 r. zagadnienie to było uregulowane w części ogólnej kodeksu cywilnego (tsiviilseadustiku üldosa seadus). Obecnie – zamiast przepisów części ogólnej kodeksu cywilnego – przepisy REÖS stosuje się w niemal wszystkich przypadkach podlegających ustawie o prawie zobowiązań, części ogólnej kodeksu cywilnego i § 24 ustawy wdrażającej REÖS.

Ponadto należy pamiętać o zasadzie nadrzędności obowiązującego prawa unijnego nad prawem krajowym, a także o zasadzie sformułowanej w art. 123 konstytucji Republiki Estońskiej, zgodnie z którą w przypadku sprzeczności między prawem estońskim lub innymi przepisami estońskimi a postanowieniami umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez estoński parlament zastosowanie mają postanowienia umowy międzynarodowej. Estonia podpisała również cztery umowy o pomocy prawnej z Rosją, Ukrainą, Polską oraz Łotwą i Litwą, w których także uregulowano kwestie związane z prawem właściwym.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, sporządzona w Hadze dnia 5 października 1961 r.;

Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, podpisana w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r.;

Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r.;

Protokół o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, sporządzony w Hadze dnia 23 listopada 2007 r.

Dodatkowe informacje w tym zakresie można uzyskać w [Riigi Teataja](#) (dziennik urzędowy).

1.3 Główne konwencje dwustronne

Umowa między Republiką Estońską a Republiką Łotewską i Republiką Litewską dotycząca pomocy prawnej i stosunków prawnych, podpisana w Tallinnie dnia 11 listopada 1992 r.

Umowa między Republiką Estońską a Federacją Rosyjską dotycząca pomocy prawnej i stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i prawnych, podpisana w Moskwie dnia 26 stycznia 1993 r.

Umowa między Republiką Estońską a Ukrainą dotycząca pomocy prawnej i stosunków prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych, podpisana w Kijowie dnia 15 lutego 1995 r.

Umowa między Republiką Estońską a Rzeczpospolitą Polską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, pracowniczych i karnych, podpisana w Tallinnie dnia 27 listopada 1998 r.

Dodatkowe informacje można uzyskać w [Riigi Teataja](#).

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Jeżeli na mocy prawa, umowy międzynarodowej lub czynności prawnej należy zastosować przepisy prawa obcego, sądy stosują takie przepisy z urzędu. Oznacza to, że sądy mają obowiązek stosować prawo obce niezależnie od wniosków stron (§ 2 ust. 1 REÖS).

W niektórych sprawach cywilnych, w których strony miały prawo uzgodnić wybór prawa właściwego, estońskie sądy stosują prawo estońskie zamiast prawa obcego, ponieważ strony wyraźnie zrzekły się przysługującego im prawa wyboru prawa obcego jako prawa właściwego.

2.2 Odesłanie

W przypadkach, w których REÖS wymaga zastosowania prawa obcego (odesłanie), zastosowanie mają przepisy prawa prywatnego międzynarodowego odpowiedniego państwa. Jeżeli natomiast przepisy tego państwa przewidują zastosowanie prawa estońskiego (odesłanie zwrotne), stosuje się przepisy estońskiego prawa materialnego (§ 6 ust. 1 REÖS).

Dlatego też w przypadku, gdy w prawie obcym przewidziano odesłanie do prawa estońskiego, zastosowanie będą miały przepisy estońskiego prawa materialnego.

2.3 Zmiana łącznika

Powstanie lub wygaśnięcie prawa rzeczowego ustala się zgodnie z prawem państwa, w którym znajdował się przedmiot takiego prawa w chwili powstania lub wygaśnięcia danego prawa rzeczowego (§ 18 ust. 1 REÖS). Dlatego też jeżeli miejsce położenia przedmiotu prawa zmieni się po powstaniu lub wygaśnięciu prawa rzeczowego, zmianie ulegnie również prawo właściwe. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej reguluje prawo państwa, w którym dana osoba ma miejsce zamieszkania (§ 12 ust. 1 REÖS). W związku z tym zmiana miejsca zamieszkania przez daną osobę skutkuje również zmianą prawa właściwego mającego zastosowanie do zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych tej osoby. Ustawa stanowi jednak również, że zmiana miejsca zamieszkania nie ogranicza uprzednio nabytej zdolności do czynności prawnych (§ 12 ust. 3 REÖS).

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Prawo obce nie ma zastosowania, jeżeli jego zastosowanie byłoby jawnie sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa estońskiego (porządek publiczny). W takich przypadkach zastosowanie ma prawo estońskie (§ 7 REÖS).

Ponadto fakt, że prawo obce przewiduje zasadę prawną, która nie istnieje w prawie estońskim, nie jest rozstrzygający; zamiast tego zgodnie z klauzulą porządku publicznego prawo estońskie stosuje się w miejsce prawa obcego, gdy zastosowanie prawa obcego byłoby w oczywisty sposób sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa estońskiego.

Przepisy mające zastosowanie do zobowiązań umownych również stanowią, że przepisy zawarte w odpowiednim rozdziale REÖS pozostają bez uszczerbku dla możliwości stosowania obowiązujących przepisów prawa estońskiego, niezależnie od prawa właściwego dla zobowiązań umownych (§ 31 REÖS). W § 32 ust. 3 ustawy wskazano ponadto, że fakt, iż strony wybrały prawo obce jako prawo właściwe dla zobowiązań umownych, niezależnie od tego, czy wybrały również jurysdykcję sądów zagranicznych, pozostaje bez uszczerbku dla stosowania przepisów prawa danego państwa, jeżeli wszystkie elementy istotne dla umowy w momencie wyboru prawa właściwego były związane wyłącznie z jednym państwem, oraz że nie można odstąpić od tej zasady w drodze umowy (przepisy bezwzględnie obowiązujące).

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Chociaż zgodnie z zasadą ogólną sądy muszą z urzędu stosować prawo obce w przypadkach, w których jest to wymagane na mocy prawa, umowy międzynarodowej lub czynności prawnej (§ 2 ust. 1 REÖS), organy i sądy mogą zwrócić się do stron lub organów rządowych o pomoc w ustaleniu treści prawa obcego, które ma zostać zastosowane.

Choć strony mogą przekazywać sądom dokumenty w celu ustalenia treści prawa obcego, sąd nie ma obowiązku zastosować się do treści takich dokumentów (§ 4 ust. 2 REÖS). Sądy mają również prawo zwrócić się o pomoc do Ministerstwa Sprawiedliwości lub Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Estońskiej oraz skorzystać z usług biegłych (§ 4 ust. 3 REÖS).

Zgodnie z § 234 kodeksu postępowania cywilnego strony postępowania cywilnego mają obowiązek dowieść prawa obowiązującego poza terytorium Republiki Estońskiej, prawa międzynarodowego lub prawa zwyczajowego jedynie w takim zakresie, w jakim sąd nie zna jego treści. Sąd może również korzystać z innych źródeł informacji i dokonać innych czynności w celu ustalenia treści prawa, jak wspomniano w poprzednim akapicie dotyczącym § 4 REÖS.

Sąd ma prawo zażądać informacji od stron w celu ustalenia treści prawa, które ma zostać zastosowane, na podstawie zasady kontradyktoryjności obowiązującej w postępowaniu cywilnym. Zasada ta jest sformułowana głównie w § 5 ust. 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego, który stanowi, że postępowanie w sprawie jest prowadzone w oparciu o fakty i wnioski zgłaszane przez strony oraz że stronom postępowania przysługują takie same prawa w zakresie uzasadniania własnych twierdzeń oraz obalania lub podważania twierdzeń strony przeciwnej. Dzięki temu strona może wybrać okoliczności faktyczne, które przedstawi na poparcie prawdziwości swoich twierdzeń, a także dowody potwierdzające te okoliczności.

W prawie przewidziano również wyjątki, zgodnie z którymi prawo estońskie ma zastosowanie, jeżeli nie można ustalić treści prawa obcego w rozsądnym terminie pomimo dolożenia wszelkich starań (§ 4 ust. 4 REÖS).

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Podobnie jak w przypadku innych kwestii związanych z prawem prywatnym międzynarodowym, prawo właściwe dla zobowiązań umownych jest uregulowane w Estonii w REÖS, chyba że przepisy prawa międzynarodowego stanowią inaczej. Prawo właściwe dla zobowiązań umownych można ustalić na podstawie umowy zawartej między stronami lub – w przypadkach, w których REÖS nie przyznaje stronom prawa wyboru prawa właściwego – zgodnie z obowiązującymi kryteriami ustalania prawa właściwego.

Zgodnie z REÖS strony są uprawnione do ustalenia prawa właściwego, z zastrzeżeniem że umowa podlega prawu państwa wskazanego wspólnie przez strony; zgodnie z ustawą strony mogą również wybrać prawo regulujące całość umowy lub tylko jej część, jeżeli można dokonać takiego podziału (§ 32 ust. 1 i 2 ustawy). Wybór prawa właściwego dokonany w umowie zawartej między stronami pozostaje jednak bez uszczerbku dla zastosowania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa właściwego. W § 32 ust. 3 ustawy wskazano ponadto, że fakt, iż strony wybrały prawo obce jako prawo właściwe dla zobowiązań umownych, niezależnie od tego, czy wybrały również jurysdykcję sądów zagranicznych, pozostaje bez uszczerbku dla stosowania przepisów prawa danego państwa, jeżeli wszystkie elementy istotne dla umowy w momencie wyboru prawa właściwego były związane wyłącznie z jednym państwem, oraz że nie można odstąpić od tej zasady w drodze umowy (przepisy bezwzględnie obowiązujące).

Jeżeli strony nie wybrały prawa właściwego dla zobowiązań umownych, przyjmuje się, że daną umowę reguluje prawo państwa, z którym umowa ta jest najściślej związana. Jeżeli umowę można podzielić na części i jeżeli jedna z części umowy jest ściślej związana z prawem innego państwa, ta część umowy może być regulowana prawem tego państwa (§ 33 ust. 1 REÖS).

Jeżeli chodzi o ustalenie państwa, z którym dana umowa jest najściślej związana, ustawa stanowi, że umowę uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym strona mająca spełnić świadczenie charakterystyczne dla umowy miała w chwili zawarcia umowy swoje miejsce zamieszkania lub – w przypadku organu zarządzającego strony – swoją siedzibę. Jeżeli umowa została zawarta w toku działalności handlowej lub zawodowej prowadzonej przez stronę mającą spełnić świadczenie charakterystyczne dla umowy, umowę taką uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajduje się główne miejsce prowadzenia działalności tej strony. Jeżeli umowa zawiera wymóg, aby świadczenie charakterystyczne dla umowy zostało spełnione w miejscu prowadzenia działalności innym niż główne miejsce prowadzenia działalności, umowę taką uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajduje się inne miejsce prowadzenia działalności (§ 33 ust. 2 REÖS).

Jeżeli chodzi o umowy dotyczące nieruchomości i umowy przewozu, przewidziano odstępstwa od zasady ogólnej dotyczącej miejsca spełnienia świadczenia. Jeżeli przedmiotem umowy jest prawo do nieruchomości lub prawo do użytkowania nieruchomości, umowę taką uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajduje się dana nieruchomość; w przypadku umowy przewozu umowę uznaje się za najściślej związaną z państwem, w którym znajdowało się główne miejsce prowadzenia działalności przewoźnika w chwili zawarcia umowy. Państwo kwalifikuje się jako miejsce prowadzenia działalności, jeżeli znajduje się w nim również miejsce wyjazdu lub miejsce docelowe lub – w przypadku umowy dotyczącej przewozu towarów – główne miejsce prowadzenia działalności nadawcy lub miejsce załadunku bądź wyładunku towarów (§ 33 ust. 4 i 5 REÖS).

W odniesieniu do umów konsumenckich, umów o pracę i umów ubezpieczenia stosuje się przepisy szczególne (§ 34–47 REÖS).

3.2 Zobowiązania pozaumowne

W prawie estońskim przewidziano różne podstawy wyboru prawa właściwego w zależności od charakteru zobowiązania pozaumownego.

Roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia będące następstwem spełnienia świadczenia podlegają prawu państwa, które reguluje faktyczny lub domniemany stosunek prawny, na podstawie którego spełniono świadczenie; roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia będące następstwem naruszenia prawa innej osoby reguluje prawo państwa, w którym doszło do takiego naruszenia. W innych przypadkach roszczenia wynikające z bezpodstawnego wzbogacenia reguluje prawo państwa, w którym doszło do bezpodstawnego wzbogacenia (§ 481 ust. 1–3 REÖS).

Roszczenia wynikające z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia reguluje prawo państwa, w którym osoba prowadząca cudze sprawy bez zlecenia dokonała czynności, natomiast roszczenia wynikające ze spełnienia świadczeń innej osoby podlegają prawu regulującemu takie świadczenia (§ 49 ust. 1–2 REÖS).

Co do zasady roszczenia wynikające z bezprawnego wyrządzenia szkody reguluje prawo państwa, w którym dokonano czynności lub w którym wystąpiło zdarzenie, wywołujące szkodę. Jeżeli skutki nie staną się widoczne w państwie, w którym dokonano danej czynności lub w którym wystąpiło zdarzenie, wywołujące szkodę, na wniosek poszkodowanego zastosowane zostanie prawo państwa, w którym wystąpiły skutki tej czynności lub zdarzenia (§ 50 ust. 1–2 REÖS). Przepisy prawa przewidują jednak ograniczenie odszkodowania należnego z tytułu bezprawnego wyrządzenia szkody. Jeżeli roszczenie wynikające z bezprawnego wyrządzenia szkody podlega prawu obcemu, odszkodowanie zasądzone w Estonii nie może znacznie przewyższać odszkodowania przewidzianego w prawie estońskim za tę samą szkodę (§ 52 REÖS).

Zgodnie z ustawą strony mogą również uzgodnić zastosowanie prawa estońskiego po wystąpieniu zdarzenia lub dokonaniu czynności, na podstawie których powstało zobowiązanie pozaumowne. Wybór prawa właściwego pozostaje bez wpływu na prawa osób trzecich (§ 54 REÖS).

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

W prawie estońskim nie wprowadzono przepisów szczególnych dotyczących prawa właściwego dla nabycia albo zmiany imion i nazwisk osoby fizycznej. Ustalenie miejsca zamieszkania osoby fizycznej podlega prawu estońskiemu (§ 10 REÖS). Obywatelstwo osoby fizycznej ocenia się według prawa państwa, którego obywatelstwo jest przedmiotem postępowania; jeżeli osoba fizyczna posiada obywatelstwo więcej niż jednego państwa, bierze się pod uwagę obywatelstwo państwa, z którym osoba ta jest najściślej związana; w przypadku bezpaństwowców, osób, których obywatelstwa nie można ustalić, lub uchodźców przy ustalaniu prawa właściwego zamiast obywatelstwa bierze się pod uwagę miejsce zamieszkania tych osób (§ 11 ust. 1–3 REÖS).

Prawo państwa miejsca zamieszkania osoby fizycznej reguluje kwestie związane z jej zdolnością prawną i zdolnością do czynności prawnych, lecz zmiana miejsca zamieszkania nie ogranicza już nabytej zdolności do czynności prawnych (§ 12 ust. 1–2 REÖS).

Wprowadzono przepis szczególnie określający, w jakich przypadkach osoba może się powołać na ograniczoną zdolność do czynności prawnych; przepisu tego nie stosuje się do czynności prawnych dokonywanych na gruncie prawa rodzinnego lub prawa spadkowego i czynności prawnych dotyczących nieruchomości znajdujących się w innym państwie (§ 12 ust. 4 REÖS). Co do zasady osoba, która dokonała czynności prawnej, mimo braku lub ograniczonej zdolności do czynności prawnych według prawa państwa jej miejsca zamieszkania, nie może powołać się na brak zdolności do czynności prawnych, jeżeli zdolność do czynności prawnych przysługuje jej na podstawie prawa państwa, w którym dokonała danej czynności. Wspomniany przepis ogólny nie ma zastosowania, jeżeli druga strona była lub powinna była być świadoma faktu, że osoba podejmująca czynność nie posiada zdolności do czynności prawnych (§ 12 ust. 3 REÖS).

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Stosunki prawnorodzinne między rodzicem a dzieckiem reguluje prawo państwa miejsca zamieszkania dziecka (§ 65 REÖS). Wzajemne prawa i obowiązki rodziców i dzieci są związane z pochodzeniem dziecka, które ustala się zgodnie z procedurą przewidzianą przez przepisy prawa; pochodzenie dziecka podlega przepisom szczególnym dotyczącym prawa właściwego.

Pochodzenie dziecka ustala się lub zaprzecza zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka w chwili jego narodzin; w szczególnych przypadkach dopuszcza się jednak również możliwość ustalenia lub zaprzeczenia pochodzenia dziecka zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania jego rodzica lub zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka w chwili zaprzeczenia pochodzenia (§ 62 REÖS).

3.4.2 Przyniesienie

Przyniesienie jest uregulowane w prawie państwa, w którym przyniesający ma miejsce zamieszkania. Przyniesienie przez małżonków podlega prawu regulującemu ogólne skutki prawne zawarcia małżeństwa w chwili przyniesienia (§ 63 ust. 1 REÖS). Oznacza to, że przyniesienie przez małżonków jest uregulowane głównie przez prawo państwa wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), przy czym ustawa zawiera również szereg możliwych podstaw wyboru prawa właściwego, w przypadku gdy małżonkowie nie mają wspólnego państwa miejsca zamieszkania (§ 57 ust. 2–4 REÖS).

Jeżeli przyniesienie dziecka zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka wiąże się z koniecznością uzyskania zgody dziecka lub innej osoby, którą łączy z dzieckiem stosunek prawnorodzinny, kwestie związane z udzielaniem takiej zgody reguluje prawo tego państwa (§ 63 ust. 2 REÖS). Jeżeli przyniesienie jest regulowane prawem obcym lub jeżeli dziecko zostało przyniesione na mocy wyroku sądu zagranicznego, przyniesienie wywiera w Estonii taki sam skutek jak skutek przewidziany w przepisach, zgodnie z którymi dziecko zostało przyniesione (§ 64 REÖS). Należy również podkreślić, że w przypadku przyniesienia dziecka mającego swoje miejsce zamieszkania w Estonii konieczne jest również spełnienie wszystkich innych przesłanek przyniesienia przewidzianych w prawie estońskim zgodnie z prawem państwa miejsca zamieszkania dziecka lub małżonków (§ 63 ust. 3 REÖS).

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Co do zasady ogólne skutki prawne zawarcia związku małżeńskiego ustala się zgodnie z prawem państwa wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), ale ustawa zawiera również szereg alternatywnych podstaw wyboru prawa właściwego w przypadkach, gdy małżonkowie nie posiadają wspólnego państwa miejsca zamieszkania, mianowicie stosuje się prawo państwa wspólnego obywatelstwa, prawo państwa ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, jeżeli jedno z małżonków nadal zamieszkuje w tym samym państwie, a – w braku powyższych – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób najściślej związani (§ 57 ust. 2–4 REÖS).

Prawo estońskie ma zastosowanie do procedury zawierania małżeństwa w Estonii. Małżeństwo zawarte w państwie trzecim uznaje się za ważne w Estonii, jeżeli zostało zawarte zgodnie z odpowiednią procedurą przewidzianą w prawie państwa, w którym zawarto małżeństwo, i jeżeli spełniono przesłanki materialne zawarcia małżeństwa określone przez prawo państwa miejsca zamieszkania obojga małżonków (§ 55 ust. 1–2 REÖS).

Co do zasady przesłanki zawarcia małżeństwa i przeszkody do zawarcia małżeństwa, jak również skutki zawarcia małżeństwa reguluje prawo państwa miejsca zamieszkania przyszłych małżonków (§ 56 ust. 1 REÖS). Fakt, że osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo pozostawała wcześniej w związku małżeńskim, nie stanowi przeszkody do zawarcia nowego małżeństwa, pod warunkiem że wcześniejsze małżeństwo zostało rozwiązane na mocy orzeczenia wydanego lub uznanego w Estonii, nawet jeżeli orzeczenie to jest niezgodne z prawem państwa miejsca zamieszkania osoby zamierzającej zawrzeć małżeństwo (§ 56 ust. 3 REÖS).

Zasada szczególna ma zastosowanie do obywateli Estonii w odniesieniu do prawa właściwego regulującego przesłanki zawarcia małżeństwa; przepis ten stanowi, że w przypadku gdy obywatel estoński nie spełnia przesłanek zawarcia małżeństwa przewidzianych w prawie państwa, w którym ma on swoje miejsce zamieszkania, zastosowanie ma prawo estońskie, jeżeli osoba taka spełnia przesłanki zawarcia małżeństwa przewidziane w prawie estońskim (§ 56 ust. 2 REÖS).

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

W prawie estońskim nie wprowadzono przepisów regulujących kwestie związane z prawem właściwym dla związków partnerskich lub konkubinatów. Przy ustalaniu prawa właściwego w tym zakresie należy zatem stosować przepisy REÖS regulujące stosunki prawne o charakterze najbardziej zbliżonym do tego rodzaju stosunków. W zależności od charakteru konkubinatu lub związku partnerskiego zastosowanie mogą mieć przepisy regulujące zobowiązania umowne lub stosunki prawnorodzinne.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Rozwody podlegają prawu regulującemu kwestie związane z ogólnymi skutkami prawnymi małżeństwa obowiązującemu w chwili wszczęcia postępowania rozwodowego (§ 60 ust. 1 i § 57 REÖS). Oznacza to, że rozwód zasadniczo podlega prawu państwa wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), ale ustawa zawiera również szereg możliwych podstaw wyboru prawa właściwego w przypadkach, gdy małżonkowie nie posiadają wspólnego miejsca zamieszkania, mianowicie stosuje się prawo państwa wspólnego obywatelstwa, prawo państwa ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, jeżeli jedno z małżonków nadal zamieszkuje w tym samym państwie, a – w braku powyższych – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób najściślej związani (§ 57 ust. 2–4 REÖS).

W drodze wyjątku zamiast prawa obcego można zastosować prawo estońskie, jeżeli prawo regulujące ogólne skutki prawne zawarcia małżeństwa nie dopuszcza możliwości udzielenia rozwodu (§ 57 REÖS) lub dopuszcza taką możliwość wyłącznie w ściśle określonych warunkach. Wyjątek ten stosuje się, jeżeli jeden z małżonków zamieszkuje w Estonii lub posiada obywatelstwo estońskie lub zamieszkiwał w Estonii lub posiadał obywatelstwo estońskie w chwili zawarcia związku małżeńskiego (§ 60 ust. 1–2 REÖS).

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

W Estonii nie wprowadzono przepisów krajowych z dziedziny prawa międzynarodowego prywatnego regulującego zobowiązania alimentacyjne powstałe z tytułu stosunków prawnorodzinnych; stosuje się natomiast odesłania do odpowiednich przepisów prawa międzynarodowego.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżonkowie mogą wybrać prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego. Dlatego też jeżeli małżonkowie wybrali prawo właściwe, stosuje się wybrane przez nich prawo. Małżonkowie nie mogą jednak wskazać prawa dowolnego państwa jako prawa właściwego. Małżonkowie mogą wybrać prawo państwa, w którym mają swoje miejsce zamieszkania, oraz prawo państwa, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków. Jeżeli małżonek posiada obywatelstwo więcej niż jednego państwa, dopuszcza się możliwość wyboru prawa dowolnego z państw, których obywatelstwo posiada dana osoba (§ 58 ust. 1 REÖS).

Wybór prawa właściwego w Estonii podlega obowiązkowym wymogom formalnym. Wyboru prawa właściwego regulującego małżeński ustrój majątkowy należy dokonać w formie aktu notarialnego. W przypadku gdy prawa właściwego nie wybrano w Estonii jego wybór jest ważny formalnie, jeżeli zostały spełnione wymogi formalne dotyczące małżeńskich umów majątkowych przewidziane w wybranym prawie (§ 58 ust. 2 REÖS).

Jeżeli małżonkowie nie wybrali prawa właściwego, prawa majątkowe małżonków reguluje prawo właściwe dla ogólnych skutków prawnych małżeństwa z chwili zawarcia małżeństwa przez małżonków (§ 58 ust. 3 i § 57 REÖS). Co do zasady ogólne skutki prawne zawarcia związku małżeńskiego reguluje prawo

państwa wspólnego miejsca zamieszkania małżonków (§ 57 ust. 1 REÖS), w braku takiego miejsca stosuje się prawo państwa wspólnego obywatelstwa małżonków, prawo ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, jeżeli jedno z małżonków nadal zamieszkuje w tym samym państwie, a w braku wszystkich trzech powyższych podstaw – prawo państwa, z którym małżonkowie są w inny sposób najściślej związani (§ 57 ust. 2–4 REÖS).

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Dziedziczenie podlega prawu ostatniego państwa, w którym spadkodawca miał miejsca zamieszkania. Prawo właściwe reguluje w szczególności następujące kwestie: 1) rodzaje i skutki rozrządzeń testamentowych; 2) zdolność do dziedziczenia i niegodność dziedziczenia; 3) zakres dziedziczenia; 4) grupy spadkobierców i relacje między nimi; oraz 5) odpowiedzialność za długi spadkodawcy (§§ 24 i 26 REÖS).

3.8 Nieruchomości

Powstanie lub wygaśnięcie prawa rzeczowego ustala się na podstawie prawa państwa, w którym znajdował się przedmiot takiego prawa w chwili powstania lub wygaśnięcia danego prawa. Przewidziano jednak pewne ograniczenie – z prawa rzeczowego nie można korzystać, jeżeli skutkuje to naruszeniem podstawowych zasad prawa właściwego dla miejsca położenia rzeczy (*lex situs*) (§ 18 ust. 1 i 2 REÖS).

3.9 Niewypłacalność

Prawem właściwym dla postępowania upadłościowego prowadzonego w Estonii jest prawo estońskie. Podstawą prawną jest ustawa o upadłości, która stanowi, że do postępowania upadłościowego mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego, chyba że ustawa stanowi inaczej (§ 3 ust. 2 ustawy). Kodeks postępowania cywilnego stanowi, iż sąd prowadzi postępowanie zgodnie z estońskim prawem cywilnym procesowym (§ 8 ust. 1 kodeksu).
Ostatnia aktualizacja: 06/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Irlandia

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Podstawowym źródłem norm kolizyjnych w Irlandii jest prawo zwyczajowe, w związku z czym podlegają one zmianom i ewoluują. Ponieważ orzecznictwo w tym obszarze jest stosunkowo ubogie, trudno jest jednoznacznie stwierdzić, jakie prawo jest właściwe w szeregu obszarów. Dotyczy to w szczególności prawa rodzinnego. Podobnie jak w przypadku przepisów regulujących jurysdykcję, tradycyjne przepisy regulujące wybór prawa właściwego są zatem stopniowo zastępowane przez konwencje międzynarodowe i przepisy UE.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska z 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych
Konwencja rzymska z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych

1.3 Główne konwencje dwustronne

Nie mamy wiedzy na temat żadnych konwencji dwustronnych zawierających przepisy dotyczące wyboru prawa właściwego, których Irlandia jest stroną.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Co do zasady normy kolizyjne są stosowane wyłącznie wówczas, gdy przynajmniej jedna strona wniosła o ich zastosowanie.

2.2 Odesłanie

Sądy irlandzkie rzadko rozpatrują sprawy wymagające odwołania się do poglądów doktryny.

2.3 Zmiana łącznika

Nie przyjęto żadnego jednolitego podejścia w tym obszarze.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Chociaż brakuje orzecznictwa w tym zakresie, jest mało prawdopodobne, aby Irlandia zastosowała prawo obce sprzeczne z irlandzkim porządkiem publicznym.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sądy irlandzkie wymagają, by treść prawa obcego udowodnić jako fakt. Strona, która zamierza się oprzeć na prawie obcym, musi się na nie powołać oraz udowodnić jego treść jako fakt w sposób zadowalający dla sędziego. W przypadku sprzeczności dowodów przedstawionych przez strony sąd może ocenić wiarygodność biegłych, a następnie rozważyć podstawowe dowody (np. zagraniczne ustawy i orzecznictwo), w szczególności jeżeli zastosowano w nich koncepcje znane sędziemu irlandzkiemu. Jeżeli zgodnie z irlandzkimi normami kolizyjnymi należy zastosować prawo obce, ale żadna ze stron nie udowodni jego treści, sąd przyjmie zwykle domniemanie, że jest ono takie samo jak prawo irlandzkie, o ile nie zostanie przedstawiony dowód przeciwny.

Aby udowodnić treść prawa obcego, przeprowadza się co do zasady dowód z opinii biegłego, przy czym nie jest wystarczające, by strony przedstawiły przed sądem tekst zagranicznej ustawy, orzecznictwa lub innego dokumentu stanowiącego podstawę prawną. Osoba posiadająca kwalifikacje prawnika w zagranicznym systemie prawnym lub posiadająca wystarczające doświadczenie praktyczne w tym systemie może przedstawić dowody potwierdzające treść prawa obcego. Sąd zasadniczo nie przeprowadza własnych czynności wyjaśniających w odniesieniu do prawa obcego.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Irlandia jest sygnatariuszem Konwencji rzymskiej z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych. Irlandia wdrożyła tę konwencję przepisami prawa stanowionego, tj. ustawą z 1991 r. o zobowiązaniach umownych (prawie właściwym). Postanowienia konwencji mają zastosowanie do zobowiązań umownych we wszystkich sytuacjach obejmujących wybór pomiędzy prawem różnych państw. Niektóre rodzaje umów, takie jak zobowiązania umowne wynikające ze stosunku rodzinnego, nie podlegają jednak jej postanowieniom.

Należy odnotować, że rozporządzenie nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („Rzym I”) jest bezpośrednio stosowane w Irlandii. Irlandia nie zgodziła się jednak na wdrożenie rozporządzenia nr 1259/2010 („Rzym III”), które wdraża zacieśnioną współpracę w obszarze prawa właściwego dla rozvodu i separacji prawnej w jurysdykcjach uczestniczących państw członkowskich.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

W odniesieniu do prawa rodzinnego lub pozwów o rozwód sądy irlandzkie uznają za właściwą zasadę orzekania zgodnie z prawem państwa sądu orzekającego, ponieważ gwarantuje ona pewność prawa. W Irlandii nie przyjęto ustawodawstwa regulującego kolizję przepisów w sprawach dotyczących czynów niedozwolonych i orzecznictwo w tym zakresie jest również ubogie. Sądy irlandzkie stosują zasadę orzekania zgodnie z prawem państwa sądu

orzekającego, a także zasadę orzekania zgodnie z *lege loci delicti*, zgodnie z którą należy zastosować prawo państwa, w którym popełniono czyn niedozwolony. Sądy mogą również uwzględnić właściwe prawo deliktów, w którym zaleca się przyjęcie elastycznego podejścia umożliwiającego sądowi uwzględnienie wszystkich poszczególnych łączników oraz rozstrzygnięcie kwestii właściwości na tej podstawie.

Należy odnotować, że rozporządzenie nr 864/2007 dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) jest bezpośrednio stosowane w Irlandii.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Miejscem zamieszkania dziecka jest miejsce zamieszkania jego ojca, jeżeli rodzice dziecka byli małżeństwem w chwili narodzin dziecka. Jeżeli rodzice dziecka nie byli małżeństwem w chwili jego narodzin lub jeżeli ojciec nie żył w chwili jego narodzin, miejscem zamieszkania dziecka jest miejsce zamieszkania jego matki. Zasada ta ma zastosowanie do chwili ukończenia przez dziecko 18. roku życia, kiedy to nabywa ono pełnoletność i zdolność do czynności prawnych w zakresie wyboru miejsca zamieszkania.

Miejsce zamieszkania można wybrać wyłączenie poprzez faktyczne zamieszkiwanie w danej jurysdykcji z zamiarem pobytu stałego lub bezterminowego. Jeżeli którakolwiek z tych przesłanek przestaje być spełniona, miejscem zamieszkania danej osoby ponownie staje się jej pierwotne miejsce zamieszkania. Kobieta zamężna ma własne miejsce zamieszkania, niezależnie od miejsca zamieszkania męża.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

Ustawą z 1987 r. o statusie dzieci zniesiono instytucję pozamałżeńskiego pochodzenia dziecka. Zgodnie z tą ustawą stosunek między daną osobą a jej ojcem i matką należy ustalać niezależnie od tego, czy ojciec i matka są lub byli małżeństwem.

Niezależnie od tego, jeżeli rodzice dziecka nie są małżeństwem w chwili narodzin dziecka ani w chwili jego poczęcia, dziecka nie uznaje się za pochodzące z małżeństwa. Dziecko może jednak zostać uznane przez następcze zawarcie małżeństwa przez jego rodziców. Nie ma żadnej różnicy między konstytucyjną pozycją dziecka pochodzącego z małżeństwa oraz dziecka uznanego. Nie ma również różnicy między prawami dziecka do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych od swoich rodziców lub do dziedziczenia po którymkolwiek z rodziców niezależnie od tego, czy rodzice kiedykolwiek byli małżeństwem. Jeżeli sądy irlandzkie mają jurysdykcję w danej sprawie na podstawie rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej („Bruksela II bis”), zasadniczo będą one stosować prawo irlandzkie.

Jeżeli sądy irlandzkie mają jurysdykcję w sprawie dotyczącej przysposobienia, zastosowanie również będzie miało prawo irlandzkie.

Należy odnotować, że sądy wyższej instancji posiadają dorozumianą właściwość do wydawania orzeczeń w zakresie egzekwowania konstytucyjnych praw dzieci będących obywatelami Irlandii, niezależnie od miejsca zwykłego pobytu dziecka. Przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu swojej właściwości sąd będzie się kierował tym, czy jest to właściwe lub odpowiednie w danych okolicznościach, uwzględniając zasadę prawa prywatnego międzynarodowego dotyczącą kurtuazji międzynarodowej (*comitas gentium*).

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

Jeżeli chodzi o małżeństwo, prawo irlandzkie, tj. 34. poprawka do konstytucji przyjęta dnia 22 maja 2015 r., stanowi, że dowolne dwie osoby, niezależnie od płci, mogą zgodnie z prawem zawrzeć związek małżeński. W związku z tym osoby zdolne do zawarcia małżeństwa, oraz w przypadku których nie występują przeszkody do jego zawarcia, będą mogły zawrzeć małżeństwo niezależnie od płci biologicznej po uchwaleniu i wejściu w życie ustawy o małżeństwie z 2015 r. Małżeństwo nie zostanie uznane za ważne w Irlandii, jeżeli jedna ze stron jest transseksualistą i zawrze małżeństwo jako osoba o nowo nabytej płci. Zgodnie z przepisami prawa prywatnego międzynarodowego małżeństwo zawarte za granicą zostanie uznane wyłącznie w przypadku spełnienia szeregu przesłanek. Strony muszą dopełnić formalności obowiązujących w jurysdykcji, w której odbywa się ceremonia zawarcia małżeństwa (*lex loci celebrationis*). Strony muszą mieć zdolność do czynności prawnych w zakresie zawierania małżeństw zgodnie z przepisami obowiązującymi w jurysdykcji, w której miały miejsce zamieszkania. Małżeństwo zawarte za granicą musi się wpisywać w zwyczajową koncepcję małżeństwa w Irlandii. Na przykład małżeństwo potencjalnie poligamiczne nie zostanie uznane.

W rozporządzeniach wydanych na mocy art. 5 ustawy z 2010 r. o zarejestrowanych związkach partnerskich oraz niektórych prawach i obowiązkach konkubentów uznaje się, że niektóre kategorie zagranicznych zarejestrowanych związków są uprawnione i zobowiązane do takiego samego traktowania zgodnie z prawem irlandzkim jak związki partnerskie zarejestrowane w Irlandii, pod warunkiem że zainteresowana para miałaby zdolność do czynności prawnych w zakresie rejestracji związku partnerskiego w Irlandii.

Jeżeli chodzi o jurysdykcję w zakresie spraw dotyczących rozwodu, separacji sądowej lub unieważnienia małżeństwa, rozporządzenie nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej („Bruksela II bis”) jest bezpośrednio stosowane w Irlandii. W sprawach, w których żadne inne państwo członkowskie nie posiada jurysdykcji zgodnie z rozporządzeniem Bruksela II bis, sądy irlandzkie mogą uznać swoją jurysdykcję, jeżeli co najmniej jedna ze stron posiada miejsce zamieszkania w Irlandii w chwili wszczęcia postępowania.

Jeżeli sąd irlandzki posiada jurysdykcję w postępowaniu rozwodowym, będzie stosował własne prawo w toku postępowań w sprawach na gruncie prawa rodzinnego oraz do wszystkich kwestii dodatkowych lub powiązanych.

Jeżeli rozporządzenie Bruksela II bis nie ma zastosowania, rozwód zagraniczny zostanie uznany, jeżeli orzeczono go w państwie, w którym jedno z małżonków miało miejsce zamieszkania w chwili wszczęcia postępowania rozwodowego.

3.5.1 Obowiązki alimentacyjne

Roszczenia alimentacyjne podlegają obecnie rozporządzeniu Rady nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych.

Co do zasady celem rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych jest zapewnienie szeregu wspólnych zasad odnoszących się do jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania, wykonywania, współpracy oraz ujednoczonych dokumentów, aby ułatwić skuteczne odzyskiwanie należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych w całej Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę, że jednym z głównych celów rozporządzenia jest umożliwienie wierzycielowi alimentacyjnemu łatwego uzyskania w danym państwie członkowskim orzeczenia, które automatycznie będzie wykonalne w innym państwie członkowskim bez dokonywania żadnych dodatkowych formalności, rozporządzenie w sprawie zobowiązań alimentacyjnych obejmuje środki odnoszące się do jurysdykcji, kolizji przepisów, uznawania i wykonalności orzeczeń, wykonywania orzeczeń i pomocy prawnej oraz ma na celu nawiązanie współpracy między organami centralnymi. Zgodnie z przepisami rozporządzenia obowiązek wykonania pierwotnego orzeczenia bez dokonywania zmian jest bezwzględny, przy czym orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim nie może być w żadnym przypadku przedmiotem ponownego badania co do jego istoty w państwie członkowskim, w którym dochodzi się następnie uznania i wykonania. Skutek netto rozporządzenia polega zatem na uniemożliwieniu sądowi państwa członkowskiego, przed który nie wytoczono powództwa, wydawania nowych lub powiązanych orzeczeń.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

W braku przeciwnego zamiaru umowa małżeńska majątkowa pomiędzy stronami będzie interpretowana zgodnie z prawem miejsca zamieszkania małżonków. W przypadku braku tego rodzaju umowy prawo właściwe również będzie ustalane zgodnie z miejscem zamieszkania małżonków. Jeżeli małżonkowie zamieszkują wspólnie, jest to równoważne wspólnemu miejscu zamieszkania. Jeżeli nie zamieszkują wspólnie, miejsce zamieszkania małżonków zostanie prawdopodobnie ustalone zgodnie z prawem właściwym, z którym strony oraz małżeństwo mają najściślejszy związek.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Co do zasady prawem regulującym dziedziczenie nieruchomości jest prawo miejsca położenia nieruchomości, podczas gdy prawo państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zamieszkania w chwili śmierci, reguluje podział i dziedziczenie jego ruchomości.

Zdolność testowania podlega prawu miejsca zamieszkania spadkodawcy, chociaż istnieje pogląd, zgodnie z którym w przypadku nieruchomości należy zastosować *legem rei sitae*.

Jeżeli miejsce zamieszkania spadkodawcy zmieni się między datą sporządzenia testamentu a datą śmierci, istnieje spór w doktrynie dotyczący tego, czy przedmiotowa zdolność powinna podlegać prawu miejsca zamieszkania z chwili sporządzenia testamentu czy z chwili śmierci.

Testament jest ważny ze względu na formę zgodnie z ustawą o dziedziczeniu z 1965 r., jeżeli jest zgodny: z prawem miejsca, w którym spadkodawca dokonał rozrządzenia testamentowego; z prawem obywatelstwa, miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy z chwili dokonania rozrządzenia albo z chwili śmierci spadkodawcy; lub – w odniesieniu do nieruchomości – z prawem miejsca ich położenia.

3.8 Nieruchomości

W prawie irlandzkim dokonuje się rozróżnienia między ruchomościami a nieruchomościami oraz stosuje się prawo państwa położenia rzeczy w celu ustalenia, czy sprawa dotyczy ruchomości, czy też nieruchomości.

Co do zasady prawem właściwym dla nieruchomości jest prawo miejsca ich położenia.

3.9 Niewypłacalność

Rozporządzenie nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego („rozporządzenie w sprawie upadłości”) zawiera przepisy dotyczące upadłości w odniesieniu do postępowania upadłościowego w całej UE [1]. Art. 3 rozporządzenia w sprawie upadłości stanowi, że sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku postępowania upadłościowego wszczętego w Irlandii sądy irlandzkie stosują zatem irlandzkie prawo regulujące wytyczanie, weryfikację i dopuszczalność roszczeń w postępowaniu upadłościowym. Główne akty prawne regulujące te kwestie to: ustawa o spółkach z 2014 r., ustawy o upadłości konsumenckiej z lat 2012–2015 oraz ustawa o niewypłacalności z 1988 r.

Przydatne łącza

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] Zastąpione ze skutkiem od dnia 26 czerwca 2017 r. wersją przekształconą rozporządzenia (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego.

Ostatnia aktualizacja: 18/11/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Grecja

Jeżeli stosunek prawny między osobami fizycznymi zawiera elementy łączące go z więcej niż jednym państwem (element obcy), przy czym powstaje spór, sądy greckie nie zawsze stosują prawo greckie, badają natomiast, które prawo należy zastosować (prawo właściwe) na podstawie prawa prywatnego międzynarodowego. Prawo prywatne międzynarodowe jest mechanizmem funkcjonującym w oparciu o normy kolizyjne w celu ustalenia prawa właściwego (tj. przepisów prawa jednego państwa), które może być prawem sądu rozpatrującego sprawę lub prawem innego kraju. Normy kolizyjne określa się na podstawie jednego łącznika lub większej ich liczby. Łącznik stanowi kryterium w sporze z elementem obcym, dzięki któremu dochodzi do zastosowania konkretnego przepisu prawa prywatnego międzynarodowego w celu ustalenia prawa właściwego dla danej sprawy, tj. ustalenia, czy będzie to prawo greckie czy też prawo innego państwa (kolizja przepisów).

1 Źródła obowiązujących przepisów

Ustawy greckie stanowią podstawowe źródła na potrzeby ustalania prawa właściwego. Przez ustawę rozumie się również dwustronne i wielostronne konwencje międzynarodowe ratyfikowane przez Grecję, które po ratyfikacji są stosowane na równi z greckim prawem krajowym. To samo dotyczy prawa Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzeń unijnych. Biorąc pod uwagę stały wzrost liczby i rodzajów prywatnych transakcji na szczeblu międzynarodowym, orzecznictwo sądów greckich oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, chociaż nie stanowi formalnego źródła prawa, odgrywa zasadniczą rolę w wypełnianiu luk w prawie prywatnym międzynarodowym stosowanym do ustalania prawa właściwego.

1.1 Przepisy krajowe

Najważniejsze przepisy są zawarte w art. 4–33 kodeksu cywilnego, jak również w innych aktach prawnych, np. w art. 90–96 ustawy nr 5325/1932 o wekslach i skryptach dłużnych oraz w art. 70–76 ustawy nr 5960/1933 o czekach.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Poniżej przedstawiono niektóre wielostronne konwencje międzynarodowe:

Konwencja genewska z dnia 19 maja 1956 r. o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów ratyfikowana przez Grecję ustawą nr 559/1977; Konwencja haska z dnia 5 października 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych ratyfikowana przez Grecję ustawą nr 1325/1983;

Konwencja haska z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych ratyfikowana przez Grecję ustawą nr 1334/1983;

Konwencja haska z dnia 19 października 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci ratyfikowana przez Grecję ustawą nr 4020/2011.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Poniżej przedstawiono niektóre dwustronne konwencje międzynarodowe:

Konwencja z dnia 17 maja 1993 o pomocy prawnej w sprawach cywilnych i karnych pomiędzy Republiką Grecką a Republiką Albanii ratyfikowana przez Grecję ustawą nr 2311/1995;

Konwencja-układ z dnia 3 sierpnia 1951 r. o przyjaźni, handlu i nawigacji zawarta między Grecją a Stanami Zjednoczonymi ratyfikowana przez Grecję ustawą nr 2893/1954.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Jeżeli zgodnie z normami kolizyjnymi greckiego prawa prywatnego międzynarodowego prawem właściwym jest prawo innego państwa, sąd grecki stosuje to prawo z urzędu, tj. bez konieczności powoływania się na nie przez strony postępowania, i ma obowiązek zbadać, które przepisy prawa obcego mają zastosowanie (art. 337 kodeksu postępowania cywilnego).

2.2 Odesłanie

Jeżeli zgodnie z przepisami greckiego prawa prywatnego międzynarodowego zastosowanie ma prawo innego państwa, stosuje się wyłącznie przepisy prawa materialnego tego państwa, bez odesłania do przepisów prawa prywatnego międzynarodowego (art. 32 kodeksu cywilnego), które z kolei mogłyby wskazywać, że zastosowanie ma prawo greckie lub prawo państwa trzeciego.

2.3 Zmiana łącznika

Łącznik stosunku prawnego często się zmienia w trakcie trwania danego stosunku prawnego, np. następuje przeniesienie siedziby spółki z jednego państwa do innego, w którym to przypadku zmienia się również prawo właściwe. Istnieją przepisy zawierające wyraźne wskazanie, które prawo ostatecznie ma zastosowanie; w pozostałych przypadkach sąd stosuje prawo właściwe, które miało zastosowanie pierwotnie – przed zmianą łącznika – lub jako kolejne – po zmianie łącznika, lub połączenie obu, zależnie od okoliczności faktycznych sprawy.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Jeżeli greckie prawo prywatne międzynarodowe (normy kolizyjne) stanowi, że zastosowanie ma prawo obce, lecz jego zastosowanie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami etycznymi lub prawnymi greckiego porządku publicznego (art. 33 kodeksu cywilnego), podczas rozpatrywania sprawy sąd grecki nie stosuje odpowiednich przepisów prawa obcego, lecz zamiast nich stosuje pozostałe przepisy prawa obcego (działanie negatywne). Jeżeli natomiast zastosowanie prawa obcego zostanie wyłączone, a w prawie obcym istnieje luka w prawie, zostanie ona wypełniona poprzez zastosowanie prawa greckiego (działanie pozytywne).

Jednym ze sposobów ochrony interesów greckiego systemu prawnego jest uchwalanie przepisów mających bezpośrednie zastosowanie. Przepisy te regulują szczególnie ważne sprawy w wewnętrznych stosunkach prawnych państwa i są również stosowane bezpośrednio przez sądy greckie w sprawach z elementem obcym, których nie rozstrzyga greckie prawo prywatne międzynarodowe.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd grecki może zastosować wszelkie środki, jakie uzna za odpowiednie, w celu ustalenia właściwego prawa obcego. Sąd może się opierać na własnej znajomości przepisów lub może uzyskać niezbędne informacje na podstawie (wielostronnych i dwustronnych) konwencji międzynarodowych, zgodnie z których postanowieniami państwa członkowskie podjęły wzajemne zobowiązanie do przekazywania sobie informacji, lub też uzyskać takie informacje od krajowych lub zagranicznych instytucji naukowych. Jeżeli ustalenie właściwego prawa obcego jest trudne lub okaże się niemożliwe, sąd grecki może nawet zwrócić się o pomoc do stron postępowania, przy czym nie jest on jednak ograniczony do dowodów przedstawionych przez strony (art. 337 kodeksu postępowania cywilnego).

W drodze wyjątku sąd grecki stosuje prawo greckie zamiast właściwego prawa obcego, jeżeli pomimo dołożenia należytej staranności, by ustalić właściwe prawo obce, okaże się to niemożliwe.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Dla większości umów zawartych dnia 17 grudnia 2009 r. lub po tym dniu oraz czynności prawnych dokonanych począwszy od tego dnia sąd grecki ustali prawo właściwe na podstawie rozporządzenia (WE) nr 593/2008 znanego jako Rzym I. Co do zasady zastosowanie będzie miało prawo wybrane przez strony.

Jeżeli chodzi o umowy zawarte od dnia 1 kwietnia 1991 r. do dnia 16 grudnia 2009 r. oraz czynności prawne dokonane w tym okresie, prawo właściwe ustala się na podstawie wspólnotowej konwencji rzymskiej z dnia 19 czerwca 1980 r., która ustanawia tę samą zasadę ogólną, co zasada przytoczona powyżej.

Dla wszystkich kategorii zobowiązań umownych i czynności prawnych, które wyraźnie wyłączono z zakresu stosowania powyższego rozporządzenia i powyższej konwencji, jak również dla tych, których dokonano przed dniem 1 kwietnia 1991 r., prawo właściwe ustala się na podstawie art. 25 kodeksu cywilnego zawierającego tę samą zasadę ogólną, co zasada określona w rozporządzeniu.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Dla zobowiązań powstałych w wyniku popełnienia czynu niedozwolonego oraz zobowiązań wynikających z bezpodstawnego wzbogacenia, *negotiorum gestio* oraz *culpa in contrahendo* powstałych w dniu 11 stycznia 2009 r. lub po tym dniu sąd grecki ustali prawo właściwe na podstawie rozporządzenia (WE) nr 864/2007 znanego jako Rzym I. Co do zasady zastosowanie będzie miało prawo państwa, w którym wyrządzono szkodę.

Dla czynu niedozwolonego, który nie jest objęty zakresem stosowania powyższego rozporządzenia, oraz czynu niedozwolonego popełnionego przed dniem 11 stycznia 2009 r. prawo właściwe ustala się na podstawie art. 26 kodeksu cywilnego zawierającego tę samą zasadę ogólną, co zasada określona w rozporządzeniu.

Zgodnie z greckim orzecnictwem prawem właściwym dla odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, która powstała przed dniem 11 stycznia 2009 r., jest prawo państwa uznane za najbardziej właściwe, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności szczególne.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

- Osoby fizyczne

Nazwisko, miejsce zamieszkania

Ponieważ nazwisko i miejsce zamieszkania wykorzystuje się do celów identyfikacji poszczególnych osób fizycznych, prawo mające do nich zastosowanie ustala się za każdym razem na potrzeby konkretnego stosunku prawnego, który należy uregulować. Kwestie związane z nazwiskiem i miejscem zamieszkania małżonków ocenia się zatem według prawa, które reguluje ich stosunki osobiste, zgodnie z art. 14 kodeksu cywilnego; kwestie związane z małoletnimi dziećmi są natomiast uregulowane w prawie dotyczącym stosunków między rodzicami a dziećmi zgodnie z art. 18–21 kodeksu cywilnego.

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

Prawem właściwym dla zdolności każdej osoby, zarówno obywatela greckiego, jak i cudzoziemca, do bycia podmiotem praw i obowiązków, do dokonywania czynności prawnych oraz do bycia stroną postępowania sądowego i do osobistego uczestnictwa w postępowaniu sądowym jest prawo państwa, którego obywatelem jest dana osoba (art. 5 i 7 kodeksu cywilnego; art. 62 lit. a) i art. 63 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli cudzoziemiec nie ma zdolności do dokonywania czynności prawnych lub do osobistego uczestnictwa w postępowaniu sądowym zgodnie z prawem państwa, którego jest obywatelem, ale zgodnie z prawem greckim posiada tego rodzaju zdolność (z wyjątkiem czynności prawnych objętych zakresem stosowania prawa rodzinnego, prawa spadkowego i prawa rzeczowego w odniesieniu do nieruchomości położonych poza granicami Grecji), zastosowanie będzie miało prawo greckie (art. 9 kodeksu cywilnego i art. 66 kodeksu postępowania cywilnego).

- Osoby prawne

Prawem właściwym dla kwestii związanych ze zdolnością prawną i zdolnością do czynności prawnych osób prawnych będzie prawo miejsca, w którym znajduje się siedziba osoby prawnej, zgodnie z art. 10 kodeksu cywilnego. Zgodnie z greckim orzecznictwem termin „siedziba” oznacza rzeczywistą siedzibę zarządu, a nie siedzibę statutową.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Kwestie dotyczące stosunków między rodzicami a dziećmi odnoszą się do więzi pokrewieństwa między rodzicami a dziećmi oraz do wynikających z nich powiązanych praw i obowiązków.

Przy podejmowaniu decyzji o tym, czy dziecko należy uznać za urodzone w związku małżeńskim czy poza nim (art. 17 kodeksu cywilnego), prawem właściwym jest:

prawo państwa, które regulowało stosunki osobiste między matką dziecka a jej małżonkiem w chwili narodzin dziecka, o czym mowa w art. 14 kodeksu cywilnego;

w przypadku rozwiązania związku małżeńskiego przed urodzeniem dziecka – prawo państwa, które regulowało stosunki osobiste między matką dziecka a jej małżonkiem w chwili rozwiązania związku małżeńskiego, o czym mowa w art. 14 kodeksu cywilnego.

Prawo właściwe dla stosunków między rodzicami a dziećmi w przypadku dzieci urodzonych ze związku małżeńskiego, nawet jeżeli został on rozwiązany: sąd grecki ustali prawo właściwe zgodnie z Konwencją haską z dnia 19 października 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci ratyfikowaną przez Grecję ustawą nr 4020/2011 dla kwestii władzy rodzicielskiej i środków ochrony dziecka w zakresie, w jakim dotyczy to prawa państwa będącego sygnatariuszem powyższej konwencji.

Prawo właściwe w przypadku państwa niebędącego sygnatariuszem powyższej konwencji lub dla kwestii nieuregulowanych powyższą konwencją zgodnie z art. 18 kodeksu cywilnego:

jeżeli są oni obywatelami tego samego państwa – prawo tego państwa;

jeżeli uzyskali nowe wspólne obywatelstwo po narodzinach dziecka – prawo państwa ich ostatniego wspólnego obywatelstwa;

jeżeli są obywatelami różnych państw przed narodzinami dziecka i nie zmieniają obywatelstwa po narodzinach dziecka lub jeżeli są obywatelami tego samego państwa przed narodzinami dziecka, lecz zmianie ulegnie obywatelstwo rodziców lub dziecka po jego narodzinach – prawo państwa, w którym znajdowało się ich ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili narodzin dziecka;

jeżeli nie mają wspólnego miejsca zwykłego pobytu – prawo państwa, którego obywatelem jest dziecko.

Prawo właściwe dla stosunków między matką i ojcem a dzieckiem pozamałżeńskim (art. 19 i 20 kodeksu cywilnego):

jeżeli są oni obywatelami tego samego państwa – prawo tego państwa;

jeżeli uzyskali nowe wspólne obywatelstwo po narodzinach dziecka – prawo państwa ich ostatniego wspólnego obywatelstwa;

jeżeli są obywatelami różnych państw przed narodzinami dziecka i nie zmieniają obywatelstwa po narodzinach dziecka lub jeżeli są obywatelami tego samego państwa przed narodzinami dziecka, lecz zmianie ulegnie obywatelstwo rodziców lub dziecka po narodzinach dziecka – prawo państwa, w którym znajdowało się ich ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili narodzin dziecka;

jeżeli nie mają wspólnego miejsca zwykłego pobytu – prawo państwa, którego obywatelem jest matka lub ojciec.

Prawo właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych rodzica wobec dziecka:

sąd grecki ustali prawo właściwe dla zobowiązań powstałych w dniu 18 czerwca 2011 r. lub po tym dniu na podstawie rozporządzenia (WE) nr 4/2009, jak określono w Protokole haskim z dnia 23 listopada 2007 r. Co do zasady zastosowanie będzie miało prawo państwa, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu strony zobowiązanej do płatności alimentów.

3.4.2 Przysposobienie

Prawem właściwym dla przesłanek przysposobienia oraz rozwiązania stosunku przysposobienia z elementem obcym jest prawo państwa, którego obywatelem jest każda osoba pozostająca w stosunku przysposobienia (art. 23 kodeksu cywilnego). Prawem właściwym dla formy przysposobienia jest prawo określone w art. 11 kodeksu cywilnego, tj. prawo regulujące treść tego stosunku, prawo miejsca powstania tego stosunku albo prawo państwa, którego obywatelami są wszystkie strony. Jeżeli osoby pozostające w stosunku przysposobienia są obywatelami różnych państw, muszą być spełnione warunki zgodnie z prawem wszystkich odpowiednich państw i nie mogą istnieć żadne przeszkody zgodnie z tym prawem, aby przysposobienie było ważne.

Prawo właściwe dla stosunków między przysposabiającymi a przysposobionym:

jeżeli są oni obywatelami tego samego państwa po przysposobieniu – prawo tego państwa;

jeżeli uzyskali nowe wspólne obywatelstwo w czasie trwania przysposobienia – prawo państwa ich ostatniego wspólnego obywatelstwa;

jeżeli są obywatelami różnych państw przed przysposobieniem i nie zmieniają obywatelstwa po przysposobieniu lub jeżeli są obywatelami tego samego państwa przed przysposobieniem, lecz po przysposobieniu zmieni się obywatelstwo jednej z osób pozostających w stosunku przysposobienia – prawo państwa, w którym znajdowało się ich ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili przysposobienia;

jeżeli nie mają wspólnego miejsca zwykłego pobytu – prawo państwa, którego obywatelem jest przysposabiający, lub gdy przysposabiający są małżonkami – prawo regulujące ich stosunki osobiste.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Przesłanki materialne

Prawem właściwym dla przesłanek, które muszą spełnić osoby zamierzające zawrzeć związek małżeński, oraz dla przesłanek, które uniemożliwiają jego zawarcie, jest prawo państwa, którego osoby zamierzające go zawrzeć są obywatelami, w przypadku gdy są obywatelami tego samego państwa, a jeżeli są obywatelami różnych państw – prawo jednego z tych państw (art. 13 ust. 1 lit. a) kodeksu cywilnego).

Przesłanki formalne

Dla formalnego potwierdzenia ważności związku małżeńskiego prawem właściwym jest prawo państwa, którego obywatelami są osoby zamierzające zawrzeć związek małżeński, jeżeli są obywatelami tego samego państwa, a jeżeli są obywatelami różnych państw – prawo jednego z tych państw lub prawo państwa, w którym zawierany jest związek małżeński (art. 13 ust. 1 lit. b) kodeksu cywilnego). Grecki system prawny wymaga dopełnienia pewnych formalności w celu zawarcia związku małżeńskiego; związki par pozostających w konkubinacie, które formalnie nie zawarły związku małżeńskiego, są uznawane w Grecji za ważne, pod warunkiem że są uznawane za ważne na podstawie prawa obcego, a osoby zamieszkujące wspólnie nie są obywatelami greckimi.

Stosunki osobiste między małżonkami

Stosunki osobiste między małżonkami to stosunki wynikające z zawartego przez nich związku małżeńskiego, które nie mają żadnego związku ze sprawami majątkowymi, takie jak wspólne zamieszkiwanie oraz prawa i obowiązki, w tym obowiązki alimentacyjne.

Prawo właściwe dla stosunków osobistych między małżonkami (art. 14 kodeksu cywilnego), z wyjątkiem obowiązków alimentacyjnych:

jeżeli małżonkowie są obywatelami tego samego państwa po zawarciu związku małżeńskiego – prawo tego państwa;
jeżeli małżonkowie uzyskali nowe wspólne obywatelstwo w czasie trwania związku małżeńskiego – prawo państwa ich ostatniego wspólnego obywatelstwa;
jeżeli małżonkowie byli obywatelami tego samego państwa w czasie trwania związku małżeńskiego, a jedno z nich uzyskało później obywatelstwo innego państwa – prawo państwa ich ostatniego wspólnego obywatelstwa, pod warunkiem że współmałżonek nadal posiada obywatelstwo tego państwa;
jeżeli małżonkowie byli obywatelami różnych państw przed zawarciem związku małżeńskiego i nie zmienili obywatelstwa po zawarciu związku małżeńskiego lub jeżeli byli obywatelami tego samego państwa przed zawarciem związku małżeńskiego, lecz po zawarciu związku małżeńskiego zmieniło się obywatelstwo jednego z nich – prawo państwa, w którym znajdowało się ich ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu;
jeżeli nie posiadają wspólnego miejsca zwykłego pobytu w czasie trwania związku małżeńskiego – prawo państwa, z którym małżonkowie są najściślej związani.

Obowiązki alimentacyjne

Prawo właściwe ustala się zgodnie z art. 4 konwencji haskiej z dnia 2 października 1973 r. ratyfikowanej przez Grecję ustawą nr 3137/2003, tj. jest to prawo państwa, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu uprawnionego.

Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżeński ustrój majątkowy dotyczy praw majątkowych oraz wynikających z nich obowiązków powstałych w związku z zawarciem związku małżeńskiego. Prawem właściwym jest prawo regulujące stosunki osobiste między małżonkami bezpośrednio po zawarciu związku małżeńskiego (art. 15 kodeksu cywilnego).

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Grecki system prawny uznaje również formę związku inną niż związek małżeński, o czym mowa w ustawie nr 3719/2008. Na podstawie wyraźnego przepisu ustanowionego w powyższej ustawie ustawa ta ma zastosowanie do wszystkich zarejestrowanych związków partnerskich zawartych w Grecji lub przed greckimi organami konsularnymi niezależnie od tego, czy strony posiadają obywatelstwo greckie, czy też są cudzoziemcami, zarówno pod względem formy związku, jak i ogólnych stosunków pomiędzy stronami. Jeżeli zarejestrowany związek partnerski zawarto za granicą, prawem właściwym dla jego formy jest prawo określone w art. 11 kodeksu cywilnego, tj. albo prawo regulujące jego treść, albo prawo państwa, w którym go zawarto, albo prawo państwa, którego obywatelami są wszystkie strony; prawem właściwym dla stosunków między stronami jest prawo państwa, w którym zawarto ten związek.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Prawo właściwe dla kwestii dotyczących rozwodu lub jakiegokolwiek innej formy separacji prawnej ustala się na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1259/2010 w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej, znanego jako rozporządzenie Rzym III. Co do zasady małżonkowie mogą umówić się co do wyboru prawa właściwego w przypadku rozwodu i separacji prawnej, pod warunkiem że jest to prawo: a) państwa, w którym małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w chwili zawierania umowy; lub b) państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnio miejsce zwykłego pobytu, o ile w chwili zawierania umowy jedno z nich nadal tam zamieszkuje; lub c) państwa, którego obywatelem w chwili zawierania umowy jest jedno z małżonków; lub d) państwa sądu orzekającego.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Powyższe rozporządzenie wyraźnie stanowi, że nie ma zastosowania do obowiązków alimentacyjnych byłych małżonków, ponieważ kwestię tę reguluje art. 8 konwencji haskiej z dnia 2 października 1973 r. ratyfikowanej przez Grecję ustawą nr 3137/2003, który stanowi, że prawem właściwym jest prawo państwa, w którym przeprowadzono postępowanie w sprawie o rozwód lub separację.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Zob. akapit ostatni powyższej sekcji 3.5.1.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Prawem właściwym dla wszystkich kwestii związanych z dziedziczeniem, z wyjątkiem formy sporządzania i odwoływania testamentu, jest rozporządzenie (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

Jeżeli istnieje testament, rozporządzenie testamentowe zostanie uznane za ważne pod względem formy na mocy dowolnego z poniższych praw (art. 1 Konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych):

prawa państwa, w którym spadkodawca dokonał rozporządzenia;

prawa państwa, którego obywatelem był spadkodawca w chwili dokonywania rozporządzenia albo w chwili śmierci;

prawa państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w chwili dokonywania rozporządzenia albo w chwili śmierci; w zakresie, w jakim testament dotyczy nieruchomości – prawa państwa, w którym nieruchomość jest położona.

3.8 Nieruchomości

Prawo właściwe dla stosunków prawa rzeczowego odnoszących się do nieruchomości określa art. 27 kodeksu cywilnego, tj. jest to prawo państwa, w którym nieruchomość jest położona.

Prawo właściwe dla stosunków umownych dotyczących nieruchomości objętych prawem zobowiązań określa rozporządzenie (WE) nr 593/2008 znane jako Rzym I, przy czym co do zasady zastosowanie będzie miało prawo wybrane przez strony.

Prawem właściwym dla formy powyższych transakcji jest prawo państwa, w którym nieruchomość jest położona (art. 12 kodeksu cywilnego).

3.9 Niewypłacalność

Prawo właściwe dla postępowania upadłościowego i jego skutków określa rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego, tj. jest to prawo państwa, w którym wszczęto dane postępowanie.

Ostatnia aktualizacja: 26/03/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [es](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Hiszpania

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Większość norm kolizyjnych zawarta jest w tytule wstępnym kodeksu cywilnego (art. 9–12). Obowiązujące przepisy prawne są również określone w niektórych ustawach szczególnych, takich jak np. ustawa o przysposobieniu międzynarodowym.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

W odniesieniu do prawa właściwego obecnie obowiązują w Hiszpanii następujące rozporządzenia UE:

- rozporządzenie nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego;
- rozporządzenie nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I);
- rozporządzenie nr 864/2007 dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”);
- rozporządzenie nr 1259/2010 w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej (Rzym III);
- rozporządzenie nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

Hiszpania jest również stroną szeregu konwencji o kolizji przepisów. Do głównych konwencji wielostronnych w tym zakresie należą:

- Konwencja o prawie właściwym dla imion i nazwisk, sporządzona w Monachium dnia 5 września 1980 r.;
- Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r.;
- Protokół o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, sporządzony w Hadze dnia 23 listopada 2007 r.;
- Konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, sporządzona w Hadze dnia 5 października 1961 r.;
- Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, sporządzona w Hadze dnia 4 maja 1971 r.;
- Konwencja w sprawie prawa właściwego dla odpowiedzialności za produkty wadliwe, sporządzona w Hadze dnia 2 października 1973 r.

1.3 Główne konwencje dwustronne

W odniesieniu do prawa właściwego obecnie obowiązuje konwencja między Królestwem Hiszpanii a Wschodnią Republiką Urugwaju o kolizji przepisów w sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci oraz uznawania i wykonywania wyroków sądów i ugód dotyczących świadczeń alimentacyjnych, sporządzona w Montevideo dnia 4 listopada 1987 r.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Art. 12 ust. 6 kodeksu cywilnego stanowi, że „sądy i organy stosują z urzędu normy kolizyjne prawa hiszpańskiego”.

2.2 Odesłanie

Art. 12 ust. 2 kodeksu cywilnego stanowi, że odesłanie do prawa obcego uważa się za odesłanie do jego prawa materialnego, niezależnie od odesłania do innego prawa niebędącego prawem hiszpańskim przewidzianego przez normy kolizyjne tego prawa obcego. Oznacza to, że dozwolone jest wyłącznie odesłanie zwrotne.

Odesłanie dalsze nie jest dozwolone, z wyjątkiem spraw dotyczących weksli, czeków i skryptów dłużnych w odniesieniu do zdolności do zaciągania tego rodzaju zobowiązań.

Jeżeli zastosowanie ma rozporządzenie UE lub konwencja międzynarodowa, będą miały zastosowanie zawarte w tych aktach prawnych zasady szczególne dotyczące odesłania.

2.3 Zmiana łącznika

W prawie hiszpańskim nie ma zasad ogólnych dotyczących konfliktu ruchomego, który polega na zmianie okoliczności stanowiących łącznik normy kolizyjnej. Art. 9 ust. 1 kodeksu cywilnego stanowi w odniesieniu do pełnoletności, że zmiana łącznika nie ma wpływu na już osiągniętą pełnoletność. W tym zakresie zastosowanie ma prawo, które obowiązywało w chwili powstania danej sytuacji prawnej, nawet w przypadku późniejszej zmiany łącznika. Jeżeli zastosowanie ma rozporządzenie UE lub konwencja międzynarodowa, stosuje się zawarte w tych aktach prawnych zasady szczególne dotyczące konfliktu ruchomego.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Art. 12 ust. 3 kodeksu cywilnego stanowi, że prawo obce nie będzie miało zastosowania, jeżeli jest sprzeczne z porządkiem publicznym. Stosowanie prawa obcego jest zatem wykluczone, gdy prowadzi do wyraźnego naruszenia podstawowych zasad prawa hiszpańskiego. Za kluczowe uznaje się zasady zawarte w konstytucji.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Strony mają obowiązek dowieść treści i ważności prawa obcego, a sąd może skorzystać z wszelkich środków dowodowych uznanych przez siebie za konieczne na potrzeby zastosowania tego prawa. Jest to system mieszany, łączący zasadę składania oświadczeń i przeprowadzania dowodów przez strony, przy ewentualnym udziale sądu w tych czynnościach. W wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie można dowieść treści prawa obcego, zastosowanie będzie miało prawo hiszpańskie.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Kwestię ustalania prawa właściwego dla zobowiązań umownych reguluje co do zasady rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 593/2008 (rozporządzenie Rzym I). Sprawy, w przypadku których nie ma zastosowania rozporządzenie Rzym I, rozstrzygane są zgodnie z przepisami art. 10 ust. 5 kodeksu cywilnego, które opierają się na uznaniu swobody wyboru, pod warunkiem że prawo właściwe zostaje wyraźnie wybrane przez strony i że pozostaje ono w pewnym związku z przedmiotową sprawą. W przeciwnym razie zastosowanie ma wspólne prawo krajowe stron, a w razie braku takiego prawa – prawo ich wspólnego miejsca zwykłego pobytu, a w ostateczności – prawo miejsca zawarcia umowy.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Kwestię tę reguluje rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. (Rzym II). W sprawach dotyczących wypadków drogowych i odpowiedzialności producenta zastosowanie mają normy kolizyjne zawarte w konwencjach haskich odpowiednio z 1971 r. i z 1973 r. Kwestie nieobjęte zakresem zastosowania żadnego z powyższych przepisów reguluje art. 10 ust. 9 kodeksu cywilnego, zgodnie z którym sprawy dotyczące odpowiedzialności pozaumownej rozpatrywane są zgodnie z prawem miejsca, w którym wystąpiło zdarzenie powodujące powstanie tego rodzaju odpowiedzialności. *Negotiorum gestio* podlega prawu miejsca, w którym skoncentrowana jest działalność gestora, a bezpodstawne wzbogacenie podlega prawu, zgodnie z którym nastąpiło bezpodstawne uzyskanie korzyści majątkowej.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Art. 9 kodeksu cywilnego stanowi, że o prawie właściwym w tych sprawach decyduje obywatelstwo osób fizycznych. Istnieją przepisy dotyczące przypadków podwójnego obywatelstwa oraz nieokreślonego obywatelstwa. W przypadku podwójnego obywatelstwa należy ustalić, czy jest to podwójne obywatelstwo przewidziane w prawie hiszpańskim, czy też podwójne obywatelstwo nieprzewidziane w prawie hiszpańskim. Istnieją traktaty o podwójnym obywatelstwie zawarte z Chile, Peru, Paragwajem, Nikaragwą, Gwatemalą, Boliwią, Ekwadorem, Kostaryką, Hondurasem, Republiką Dominikańską, Argentyną i Kolumbią.

W tych przypadkach mają zastosowanie przepisy tych traktatów międzynarodowych, a jeżeli nie mają one zastosowania, pierwszeństwo ma obywatelstwo związane z ostatnim miejscem zwykłego pobytu, a w jego braku – ostatnie nabyte obywatelstwo. Jeżeli w prawie hiszpańskim nie przewidziano podwójnego obywatelstwa, a jednym z obywatelstw jest obywatelstwo hiszpańskie, fakt ten jest nadrzędny, chociaż należy zastosować zasadę niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową, jeżeli obydwa obywatelstwa są obywatelstwami państw UE. W odniesieniu do osób o niekreślonym obywatelstwie za prawo ojczyste uznaje się prawo miejsca zwykłego pobytu. W odniesieniu do bezpaństwowców zastosowanie ma art. 12 konwencji nowojorskiej z dnia 28 września 1954 r., zgodnie z którym prawem właściwym jest prawo państwa miejsca zamieszkania bezpaństwowca, a w jego braku – prawo miejsca pobytu. Prawo właściwe dla nazwisk osób fizycznych reguluje konwencja monachijska z 1980 r. Kwestie związane z imieniem i nazwiskiem osoby fizycznej podlegają prawu państwa, którego osoba ta jest obywatelem.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

Art. 9 ust. 4 kodeksu cywilnego stanowi, że prawem właściwym dla ustalenia pochodzenia dziecka jest prawo miejsca zwykłego pobytu dziecka w chwili ustalenia pochodzenia. W braku miejsca zwykłego pobytu dziecka lub jeżeli wspomniane prawo nie pozwala na ustalenie pochodzenia dziecka, prawem właściwym będzie prawo krajowe właściwe dla miejsca pobytu dziecka w tym czasie. Jeżeli wspomniane prawo nie pozwala na ustalenie pochodzenia dziecka lub jeżeli dziecko nie ma obywatelstwa, zastosowanie będzie miało hiszpańskie prawo materialne.

Prawo właściwe dla przysposobienia podlega przepisom szczególnym – ustawie nr 54/2007 o przysposobieniu międzynarodowym. Art. 18 przedmiotowej ustawy stanowi, że przysposobienie na mocy decyzji hiszpańskiego organu podlega hiszpańskiemu prawu materialnemu, jeżeli przysposobiony ma miejsce pobytu stałego w Hiszpanii w chwili przysposobienia lub jeżeli został lub zostanie przywieziony do Hiszpanii w celu ustanowienia miejsca pobytu w Hiszpanii. Prawo właściwe dla treści stosunków między rodzicami a dziećmi, powstałych w sposób naturalny albo w wyniku przysposobienia, oraz dla wykonywania władzy rodzicielskiej zostanie ustalone zgodnie z konwencją haską z dnia 19 października 1996 r. Art. 17 konwencji stanowi, że wykonywanie władzy rodzicielskiej podlega prawu państwa, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu dziecka.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

Istnieją zasady regulujące zawieranie małżeństwa i skutki jego zawarcia. W odniesieniu do formy zawarcia związku małżeńskiego kodeks cywilny stanowi, że w Hiszpanii oraz poza jej granicami: 1) ślubu może udzielić sędzia, burmistrz lub urzędnik wskazany w kodeksie; 2) związek małżeński można zawrzeć w formie religijnej przewidzianej w przepisach. Stanowi on również, że Hiszpanie mogą zawrzeć małżeństwo poza granicami Hiszpanii w formie określonej przez prawo miejsca zawarcia małżeństwa. Jeżeli obydwie strony są cudzoziemcami, mogą zawrzeć związek małżeński w Hiszpanii zgodnie z tymi samymi przepisami, które dotyczą obywateli hiszpańskich, lub z przepisami prawa ojczystego każdej ze stron. Zdolność do zawarcia związku małżeńskiego oraz oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński również podlegają prawu ojczystemu każdego z małżonków (art. 9 ust. 1 kodeksu cywilnego).

Zgodnie z art. 9 ust. 2 kodeksu cywilnego skutki zawarcia małżeństwa podlegają wspólnemu prawu ojczystemu małżonków z chwili zawarcia małżeństwa. W braku wspólnego prawa ojczystego kwestie te podlegają prawu ojczystemu lub prawu miejsca zwykłego pobytu którejkolwiek ze stron wybranemu przez obydwie strony w dokumencie urzędowym sporządzonym przed zawarciem małżeństwa. Jeżeli nie dokonano wyboru, zastosowanie ma prawo wspólnego miejsca zwykłego pobytu stron bezpośrednio po zawarciu małżeństwa, a w jego braku – prawo miejsca zawarcia małżeństwa.

Separacja prawna i rozwód podlegają rozporządzeniu nr 1259/2010 w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej (Rzym III). Art. 107 ust. 1 kodeksu cywilnego stanowi, że unieważnienie małżeństwa podlega prawu właściwemu dla zawarcia małżeństwa.

Hiszpańskie prawo prywatne międzynarodowe nie zawiera żadnych przepisów dotyczących par żyjących w konkubinacie (co oznacza co do zasady stosowanie przez analogię przepisów dotyczących związków małżeńskich).

Zobowiązania alimentacyjne podlegają Protokołowi haskiemu z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Przepis regulujący skutki zawarcia małżeństwa (art. 9 ust. 2 kodeksu cywilnego) dotyczy zarówno skutków osobistych, jak i majątkowych. Zastosowanie ma zatem wspólne prawo ojczyste małżonków z chwili zawarcia małżeństwa; w jego braku – prawo ojczyste lub prawo miejsca zwykłego pobytu którejkolwiek ze stron wybrane przez obydwie strony w dokumencie urzędowym sporządzonym przed zawarciem małżeństwa; jeżeli nie dokonano takiego wyboru, prawem właściwym jest prawo wspólnego miejsca zwykłego pobytu stron bezpośrednio po zawarciu małżeństwa, a w jego braku – prawo miejsca zawarcia małżeństwa.

Umowy lub porozumienia, które ustanawiają, zmieniają lub zastępują małżeński ustrój majątkowy, są ważne, jeżeli są zgodne z prawem regulującym skutki zawarcia małżeństwa, z prawem ojczystym albo z prawem miejsca zwykłego pobytu którejkolwiek ze stron w chwili zawarcia tego rodzaju umów lub porozumień (art. 9 ust. 3 kodeksu cywilnego).

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Hiszpania stosuje przepisy rozporządzenia nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego. Zgodnie z tym rozporządzeniem zastosowanie ma prawo miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy z chwili jego śmierci, o ile spadkodawca nie wybrał jako prawa właściwego prawa państwa, którego był obywatelem.

Formę testamentu reguluje konwencja haska z 1961 r.

3.8 Nieruchomości

Zgodnie z art. 101 ust. 1 kodeksu cywilnego posiadanie, własność i inne prawa do nieruchomości oraz jawność tych praw podlegają prawu miejsca położenia nieruchomości, przy czym przepis ten ma również zastosowanie do ruchomości. Do celów związanych z ustanawianiem lub przenoszeniem praw do przewożonych towarów uznaje się, że towary te znajdują się w miejscu, z którego zostały wysłane, chyba że nadawca i odbiorca wyraźnie lub w sposób dorozumiany uzgodnili, że uznają, iż towary te znajdują się w miejscu przeznaczenia. Statki wodne, statki powietrzne i środki transportu kolejowego oraz wszystkie ustanowione do nich prawa podlegają prawu państwa bandery lub państwa rejestracji. Pojazdy silnikowe i inne środki transportu drogowego podlegają prawu państwa, w którym się znajdują. Emisja papierów wartościowych podlega prawu państwa, w którym się jej dokonuje.

3.9 Niewypłacalność

Sprawy nieobjęte zakresem zastosowania [rozporządzenia Rady nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego](#) podlegają [ustawie o prawie upadłościowym nr 22/2003 z dnia 9 lipca 2003 r.](#) Art. 200 wspomnianej ustawy stanowi, że co do zasady postępowanie upadłościowe w Hiszpanii oraz jego skutki, a także procedury związane z przeprowadzaniem i z kończeniem tego rodzaju postępowania podlegają prawu hiszpańskiemu. Prawo upadłościowe zawiera również przepisy prawa prywatnego międzynarodowego określające prawo właściwe dla różnych stosunków prawnych występujących w tym postępowaniu.

Ostatnia aktualizacja: 09/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Chorwacja

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

W Republice Chorwacji prawo prywatne międzynarodowe i procesowe jest skodyfikowane głównie w ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym (Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima), Dziennik Urzędowy Republiki Chorwacji (Narodne Novine –NN) nr 53/91.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska z 1954 r. dotycząca procedury cywilnej

Konwencja haska z 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych

Konwencja haska z 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych

Konwencja haska z 1973 r. w sprawie prawa właściwego dla odpowiedzialności za produkty wadliwe

1.3 Główne konwencje dwustronne

Na podstawie notyfikacji o sukcesji Republika Chorwacji stała się stroną wielu dwustronnych umów międzynarodowych, takich jak umowy o pomocy prawnej, konwencje konsularne oraz umowy o handlu i żegludze. Z niektórymi państwami zawarto umowy o pomocy prawnej, które zawierają również przepisy dotyczące rozstrzygnięcia kolizji przepisów prawnych. Są to:

umowa o obrocie prawnym z Austrią z 1954 r., zawarta w Wiedniu dnia 16 grudnia 1954 r.;

umowa o współpracy prawnej z Bułgarią z 1956 r., zawarta w Sofii dnia 23 marca 1956 r.;

umowa z Republiką Czeską o regulacji stosunków prawnych w sprawach rodzinnych, cywilnych i karnych, zawarta w Belgradzie dnia 20 stycznia 1964 r.;

umowa o wzajemnych stosunkach prawnych z Grecją z 1959 r., zawarta w Atenach dnia 18 czerwca 1959 r.;

umowa o obrocie prawnym z Węgrami z 1968 r.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

W odniesieniu do sytuacji prawnych z elementem obcym sądy stosują prawo prywatne międzynarodowe z wykorzystaniem trzech metod, tj.: norm kolizyjnych, przepisów wymuszających swoje zastosowanie oraz przepisów szczególnych prawa materialnego.

2.2 Odesłanie

W chorwackim prawie prywatnym międzynarodowym art. 6 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym stanowi, że jeżeli zgodnie z przepisami tej ustawy należy zastosować prawo państwa trzeciego, uwzględnia się normy kolizyjne tego państwa wskazujące prawo właściwe.

Jeżeli przepisy państwa trzeciego wskazujące prawo właściwe odsyłają do prawa Republiki Chorwacji, zastosowanie ma prawo Republiki Chorwacji, bez uwzględnienia przepisów wskazujących inne prawo właściwe.

2.3 Zmiana łącznika

Co do zasady ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym nie reguluje tej kwestii, ale zawiera pewne przepisy szczególne regulujące tego rodzaju przypadki (na przykład art. 35 akapit pierwszy stanowi, że prawem regulującym rozwód jest prawo państwa, którego obywatelami są oboje małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania rozwodowego, a art. 45 akapit pierwszy stanowi, że skutki przysposobienia ocenia się zgodnie z prawem państwa, którego obywatelami są przysposabiający i przysposobiony w chwili przysposobienia).

Zasadniczo każdą poszczególną sprawę należy oceniać na podstawie tego, czy dana sytuacja prawna została rozstrzygnięta, ma charakter trwały czy też podlega zmianom. Jeżeli norma kolizyjna reguluje sytuację o charakterze trwałym, powstanie tej sytuacji pod względem prawnym podlega prawu właściwemu obowiązującemu w chwili powstania, a w przypadku zmiany statutu, skutki tego rodzaju sytuacji prawnej ocenia się zgodnie z nowym prawem od chwili, w której prawo to się stosuje.

W odniesieniu do prawa własności i innych praw rzeczowych, które ocenia się według prawa państwa, w którym znajduje się ich przedmiot, obowiązująca zasada stanowi, że prawo własności nabyte zgodnie z dawnym statutem wciąż istnieje, mimo że nie zostało nabyte zgodnie z nowym statutem. Jeżeli jednak – z uwagi na brak przeniesienia własności (*modus*) – ruchomość nie została nabyta zgodnie z wcześniejszym prawem, nabycie takie następuje w chwili przeniesienia ruchomości na obszar państwa, w którym nie jest wymagany określony *modus*.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

a) Porządek publiczny

Art. 4 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym stanowi, że nie stosuje się prawa państwa trzeciego, jeżeli jego zastosowanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami organizacji państwa ustanowionymi w konstytucji Republiki Chorwacji.

Oprócz art. 4, który należy interpretować jako środek ochrony praw podstawowych, wolności i praw człowieka oraz praw obywatelskich, porządek publiczny obejmuje również rozwiązania zawarte w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r.

Porządek publiczny nie stanowi wyłącznie środka ochrony prawa krajowego przed przepisami obcego prawa materialnego. Uzasadnienie powołania się na ochronę krajowego porządku publicznego jest uzależnione między innymi od tego, czy rozpatrywany spór jest ściśle związany z terytorium krajowym i z prawem krajowym, tj. z prawem państwa sądu orzekającego, a tego rodzaju związek istnieje, jeżeli zastosowanie prawa obcego wywarłoby bardziej trwałe skutki w odniesieniu do terytorium krajowego.

b) Przepisy wymuszające swoje zastosowanie

Czasami sytuacje posiadające międzynarodowy wymiar podlegają przepisom szczególnym prawa państwa sądu orzekającego, określanym najczęściej mianem przepisów wymuszających swoje zastosowanie. Tego rodzaju przepisy zawarte są w tym samym akcie prawnym co normy kolizyjne, a sporadycznie również w innych aktach prawnych.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd lub inny właściwy organ musi z urzędu ustalić treść prawa obcego zgodnie z art. 13 akapit pierwszy ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym. Art. 13 akapit drugi oraz art. 13 akapit trzeci ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym stanowią, że sąd lub właściwy organ może zwrócić się o udzielenie informacji dotyczących prawa obcego do Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Chorwacji. Strony postępowania mogą również jednak złożyć oświadczenie publiczne dotyczące treści prawa obcego.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Źródłem norm kolizyjnych jest ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym.

Art. 19 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym stanowi, że prawem regulującym umowę jest prawo wybrane przez umawiające się strony, chyba że wspomniana ustawa lub umowa międzynarodowa stanowi inaczej.

Art. 20 stanowi, że jeżeli nie wybrano żadnego prawa właściwego, a okoliczności szczególne danej sprawy nie wskazują na konieczność zastosowania innego prawa, prawem, które należy zastosować, jest:

- 1) w odniesieniu do sprzedaży ruchomości – prawo miejsca, w którym sprzedawca miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 2) w odniesieniu do zamówienia na roboty budowlane lub zamówienia dotyczącego nieruchomości – prawo miejsca, w którym osoba zobowiązana do wykonania prac lub wykonawca mieli miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 3) w odniesieniu do umowy agencyjnej – prawo miejsca, w którym agent miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 4) w odniesieniu do umowy pełnomocnictwa – prawo miejsca, w którym pełnomocnik miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 5) w odniesieniu do umowy komisji – prawo miejsca, w którym komisant miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 6) w odniesieniu do umowy spedycji – prawo miejsca, w którym spedytor miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 7) w odniesieniu do umowy najmu ruchomości – prawo miejsca, w którym wynajmujący miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 8) w odniesieniu do umowy pożyczki – prawo miejsca, w którym pożyczkodawca miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 9) w odniesieniu do umowy użytkowania – prawo miejsca, w którym oddający w użytkowanie miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 10) w odniesieniu do umowy przechowania – prawo miejsca, w którym przechowawca miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 11) w odniesieniu do umowy składu – prawo miejsca, w którym przedsiębiorca składowy miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 12) w odniesieniu do umowy przewozu – prawo miejsca, w którym przewoźnik miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 13) w odniesieniu do umowy ubezpieczenia – prawo miejsca, w którym ubezpieczyciel miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 14) w odniesieniu do umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowy o korzystanie z utworu – prawo miejsca, w którym autor miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 15) w odniesieniu do umowy darowizny – prawo miejsca, w którym darczyńca miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty;
- 16) w odniesieniu do transakcji giełdowych – prawo miejsca siedziby giełdy papierów wartościowych;
- 17) w odniesieniu do umowy samodzielnej gwarancji bankowej – prawo miejsca, w którym gwarant miał siedzibę w chwili zawarcia umowy;
- 18) w odniesieniu do umowy transferu technologii (licencji itd.) – prawo miejsca, w którym podmiot nabywający technologię miał siedzibę w chwili zawarcia umowy;
- 19) w odniesieniu do roszczeń majątkowych wynikających ze stosunku pracy – prawo miejsca, w którym umowa o pracę ma być lub była wykonywana;
- 20) w odniesieniu do innych umów – prawo miejsca, w którym oferent miał miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili przyjęcia oferty.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Przepisy dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych zawiera ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym, jak również umowy międzynarodowe (Konwencja haska z 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych).

Ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym zawiera przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia, prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia (*negotiorum gestio*), zobowiązań pozaumownych niewynikających z odpowiedzialności deliktowej oraz odpowiedzialności deliktowej.

Prawem regulującym odpowiedzialność deliktową jest prawo miejsca, w którym dokonano danej czynności, lub prawo miejsca, w którym wystąpiły jej skutki, w zależności od tego, które z nich jest korzystniejsze dla poszkodowanego. Jeżeli zdarzenie skutkujące powstaniem odpowiedzialności za szkody nastąpiło na pokładzie statku na morzu pełnym lub w samolocie, za prawo miejsca, w którym zaistniały zdarzenia skutkujące powstaniem odpowiedzialności za szkody, uznaje się prawo państwa przynależności państwowej statku lub prawo państwa, w którym zarejestrowano samolot.

Prawem regulującym bezpodstawne wzbogacenie jest prawo właściwe dla stosunku prawnego, który powstał, którego powstania oczekiwano lub którego powstanie zakładano i który spowodował zaistnienie bezpodstawnego wzbogacenia. Prawem regulującym prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia (*negotiorum gestio*) jest prawo miejsca, w którym działał gestor. Prawem regulującym zobowiązania wynikające z korzystania z rzeczy bez tytułu prawnego, jak również z innych zobowiązań pozaumownych, które nie wynikają z odpowiedzialności deliktowej, jest prawo miejsca, w którym wystąpiły okoliczności faktyczne skutkujące powstaniem zobowiązania.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Prawem regulującym zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej jest prawo państwa, którego osoba ta jest obywatelem.

Osoba fizyczna, która nie miałaby zdolności do czynności prawnych zgodnie z prawem państwa, którego jest obywatelem, ma zdolność do czynności prawnych, jeżeli tego rodzaju zdolność przysługuje jej zgodnie z prawem miejsca, w którym powstało zobowiązanie.

3.4 Ustanowienie władzy rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

Prawem regulującym stosunki między rodzicami a dziećmi jest prawo państwa, którego są oni obywatelami.

Jeżeli rodzice i dzieci są obywatelami różnych państw, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym mają oni wspólne miejsce zamieszkania.

Jeżeli rodzice i dzieci są obywatelami różnych państw i nie mają miejsca zamieszkania w tym samym państwie, prawem właściwym jest prawo Republiki Chorwacji, jeżeli dziecko lub którekolwiek z rodziców jest obywatelem Republiki Chorwacji.

Prawem regulującym uznanie, ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa jest prawo państwa, którego obywatelem w chwili narodzin dziecka była osoba, której dotyczy uznanie, ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa.

3.4.1 Przysposobienie

Prawem regulującym warunki przysposobienia i rozwiązania stosunku przysposobienia jest prawo państwa, którego obywatelami są przysposabiający i przysposobiony w chwili przysposobienia.

Jeżeli przysposabiający i przysposobiony są obywatelami różnych państw, prawem regulującym warunki przysposobienia i rozwiązania stosunku przysposobienia jest łącznie prawo obydwu państw, których są oni obywatelami.

Jeżeli małżonkowie wspólnie dokonują przysposobienia, prawem regulującym warunki przysposobienia i rozwiązania stosunku przysposobienia, oprócz prawa państwa, którego obywatelem jest przysposobiony, jest prawo państw, których obywatelem jest każde z rodziców.

Prawem regulującym wymogi formalne dotyczące przysposobienia jest prawo miejsca dokonywania przysposobienia.

Prawem regulującym skutki przysposobienia jest prawo państwa, którego obywatelami są przysposabiający i przysposobiony w chwili przysposobienia.

Jeżeli przysposabiający i przysposobiony są obywatelami różnych państw, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym mają oni wspólne miejsce zamieszkania.

Jeżeli przysposabiający i przysposobiony są obywatelami różnych państw i nie mają miejsca zamieszkania w tym samym państwie, prawem właściwym jest prawo Republiki Chorwacji, jeżeli którakolwiek z tych osób jest obywatelem Republiki Chorwacji.

Jeżeli ani przysposabiający, ani przysposobiony nie są obywatelami Republiki Chorwacji, prawem właściwym jest prawo państwa, którego obywatelem jest przysposobiony.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Prawem regulującym przesłanki zawarcia małżeństwa w odniesieniu do każdej osoby jest prawo państwa, którego obywatelem jest dana osoba w chwili zawarcia małżeństwa.

Nawet jeżeli przesłanki zawarcia małżeństwa są spełnione zgodnie z prawem państwa, którego obywatelem jest osoba zamierzająca wstąpić w związek małżeński przed właściwym organem Republiki Chorwacji, zawarcie małżeństwa nie będzie dopuszczalne, jeżeli zgodnie z prawem Republiki Chorwacji występuje przeszkoda w odniesieniu do tej osoby, która polega na pozostawaniu w uprzednio zawartym małżeństwie, pokrewieństwie i powinowactwie, chorobie psychicznej lub niedorozwoju umysłowym.

Prawem regulującym wymóg formalny dotyczący zawarcia małżeństwa jest prawo miejsca jego zawarcia.

Prawem regulującym nieważność małżeństwa (ustalenie nieistnienia i unieważnienie małżeństwa) jest prawo, zgodnie z którym zawarto dane małżeństwo.

Prawem regulującym rozwód jest prawo państwa, którego obywatelami są oboje małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania. Prawem właściwym jest łącznie prawo państw, których obywatelem jest każde z małżonków.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Prawem regulującym stosunki majątkowe osób, które pozostają w konkubinacie, nie zawarły żadnej formy związku małżeńskiego, jest prawo państwa, którego są one obywatelami.

Jeżeli osoby te nie mają tego samego obywatelstwa, zastosowanie ma prawo państwa, w którym znajduje się ich wspólne miejsce zamieszkania.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Prawem regulującym rozwód jest prawo państwa, którego obywatelami są oboje małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania. Prawem właściwym jest łącznie prawo państw, których obywatelem jest każde z małżonków.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Prawem regulującym obowiązek alimentacyjny między krewnymi innymi niż rodzice i dzieci lub obowiązek alimentacyjny wobec powinowatych jest prawo państwa, którego obywatelem jest osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Prawem regulującym stosunki osobiste między małżonkami oraz ustawowy małżeński ustrój majątkowy małżonków jest prawo państwa, którego są oni obywatelami.

Jeżeli małżonkowie są obywatelami różnych państw, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego obywatelstwa ani miejsca zamieszkania w tym samym państwie, prawem właściwym jest prawo ich ostatniego wspólnego miejsca zamieszkania.

Jeżeli prawa właściwego nie można ustalić w powyższy sposób, prawem właściwym jest prawo Republiki Chorwacji. Prawem regulującym umowę małżeńską majątkową jest prawo, które regulowało stosunki osobiste oraz ustawowy małżeński ustrój majątkowy w chwili zawarcia małżeństwa.

Jeżeli prawo ustalone w ten sposób stanowi, że małżonkowie mogą wybrać prawo regulujące ich umowę małżeńską majątkową, prawem właściwym jest prawo, które wybiorą.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Prawem regulującym dziedziczenie jest prawo państwa, którego spadkodawca był obywatelem w chwili śmierci.

Prawem regulującym zdolność do sporządzenia testamentu jest prawo państwa, którego obywatelem jest spadkodawca w chwili sporządzenia testamentu. Testament ma moc prawną pod względem formalnym, jeżeli jest ważny zgodnie z:

- 1) prawem miejsca sporządzenia testamentu;
- 2) prawem państwa, którego spadkodawca był obywatelem w chwili sporządzenia testamentu albo w chwili śmierci;
- 3) prawem miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili sporządzenia testamentu albo w chwili śmierci;
- 4) prawem miejsca pobytu spadkodawcy w chwili sporządzenia testamentu albo w chwili śmierci;
- 5) prawem Republiki Chorwacji;
- 6) w odniesieniu do nieruchomości – również z prawem miejsca położenia nieruchomości.

3.8 Nieruchomości

Prawem regulującym umowy dotyczące nieruchomości jest wyłącznie prawo państwa, w którym położona jest dana nieruchomość.

3.9 Niewypłacalność

W art. 303 ustawy o prawie upadłościowym ustanawia się zasadę, zgodnie z którą prawo państwa, w którym wszczęto postępowanie upadłościowe, reguluje skutki prawne wszczęcia takiego postępowania.

Ostatnia aktualizacja: 12/11/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Cypr

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Jeżeli do sądu cypryjskiego trafia sprawa o charakterze transgranicznym, w celu ustalenia, które prawo jest właściwe na Cyprze, stosuje się przede wszystkim przepisy prawa unijnego, w szczególności rozporządzenie (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) i rozporządzenie (WE) nr 864/2007 dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaukładowych (Rzym II).

W kwestiach transgranicznych nieuregulowanych prawem unijnym sądy cypryjskie kierują się własnym orzecznictwem, ponieważ Cypr nie posiada regulacji prawnych ani skodyfikowanych zasad w tym zakresie. W braku orzecznictwa cypryjskiego w danej kwestii sądy cypryjskie zgodnie z art. 29 ust. 1 lit. γ) ustawy o sądach (ustawa nr 14/60) stosują angielskie prawo zwyczajowe.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska z dnia 1 lipca 1985 r. w sprawie prawa właściwego dla trustów i ich uznawaniu ratyfikowana przez Republikę Cypryjską ustawą ratyfikującą nr 15(III) z 2017 r.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Nie dotyczy.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Sąd nie ma obowiązku stosowania tych norm z urzędu. Daną kwestię może podnieść wyłącznie strona postępowania, która powinna skutecznie wykazać za pomocą dowodów, że prawo innego państwa ma pierwszeństwo stosowania przed prawem cypryjskim. Jeżeli przedstawione dowody nie okażą się dla sądu wystarczające, zastosowanie będzie miało prawo cypryjskie.

Ponieważ mamy tu do czynienia z kwestią dowodową i proceduralną, w tym zakresie wspomnianych powyżej rozporządzeń (WE) nr 593/2008 oraz (WE) nr 864/2007 nie stosuje się.

2.2 Odesłanie

W rozporządzeniach (WE) nr 593/2008 oraz (WE) nr 864/2007 nie dopuszcza się możliwości stosowania odesłania. W sprawach nieobjętych zakresem przedmiotowym tych rozporządzeń można jednak stosować odesłanie w sposób opisany poniżej.

Jeżeli sąd rozpatrujący daną sprawę dojdzie do wniosku, że właściwe w tej sprawie jest zastosowanie prawa innego państwa, obowiązany jest zastosować wyłącznie wewnętrzne przepisy prawa krajowego tego państwa albo całość przepisów tego państwa, w tym przepisy prawa międzynarodowego obowiązujące zgodnie z prawem tego państwa.

Trudność w tym drugim przypadku wynika z tego, że normy kolizyjne w ramach obcego systemu prawnego mogą odesłać sędziego do prawa cypryjskiego, które wówczas znajdzie zastosowanie (odesłanie). W tym przypadku sąd ma dwie możliwości: przyjmując odesłanie zwrotne lub dalsze i zastosować prawo cypryjskie („odesłanie częściowe”) albo odesłanie odrzucić i zastosować całość przepisów obcego państwa („odesłanie całkowite”).

2.3 Zmiana łącznika

Aby zapobiec problemom, jakie mogłyby wyniknąć ze zmiany łącznika (np. miejsca zamieszkania, miejsca, do którego przeniesiono rzecz ruchomą lub trust itd.), określenie chwili ustalenia łącznika następuje zazwyczaj zgodnie z regulacją dotyczącą prawa właściwego. Jako przykład zob. art. 7 konwencji haskiej z dnia 1 lipca 1985 r. w sprawie trustów.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Nie należy stosować prawa obcego nawet wówczas, gdy normy kolizyjne wskazują je jako prawo właściwe, jeżeli jego zastosowanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym w Republice Cypryjskiej. Zgodnie z orzecznictwem „porządek publiczny” obejmuje podstawowe zasady sprawiedliwości, moralności publicznej i etyki (*Pilavachi & Co Ltd przeciwko International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*).

Nie należy stosować prawa obcego również w odniesieniu do cel, podatków i opłat.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Zastosowanie ma zasada ustanowiona w sprawie **Royal Bank of Scotland plc przeciwko Geodrill Co Ltd i in. (1993) 1 JSC 753**, zgodnie z którą strona, która twierdzi, że prawo obce jest właściwe w danej sprawie, w pierwszej kolejności powinna podnieść ten zarzut, a następnie wykazać przed sądem jego zasadność, przedstawiając dowody z opinii biegłego. Jeżeli przedstawione dowody nie okażą się dla sądu wystarczające lub jeżeli żadna ze stron nie podniosła takiego zarzutu, zastosowanie ma prawo cypryjskie.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 (Rzym I) ma zastosowanie do wszystkich zobowiązań umownych i czynności prawnych, co do których powstaje pytanie o prawo właściwe.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

W większości przypadków zastosowanie ma rozporządzenie (WE) nr 864/2007 (Rzym II), zgodnie z którym zasadą ogólną jest, że prawo właściwe określa się na podstawie miejsca powstania szkody (*lex loci damni*), niezależnie od państwa lub państw, w których mogłyby wystąpić skutki pośrednie.

Rozporządzenie zawiera również przepisy szczególne w zakresie ustalania prawa właściwego dla określonych rodzajów zobowiązań pozaumownych, takich jak zobowiązania wynikające z czynów nieuczciwej konkurencji oraz odpowiedzialności za produkt.

Jeżeli chodzi o trusty, zastosowanie ma ustawa (ratyfikująca) o prawie właściwym dla trustów i ich uznawaniu z 2017 r. (ustawa nr 15(III)/2017), którą ratyfikowano konwencją haską z 1985 r. Zgodnie z ustawą ratyfikującą oraz konwencją trust podlega prawu wybranemu przez powiernika. W braku wyboru prawa stosuje się prawo najściślej związane z trustem.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Nazwisko

Kwestie związane z nadawaniem nazwiska reguluje ustawa o stosunkach między rodzicami a dziećmi (ustawa nr 216/90). Zgodnie z ustawą nr 216/90 nazwisko nadaje się dziecku na podstawie wspólnego oświadczenia rodziców złożonego w terminie trzech miesięcy od dnia narodzin. Jeżeli rodzice nie złożą takiego oświadczenia, dziecko otrzymuje nazwisko ojca. Dziecko urodzone poza małżeństwem otrzymuje nazwisko matki, chyba że zostanie ono uznane przez ojca względnie nosi ono nazwisko matki aż do chwili uznania go przez ojca.

Miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania danej osoby ustala się na podstawie rozdziału 195 ustawy o testamentach i spadkach, który stanowi, że każda osoba w danym czasie ma miejsce zamieszkania z chwili urodzenia („domicyl pierwotny”) albo miejsce zamieszkania uzyskane lub zachowane wedle własnego wyboru („wybrane miejsce zamieszkania”).

W przypadku dziecka małżeńskiego urodzonego za życia ojca pierwotnym miejscem zamieszkania tego dziecka jest miejsce zamieszkania ojca z chwili urodzenia dziecka.

W odniesieniu do dziecka urodzonego poza małżeństwem lub dziecka urodzonego po śmierci ojca pierwotnym miejscem zamieszkania dziecka jest miejsce zamieszkania matki z chwili urodzenia dziecka.

Zdolność do czynności prawnych i zawarcia małżeństwa

Zdolność danej osoby do zawarcia małżeństwa jest uregulowana w art. 14 ustawy o małżeństwie (ustawa nr 104(I)/2013), który stanowi, że zdolności do zawarcia małżeństwa nie posiada osoba poniżej osiemnastego roku życia lub osoba, która w dniu zawarcia małżeństwa nie jest w stanie złożyć oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński ze względu na chorobę psychiczną lub niedorozwój umysłowy, stan umysłu lub inny stan lub inną chorobę lub uzależnienie od określonej substancji, które uniemożliwiają jej zrozumienie i świadomość dokonywanych czynów.

Nawet jeżeli oboje nupturienti lub jedno z nich są w wieku poniżej osiemnastu lat, uznaje się, że są zdolni do zawarcia małżeństwa, jeżeli mają co najmniej szesnaście lat lub jeżeli ich sprawujący nad nimi władzę rodzicielską wyrazili zgodę na piśmie na zawarcie przez nich małżeństwa lub jeżeli istnieją podstawy poważnie uzasadniające konieczność zawarcia małżeństwa. W przypadku odmowy udzielenia wspomnianej powyżej zgody lub braku sprawujących władzę rodzicielską o zdolności danej osoby do zawarcia małżeństwa powinien rozstrzygać sąd rodzinny w okręgu, w którym osoba ta zamieszkuje.

Jeżeli chodzi o zdolność do czynności prawnych, art. 11 rozdział 149 ustawy o umowach stanowi, że zdolność do czynności prawnych przysługuje każdemu, kto pozostaje w pełni władz umysłowych oraz nie został pozbawiony tej zdolności na podstawie ustawy. Ustawa stanowi, że małżonka nie uznaje się za niezdolnego do czynności prawnych z tego tylko powodu, że jest w wieku poniżej osiemnastu lat.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Stosunki prawne między rodzicem a dzieckiem, w tym władza rodzicielska, świadczenia alimentacyjne oraz kontakty, zostały uregulowane w prawie cypryjskim, w szczególności w ustawie o stosunkach między rodzicami a dziećmi (ustawa nr 216/90).

Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 (rozporządzenie Bruksela II bis) oraz rozporządzenie (WE) nr 4/2009, jak również konwencja haska z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci także mają zastosowanie w kwestiach, które regulują.

3.4.2 Przeprosobienie

W sprawach o przysposobienie przed sądami cypryjskimi, zastosowanie ma prawo cypryjskie, niezależnie od tego, czy dana sprawa o przysposobienie ma charakter transgraniczny.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Kwestie dotyczące zawierania i rozwiązywania małżeństw reguluje na Cyprze ustawa o małżeństwie z 2003 r. (ustawa nr 104(I)/2003). Podlegają one również Konwencji ONZ w sprawie zgody na zawarcie małżeństwa, najniższego wieku małżeńskiego i rejestracji małżeństw ratyfikowanej w Republice Cypryjskiej ustawą nr 16(III)/2003.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Kwestie dotyczące rozwodów uregulowane zostały w art. 111 Konstytucji, ustawie o próbie pojednania oraz o rozwiązywaniu małżeństw wyznaniowych z 1990 r. (ustawa nr 22/1990) w odniesieniu do małżeństw wyznaniowych oraz w ustawie o małżeństwie (ustawa nr 104(I)/2003).

W sprawach dotyczących uznawania rozwodów i separacji sądowych zastosowanie ma Konwencja haska o uznawaniu rozwodów i separacji z 1971 r. ratyfikowana w Republice Cypryjskiej ustawą nr 14(III)1983.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Obowiązki alimentacyjne

Zgodnie ze zmienioną ustawą o małżeńskich ustrojach majątkowych (ustawa nr 232/1991):

W przypadku ustania wspólnego pożycia małżonków sąd może – na wniosek jednego z małżonków – zasądzić od współmałżonka uiszczanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz wnioskującego małżonka.

Obowiązek alimentacyjny powstaje między byłymi małżonkami wówczas, gdy jedno z nich nie jest w stanie ze swoich dochodów lub ze swojego majątku samodzielnie się utrzymać oraz:

- a) jeżeli po orzeczeniu rozwodu lub po upływie wymienionych poniżej terminów jego wiek lub stan zdrowia uniemożliwia mu podjęcie lub kontynuowanie zajęcia, które zapewniłoby mu środki utrzymania;
 - b) jeżeli opiekuje się małoletnim lub pełnoletnim dzieckiem lub inną osobą pozostającą na jego utrzymaniu, która nie jest w stanie zadbać o swoje potrzeby ze względu na niepełnosprawność fizyczną lub umysłową, w wyniku czego wnioskodawca jest pozbawiony możliwości znalezienia odpowiedniego zatrudnienia;
 - c) nie może znaleźć stałego i odpowiedniego zatrudnienia lub potrzebuje szkolenia zawodowego przez okres nie dłuższy niż trzy lata od dnia orzeczenia rozwodu;
 - d) we wszystkich innych przypadkach, w których przyznanie świadczeń alimentacyjnych w chwili orzeczenia rozwodu jest konieczne ze względów słuszności.
- Sąd może odmówić przyznania świadczeń alimentacyjnych lub je ograniczyć z ważnych przyczyn, w szczególności jeżeli małżeństwo trwało krótko lub jeżeli małżonek, który może być uprawniony do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych, ponosi dużej mierze winę za rozwód lub za rozkład wspólnego pożycia lub sam doprowadził do swojej trudnej sytuacji finansowej.

Ponadto sąd powinien pozbawić małżonka uprawnienia do świadczeń alimentacyjnych lub odpowiednio zmienić orzeczenie zasądzające te świadczenia, jeżeli wymagają tego okoliczności.

Obowiązki alimentacyjne wobec małoletniego dziecka

Zgodnie z ustawą o stosunkach między rodzicami a dziećmi (ustawa nr 216/90) obowiązki alimentacyjne wobec małoletniego dziecka spoczywają na obojgu rodzicach z uwzględnieniem ich możliwości finansowych. Powyższy obowiązek może zostać utrzymany na mocy orzeczenia lub ugody sądowej nawet po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeżeli jest to uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami (np. w przypadku dziecka ubezwłasnowolnionego, niepełnosprawnego, odbywającego służbę wojskową w Gwardii Narodowej lub pobierającego naukę w placówce oświatowej lub zawodowej).

Uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych przysługujące małoletniemu dziecku nie wygasa nawet wówczas, gdy samo jest właścicielem majątku.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Zastosowanie ma art. 13 ustawy nr 232/1991, w którym sformułowano zasadę ogólną, że małżeństwo pozostaje bez uszczerbku dla niezależności majątkowej małżonków. Zgodnie z art. 14 ustawy małżonek może jednak zgłosić roszczenie dotyczące majątku współmałżonka w przypadku rozwiązania lub unieważnienia małżeństwa, pod warunkiem że małżonek wytaczający powództwo przyczynił się – w dowolny sposób – do przysporzenia w majątku osobistym współmałżonka. Wytaczając powództwo przed sąd, powód może domagać się zwrotu przysporzenia w części, w jakiej przyczynił się do jego powstania.

Wkład małżonka w przysporzenie w majątku współmałżonka jest równy jednej trzeciej przysporzenia, chyba że dowiedziono, iż był on niższy lub wyższy.

Przysporzenie majątkowe małżonka nie obejmuje rzeczy nabytych w drodze darowizny, spadku, zapisu lub innej czynności pod tytułem darmym.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Dziedziczenie i wszelkie kwestie związane ze spadkiem, z wyjątkiem formy sporządzania i odwoływania testamentu, regulują przepisy rozporządzenia (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

Zgodnie z art. 22 tego rozporządzenia każdy może dokonać wyboru prawa państwa, którego obywatelstwo posiada w chwili dokonywania wyboru lub w chwili śmierci, jako prawa, któremu podlega ogół spraw dotyczących jego spadku. Wybór prawa właściwego dokonuje się przez złożenie wyraźnego oświadczenia.

W przypadku sporządzenia testamentu zastosowanie ma konwencja haska z dnia 5 października 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych. Zgodnie z art. 1 konwencji rozporządzenie testamentowe jest ważne pod względem formy, jeżeli jest ona zgodna z prawem wewnętrznym:

- a) miejsca, w którym spadkodawca dokonał rozporządzenia;
- b) obowiązującym w państwie, którego obywatelem był spadkodawca bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci;
- c) miejsca, w którym spadkodawca miał miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci;
- d) w odniesieniu do nieruchomości – miejsca ich położenia.

3.8 Nieruchomości

Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 (Rzym I), które stanowi, że umowa podlega prawu wybranemu przez strony, ma zastosowanie do zobowiązań umownych związanych z nieruchomościami. W braku wyboru zastosowanie ma art. 4 rozporządzenia, w którym wyraźnie wskazano prawo właściwe w każdym przypadku.

Jeżeli chodzi o umowy dotyczące praw rzeczowych, zgodnie z orzecznictwem sądów cypryjskich sąd stosuje przepisy prawa państwa, w którym położona jest nieruchomość (*lex situs*).

3.9 Niewypłacalność

Prawo właściwe ustala się na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego. Jest to prawo państwa, w którym zostaje wszczęte postępowanie.

Ostatnia aktualizacja: 18/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Luksemburg

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

W Luksemburgu nie istnieje kodeks prawa prywatnego międzynarodowego. Normy kolizyjne w prawie krajowym znajdują się w różnych kodeksach i ustawach szczególnych. Kwestia ta jest w dużej mierze uregulowana w wielostronnych konwencjach międzynarodowych oraz w europejskich aktach prawa wtórnego.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Znaczna liczba norm kolizyjnych pochodzi z wielostronnych konwencji międzynarodowych, których Luksemburg jest stroną. Większość tych konwencji zawarto podczas Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

Wykaz tych konwencji jest dostępny na stronie [konferencji haskiej](#).

1.3 Główne konwencje dwustronne

Niektóre konwencje dwustronne zawierają normy kolizyjne. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie internetowej [Legilux](#).

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

W sprawach dotyczących statutu personalnego sąd z urzędu stosuje normy kolizyjne. Inaczej jest w przypadku, gdy stronom przysługuje swoboda wyboru prawa właściwego, jak na przykład w sprawach dotyczących umów, zgodnie z zasadą swobody wyboru przez strony prawa właściwego. W takim przypadku sąd stosuje normy kolizyjne z urzędu wyłącznie w przypadku wyraźnego naruszenia prawa.

Sąd orzekający stosuje z urzędu prawo krajowe, jeżeli strony nie wniosą o zastosowanie prawa obcego.

2.2 Odesłanie

W Luksemburgu orzecznictwo dopuszcza możliwość stosowania instytucji odesłania w sposób zróżnicowany w obszarach nieobjętych konwencją międzynarodową lub rozporządzeniem europejskim wyraźnie wykluczającymi odesłanie. Jeżeli w przypadku kolizji przepisów odesłanie wskazuje prawo krajowe sądu orzekającego, odesłanie jest dozwolone, ale nie jest dopuszczalne zastosowanie odesłania dalszego. Uznaje się, że odesłanie wskazuje prawo materialne sądu orzekającego.

Odesłanie wyklucza się w sprawach, w których strony mogą swobodnie wybrać prawo właściwe.

2.3 Zmiana łącznika

Konflikt ruchomy określa sytuację, w której z powodu zmiany łącznika wskazującego prawo właściwe dana sytuacja podlega dwóm różnym systemom prawnym. Definiuje się go jako kolizję przepisów w czasie ze względu na zmianę położenia łącznika.

W Luksemburgu nowe prawo można zastosować – przy poszanowaniu utrwalonych skutków – do przyszłych skutków sytuacji powstałej w przeszłości. Nowe prawo określające normy kolizyjne ma jednak zastosowanie, jeżeli pojawią się zmiany w sytuacji powstałej w czasie obowiązywania dawnego prawa, które uznaje się za nadal obowiązujące.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Istnieją przypadki, w których sąd orzekający musi zastosować własne prawo krajowe, nawet jeżeli normy kolizyjne wskazują właściwość prawa obcego, tj. w przypadku:

- niemożności ustalenia prawa obcego;
- bezpaństwowców;
- braku rozwiązania w prawie obcym;
- środków tymczasowych zastosowanych w trybie pilnym;
- sprzeczności prawa obcego z porządkiem publicznym państwa sądu orzekającego.

Jeżeli przepisy mają natychmiastowe zastosowanie, sąd musi również zastosować własne prawo krajowe (*lex fori*) w następujących przypadkach:

- prawa procesowego i prawa o ustroju sądów powszechnych;
- przepisów prawnych dotyczących ochrony pracowników i regulujących umowy najmu;
- ochrony prawnej konsumentów;
- ponadto jeżeli strony zdecydują o niestosowaniu prawa krajowego sądu orzekającego, lecz wybiorą inne prawo właściwe w celu obejścia prawa, sąd musi odmówić zastosowania tego prawa i zastosować własne prawo krajowe.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Ponieważ w Luksemburgu prawo obce uznaje się za okoliczność faktyczną, której należy dowieść, ciężar dowodu co do zasady spoczywa na stronie, która dokonuje wyboru prawa obcego. Ciężar dowodu spoczywa na stronach, a ściślej rzecz ujmując – na stronie, której roszczenie ocenia się według prawa obcego.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Co do zasady zobowiązania umowne podlegają woli wyrażonej przez strony, z zastrzeżeniem poszanowania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa dotyczących porządku publicznego i norm utrudniających obejście prawa.

Jeżeli strony nie dokonają wyboru, zastosowanie mają postanowienia konwencji rzymskiej z 1980 r. i przepisy rozporządzenia (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. W tym drugim przypadku sąd zastosuje prawo, które jest obiektywnie najodpowiedniejsze.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Co do zasady zobowiązania pozaumowne podlegają prawu miejsca, w którym wystąpiła szkoda lub w którym powstało zobowiązanie, chyba że inne prawo jest ściślej związane z okolicznościami faktycznymi lub ma zastosowanie konwencja międzynarodowa.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Co do zasady statut personalny ocenia się według prawa krajowego osoby fizycznej, z zastrzeżeniem szczególnych kryteriów odnoszących się do danej sytuacji, takich jak miejsce zwykłego pobytu osób zainteresowanych, a w szczególności dzieci. Dotyczy to również tworzenia nazwiska, jego elementów składowych oraz warunków zmiany, ponieważ składają się one na statut personalny osoby.

Zdolność do czynności prawnych oraz zdolność do występowania w postępowaniu sądowym podlega prawu ojczystemu zainteresowanej osoby. Legitymację procesową reguluje jednak prawo właściwe dla tego uprawnienia, ponieważ wpływa ono na jego treść. W sprawach dotyczących umów zasada zostaje złagodzona, jeżeli umawiająca się strona działa w dobrej wierze, a na brak zdolności powołano się z przyczyn nieznanych w państwie, w którym dokonano czynności. Prawo miejsca dokonania czynności zastąpi wówczas prawo krajowe.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

W Luksemburgu w sprawach dotyczących ustalenia pochodzenia dziecka z małżeństwa zastosowanie ma co do zasady prawo regulujące kwestie związane z małżeństwem, tj. wspólne prawo krajowe rodziców, prawo wspólnego miejsca zamieszkania lub prawo państwa sądu orzekającego.

Wszystkie kwestie związane z ustalaniem pozamałżeńskiego pochodzenia dziecka podlegają co do zasady prawu krajowemu dziecka.

W odniesieniu do rodzaju dowodów wymaganych w celu ustalenia pochodzenia dziecka, przesłanek materialnych uznania, terminu na wytoczenie powództwa o zaprzeczenie pochodzenia dziecka, przesłanek uniemożliwiających wytoczenie tego rodzaju powództwa oraz przysługujących środków obrony zastosowanie ma prawo ojczyste dziecka.

3.4.2 Przysposobienie

– Przesłanki przysposobienia

Co do zasady zgodnie z art. 370 kodeksu cywilnego przesłanki przysposobienia reguluje prawo krajowe przysposabiającego lub przysposabiającego. Jeżeli małżonkowie dokonujący przysposobienia mają różne obywatelstwa, prawem właściwym jest prawo wspólnego miejsca zwykłego pobytu z chwili złożenia wniosku o przysposobienie. Przesłanki, które muszą zostać spełnione, aby dokonać przysposobienia, zasadniczo w dalszym ciągu reguluje jednak prawo ojczyste przysposobionego. Wyjątek od tej zasady stanowi sytuacja, w której poprzez przysposobienie przysposobiony nabywa obywatelstwo przysposabiającego. W tym przypadku przesłanki reguluje prawo ojczyste przysposabiającego.

– Skutki przysposobienia

Skutki przysposobienia są uregulowane w prawie ojczystym przysposabiającego lub przysposabiającego. Jeżeli przysposobienia dokonują małżonkowie posiadający różne obywatelstwa lub bezpaństwowcy lub jeżeli jedno z małżonków jest bezpaństwowcem, prawem właściwym jest prawo wspólnego miejsca ich zwykłego pobytu w chwili dokonania przysposobienia.

W przypadku przysposobienia zagranicznego może zaistnieć konflikt między zasadami jurysdykcji ustanowionymi odpowiednio w prawie ojczystym przysposabiającego i w prawie ojczystym przysposobionego. W takich przypadkach przysposobienie uznaje się za ważne, jeżeli przestrzegano zasad ustanowionych w prawie państwa, w którym dokonano przysposobienia, oraz jeżeli przysposobienia dokonano przed właściwymi organami zgodnie z tym prawem.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

– Przesłanki ważności małżeństwa

Wymogi formalne co do zasady reguluje prawo miejsca zawarcia małżeństwa.

Aby małżeństwo było ważne zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r. o prawie właściwym dla małżeńskich ustrojów majątkowych, muszą zostać spełnione przesłanki materialne określone w przepisach prawa ojczystego każdego z małżonków. Prawo ojczyste jest prawem wskazanym przez normy kolizyjne państwa, w którym zawarto małżeństwo. Ponadto muszą zostać spełnione przesłanki materialne wymagane w prawie państwa zawarcia małżeństwa, pod warunkiem że przynajmniej jedno z małżonków posiada obywatelstwo tego państwa lub że posiada w nim miejsce zwykłego pobytu. Prawo regulujące przesłanki ważności małżeństwa ma również zastosowanie do warunków materialnych postępowania o unieważnienie małżeństwa.

W odniesieniu do małżeństw zawieranych za granicą istnieje domniemanie ich ważności, jeżeli akt małżeństwa sporządzono zgodnie z wymogami formalnymi przewidzianymi w prawie miejsca zawarcia małżeństwa. Sąd może odmówić uznania małżeństwa, jeżeli małżeństwo zawarte za granicą jest sprzeczne z luksemburskim porządkiem publicznym.

– Skutki zawarcia małżeństwa

Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego obywatelstwa, skutki w Luksemburgu reguluje co do zasady prawo wspólnego miejsca zamieszkania małżonków, tj. miejsca, w którym para faktycznie zamieszkuje.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Pary pozostające w nieformalnym związku (konkubenci) nie podlegają żadnej normie kolizyjnej, ponieważ zgodnie z prawem luksemburskim stosunki między konkubentami stanowią sytuację faktyczną.

Prawem właściwym dla związków partnerskich zawartych w Luksemburgu jest prawo krajowe.

Partnerzy, którzy początkowo zarejestrowali związek partnerski za granicą, mogą uzyskać wpis do rejestru stanu cywilnego, pod warunkiem że każdy partner spełniał wymogi określone w art. 4 w chwili zawarcia związku partnerskiego za granicą. Po uznaniu w Luksemburgu związku partnerskiego zawartego za granicą mają do niego zastosowanie takie same korzyści, jak do związków partnerskich zawartych w Luksemburgu.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Jeżeli małżonkowie mają to samo obywatelstwo, kwestie związane z rozwodem i separacją sądową podlegają prawu krajowemu małżonków. W przeciwnym wypadku ma zastosowanie prawo ich faktycznego wspólnego miejsca zamieszkania. Jeżeli żadne z powyższych kryteriów nie jest spełnione, zastosowanie ma prawo państwa sądu orzekającego.

Zasady te mają również zastosowanie do ogólnej dopuszczalności rozwodu, jego przyczyn, skutków oraz powiązanych środków.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Zgodnie z art. 15 rozporządzenia nr 4/2009 dotyczącego zobowiązań alimentacyjnych prawo właściwe w tym zakresie ustala się zgodnie z protokołem z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny. Co do zasady stosuje się prawo państwa miejsca zwykłego pobytu wierzyciela, ale we wszczętym już postępowaniu strony mogą uzgodnić wybór prawa siedziby sądu lub jednego z następujących:

a) prawa państwa obywatelstwa jednej ze stron z chwili wyznaczenia;

- b) prawa państwa miejsca zwykłego pobytu jednej ze stron z chwili wyznaczenia;
- c) prawa wyznaczonego przez strony jako właściwe dla łączących je stosunków majątkowych lub prawa faktycznie stosowanego do tych stosunków;
- d) prawa wyznaczonego przez strony jako właściwe dla rozvodu lub separacji sądowej lub prawa faktycznie stosowanego w przypadku rozvodu lub separacji sądowej.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżeński ustrój majątkowy podlega prawu krajowemu wskazanemu przez małżonków przed zawarciem małżeństwa.

Jeżeli w chwili zawarcia małżeństwa małżonkowie nie dokonali wyboru, prawo właściwe określa się zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r. o zawieraniu małżeństw i uznawaniu ich ważności.

Zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r. małżonkowie mogą wskazać jedynie jeden z następujących systemów prawnych:

1. prawo państwa, którego obywatelem jest jedno z małżonków w chwili wskazania;
2. prawo państwa, na którego terytorium jedno z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu w chwili wskazania;
3. prawo pierwszego państwa, na terytorium którego jedno z małżonków ustanowi nowe miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa.

Wybrane prawo ma zastosowanie do całego majątku małżonków.

Niezależnie od tego, czy małżonkowie wskazali prawo właściwe, jak opisano powyżej, w odniesieniu do wszystkich lub niektórych swoich nieruchomości mogą oni jednak wskazać prawo miejsca, w którym położone są określone nieruchomości. Mogą oni również wskazać, że nieruchomości, które nabędą od tego czasu, będą podlegać prawu miejsca ich położenia.

Jeżeli strony nie wybiorą prawa właściwego, sędzia będzie musiał ustalić, jaki był ich dorozumiany wybór. Domniemywa się stosowanie prawa krajowego państwa, na terytorium którego ustanowią oni swoje pierwsze miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa.

Małżeński ustrój majątkowy podlega jednak, zgodnie z konwencją haską z dnia 14 marca 1978 r., prawu krajowemu państwa wspólnego obywatelstwa małżonków w następujących przypadkach:

1. jeżeli oświadczenie, o którym mowa w art. 5, zostało złożone przez to państwo, a jego skutków nie wyłącza akapit drugi tego artykułu;
2. jeżeli państwo to nie jest stroną konwencji, jego prawo krajowe ma zastosowanie zgodnie z jego prawem prywatnym międzynarodowym oraz małżonkowie ustanowili swoje pierwsze miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa:

a) w państwie, które złożyło oświadczenie, o którym mowa w art. 5;

lub

b) w państwie, które nie jest stroną konwencji i którego prawo prywatne międzynarodowe również przewiduje zastosowanie jego prawa krajowego;

3. jeżeli małżonkowie nie ustanowili swojego pierwszego miejsca zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa na terytorium tego samego państwa.

Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu na terytorium tego samego państwa oraz nie mają wspólnego obywatelstwa, ich małżeński ustrój majątkowy podlega prawu krajowemu państwa, z którym są najściślej związani, biorąc pod uwagę wszystkie fakty i okoliczności.

Istnieje możliwość dobrowolnej zmiany prawa właściwego, jeżeli nowo wybrane prawo dopuszcza taką możliwość.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Przepisy rozporządzenia (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. mają zastosowanie do spadków otwartych poczynszy od dnia 17 sierpnia 2015 r. Zgodnie z art. 21 rozporządzenia prawem właściwym dla ogółu spraw dotyczących spadku jest prawo państwa, w którym zmarły miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.

Spadki otwarte przed dniem 17 sierpnia 2015 r. w dalszym ciągu podlegają luksemburskim normom kolizyjnym.

– Dziedziczenie ustawowe

W Luksemburgu masa spadkowa dzieli się na kilka różnych części, tj. na majątek ruchomy (*masse mobilière*) oraz na co najmniej jeden majątek nieruchomy (*masse immobilière*). Do określenia, czy dany majątek jest ruchomy czy nieruchomy, stosuje się prawo państwa sądu orzekającego.

Dziedziczenie ruchomości ocenia się co do zasady według prawa ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy z dnia jego śmierci. Miejsce zamieszkania ustala się zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego.

Dziedziczenie nieruchomości ocenia się według prawa państwa, w którym położona jest każda z nieruchomości.

– Dziedziczenie testamentowe

Co do zasady to statut personalny reguluje zdolność osoby do rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. W prawie spadkowym uregulowano jednak szczególne przypadki braku takiej zdolności. Zdolność do otrzymania darowizny ocenia się według prawa ojczystego.

3.8 Nieruchomości

Zgodnie z przepisami art. 3 kodeksu cywilnego prawo własności nieruchomości podlega prawu państwa, w którym dana nieruchomość jest położona. Ma to również zastosowanie do treści praw rzeczowych, których może to dotyczyć, ich ustanawiania, przekazywania oraz nabycia w drodze zasiedzenia.

3.9 Niewypłacalność

W sprawach dotyczących upadłości nieobjętych zakresem stosowania rozporządzenia UE nr 1346/2000 i rozporządzenia UE 2015/848 stosuje się prawo miejsca, w którym wszczęto postępowanie upadłościowe.

Dotyczy to również skutków wszystkich zbiorowych postępowań upadłościowych wszczętych w Luksemburgu oraz upadłości ogłoszonej za granicą.

W odniesieniu do szczególnych skutków upadłości jednej ze stron dla praw, na jakie może się powołać druga umawiająca się strona, zastosowanie ma jednak prawo państwa, w którym ogłoszono upadłość.

Właściwość wspomnianego prawa ogranicza się do szczególnych skutków i nie obejmuje wszystkich aspektów czynności prawnej dotkniętej skutkami upadłości.

Ostatnia aktualizacja: 09/01/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Malta

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Prawo krajowe jest prawem stanowionym (tj. prawem pisanim). Przepisy prawa krajowego są publicznie dostępne na [stronie internetowej](#) zawierającej Zbiór praw Malty. Po przystąpieniu Malty do Unii Europejskiej w 2004 r. maltański system prawny obejmuje również rozporządzenia i inne akty prawa Unii, które są bezpośrednio stosowane lub wprowadzone do maltańskiego porządku prawnego i które są zasadniczo nadrzędne w stosunku do prawa krajowego.

Chociaż prawo maltańskie nie jest prawem precedensowym, a orzeczenia sądów na Malcie nie są bezwzględnie wiążące, sądy maltańskie co do zasady przywiązują wagę do wydanych wcześniej orzeczeń, w szczególności do orzeczeń wydanych przez Sąd Apelacyjny i Trybunał Konstytucyjny (obydwa z nich są sądami wyższego rzędu na Malcie).

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja z dnia 5 października 1961 r. znosząca wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych;
Konwencja z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych;
Konwencja z dnia 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych;
Konwencja z dnia 25 października 1980 r. dotycząca cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę;
Konwencja z dnia 25 października 1980 r. o ułatwieniu dostępu do wymiaru sprawiedliwości w stosunkach międzynarodowych;
Konwencja z dnia 1 lipca 1985 r. w sprawie prawa właściwego dla trustów i ich uznawalności;
Konwencja z dnia 25 stycznia 1988 r. o wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach podatkowych;
Konwencja z dnia 16 stycznia 1992 r. o ochronie dziedzictwa archeologicznego;
Konwencja z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego;
Konwencja z dnia 19 października 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci;
Konwencja rzymska z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych;
Konwencja z dnia 30 czerwca 2005 r. o umowach dotyczących właściwości sądu;
Konwencja z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny;
Protokół z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.
Malta ratyfikowała również szereg traktatów Organizacji Narodów Zjednoczonych – a ze statusem ratyfikacji można zapoznać się [📄 pod tym adresem](#).

1.3 Główne konwencje dwustronne

Nie są nam znane konwencje dwustronne o wyborze prawa właściwego, których Malta jest stroną.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Sędzia nie może zastosować norm kolizyjnych z urzędu; tego rodzaju normy można zastosować jedynie wówczas, gdy co najmniej jedna strona postępowania powoła się na kolizję przepisów. Strona podnosząca taki zarzut musi udowodnić w sposób zadowalający dla sądu treść prawa obcego. Jeżeli nie przedstawiono takiego zarzutu lub zadowalającego dowodu, sądy krajowe orzekają zgodnie z prawem maltańskim.

2.2 Odesłanie

Stanowisko Malty w zakresie stosowania instytucji odesłania jest niejasne. Liczba skodyfikowanych zasad dotyczących wyboru prawa właściwego jest ograniczona, w związku z czym sądy bardzo często muszą stosować nieskodyfikowane zasady prawa prywatnego międzynarodowego, aby ustalić, które prawo należy zastosować w konkretnej sprawie. Ponadto sądy maltańskie orzekły, że w braku przepisów regulujących kwestie prawa prywatnego międzynarodowego sądy maltańskie muszą się odwoływać do zasad angielskiego prawa zwyczajowego. W związku z powyższym sądy maltańskie przyjmują instytucję odesłania stosowaną przez sądy angielskie. Wynika z tego zatem, że instytucja odesłania zostanie wykluczona w sprawach dotyczących odpowiedzialności cywilnej (*tort*), ubezpieczeń i umów. Ma ona jednak zastosowanie w przypadku ważności testamentów, roszczeń dotyczących nieruchomości zagranicznych i kwestii związanych z prawem rodzinnym.

2.3 Zmiana łącznika

Kwestię tę rozwiązano poprzez określenie w każdej normie kolizyjnej właściwego czasu na ustalenie łącznika.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Sądy maltańskie mogą odmówić zastosowania prawa obcego, jeżeli jest ono sprzeczne z maltańskim porządkiem publicznym i jeżeli można je określić jako obce prawo podatkowe lub prawo karne.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Zarzutu dotyczącego właściwości prawa obcego należy dowieść w sposób, w jaki dowodzi się okoliczności faktycznych, a nie kwestii prawnych. Sądy maltańskie są uprawnione do dokonywania wykładni prawa krajowego, lecz same nie mogą interpretować treści prawa obcego. Aby zrozumieć prawo obce, sąd powołuje biegłych w zakresie prawa obcego. W toku postępowania dowodowego strony mogą również przedstawić opinie sporządzone przez innych biegłych.

Ciężar dowodu spoczywa na stronie podnoszącej ten rodzaj zarzutu, tj. na pozwanym.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

W sprawach dotyczących zobowiązań umownych w państwach niebędących członkami UE ma zastosowanie konwencja rzymska z 1980 r. na mocy ustawy o ratyfikacji konwencji rzymskiej o zobowiązaniach umownych, rozdział 482 Zbioru praw Malty; zobowiązania umowne w państwach UE reguluje rozporządzenie Rzym I (rozporządzenie (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych).

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Normy kolizyjne dotyczące zobowiązań pozaumownych reguluje rozporządzenie (WE) nr 864/2007 dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (znane jako Rzym II).

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Obywatelstwo maltańskie nabywa się przez urodzenie, jeżeli matka lub ojciec dziecka jest obywatelem Malty.

W przeciwieństwie do obywatelstwa miejsce zwykłego pobytu można wybrać po osiągnięciu pełnoletności. Za miejsce zwykłego pobytu uznaje się miejsce, w którym dana osoba przebywa z zamiarem stałego lub bezterminowego pobytu.

Zdolność do zaciągania szczególnych zobowiązań, takich jak zawarcie małżeństwa, zawieranie umów, rozpoczynania działalności gospodarczej, sporządzenie testamentu itd., podlega przepisom szczególnym regulującym ten obszar.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Obowiązki rodzica wobec dziecka określa maltański kodeks cywilny, jednak władza rodzicielska ustaje z mocy prawa z chwilą osiągnięcia przez dziecko pełnoletności. Jurysdykcję sądów maltańskich określa rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (Bruksela II bis). Kwestię tę omówiono bardziej szczegółowo w [poświęconej temu sekcji](#).

3.4.2 Przysposobienie

Przysposobienie również jest uregulowane w maltańskim kodeksie cywilnym, a sądy maltańskie stosują przepisy tego kodeksu we wszystkich sprawach, w których sądom tym przysługuje właściwość. Przysposobienie zagraniczne jest uznawane zgodnie z prawem maltańskim na mocy Konwencji o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Ważność małżeństwa pod względem formalnym reguluje prawo miejsca, w którym je zawarto. Na Malcie formalności niezbędne do zawarcia małżeństwa są określone w rozdziale 255 Zbioru praw Malty (w [ustawie o związkach małżeńskich](#)). Wspomniana ustawa reguluje między innymi przeszkody uniemożliwiające zawarcie małżeństwa. Jedną z przeszkód, o których jest mowa w tej ustawie, jest fakt, że „związek małżeński zawarty między dwoma osobami, spośród których jedna jest w wieku poniżej szesnastu lat, jest nieważny”.

Przy ustalaniu prawa właściwego na Malcie sąd uwzględnia miejsce zamieszkania małżonków.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Związki partnerskie są uregulowane w rozdziale 530 Zbioru praw Malty (ustawa o związkach partnerskich), który z kolei zawiera odesłanie do rozdziału 255.

W przypadku związków partnerskich należy zatem dochować przesłanek formalnych i materialnych dotyczących ważności związku małżeńskiego określonych w rozdziale 255.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Sąd maltański będzie właściwy w przypadku postępowania rozwodowego jedynie na podstawie rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Kwestię tę omówiono bardziej szczegółowo w [poświęconej temu sekcji](#).

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Malta jest związana przepisami rozporządzenia (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych. Kwestię tę omówiono bardziej szczegółowo w [poświęconej temu sekcji](#).

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Prawem właściwym na Malcie jest prawo miejsca zamieszkania małżonków (*lex rei sitae*). Art. 1316 kodeksu cywilnego stanowi, że każdy związek małżeński zawarty na Malcie prowadzi do powstania małżeńskiej wspólności majątkowej. Ponadto w przypadku osób, które zawarły związek małżeński poza granicami Malty, a następnie zamieszkają na Malcie, powstanie małżeńska wspólność majątkowa z chwilą ustanowienia ich miejsca zamieszkania na Malcie, o ile nie zawarli wcześniej umowy wyłączającej wspólność majątkową.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

W odniesieniu do testamentów i spadków sądy maltańskie spójnie przyjęły prawo zwyczajowe. W przypadku dziedziczenia ustawowego (tj. w przypadku braku testamentu) do dziedziczenia ruchomości ma zatem zastosowanie prawo miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili śmierci; do dziedziczenia nieruchomości ma zastosowanie prawo właściwe dla miejsca, w którym położona jest nieruchomość. W sprawach dotyczących testamentów zdolność spadkodawcy do sporządzenia testamentu podlega prawu miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili sporządzenia testamentu. Zapisobierca będzie zdolny do otrzymania ruchomości, jeżeli posiada tego rodzaju zdolność zgodnie z prawem własnego miejsca zamieszkania albo z prawem miejsca zamieszkania spadkodawcy”. Ponadto „testament jest ważny bez względu na formę, jeżeli jest zgodny z którymkolwiek z następujących praw: z prawem miejsca, w którym testament został sporządzony (tj. zazwyczaj miejsca, w którym go podpisano w obecności świadków), w chwili jego sporządzenia; z prawem miejsca zamieszkania, miejsca zwykłego pobytu lub obywatelstwa spadkodawcy w chwili sporządzenia testamentu; z prawem miejsca zamieszkania, miejsca zwykłego pobytu lub obywatelstwa spadkodawcy z chwili jego śmierci. Testament będzie również ważny bez względu na formę, na potrzeby przeniesienia nieruchomości, jeżeli zostanie sporządzony zgodnie z prawem miejsca, w którym nieruchomość jest położona”.

3.8 Nieruchomości

3.9 Niewypłacalność

Malta jest związana przepisami zmienionego rozporządzenia (WE) nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego. Rozporządzenie to określa między innymi odpowiednie przepisy dotyczące postępowania zakładającego całkowite lub częściowe zajęcie majątku dłużnika i powołanie syndyka masy upadłości w przypadkach, w których miejsce podstawowej działalności dłużnika znajduje się w państwie członkowskim UE. W sprawach niewchodzących w zakres stosowania rozporządzenia (WE) nr 1346/2000 prawo maltańskie będzie miało zastosowanie, w przypadku gdy sąd maltański będzie właściwy, tj. gdy spółka będzie zarejestrowana na Malcie.

Ostatnia aktualizacja: 11/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Polska

UWAGA: poniższe odpowiedzi NIE DOTYCZĄ stanów faktycznych, do których zastosowanie znajdują regulacje prawa europejskiego

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Ustawa z dnia 4.02.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 1792), dalej jako p.p.m.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja dotycząca ubezwłasnowolnienia i analogicznych zarządzeń opiekuńczych, podpisana w Hadze 17.07.1905 r.

Konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, podpisana w Hadze 5.10.1961 r.

Konwencja o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich, sporządzona w Hadze 5.10.1961 r.

Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, sporządzona w Hadze 4.05.1971 r.

Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, sporządzona w Hadze 2.10.1973 r.

Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, otwarta do podpisu w Rzymie 19.06.1980 r.

Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze 19.10.1996 r.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Polska zawarła szereg umów dwustronnych dotyczących obrotu prawnego, w których to umowach znajdują się także normy kolizyjne. Są to umowy z państwami członkowskimi UE, jak i państwami trzecimi. Ponieważ instrumenty wiążące państwa członkowskie UE, a zawierające normy kolizyjne w odniesieniu do różnych obszarów przedmiotowych, mają **pierwszeństwo** stosowania przed umowami dwustronnymi zawartymi pomiędzy państwami członkowskimi, zasadniczo więc praktyczne znaczenie mają obecnie jedynie umowy z państwami trzecimi.

Są to umowy z Białorusią (z 26.10.1994 r.), z Rosją (z 16.09.1996 r.), z Ukrainą (z 24.05.1993 r.), Koreańską Republiką Ludowo- Demokratyczną (z 28.09.1986 r.), z Republiką Kuby (z 18.11.1982 r.), z Socjalistyczną Republiką Wietnamu (22.03.1993 r.) i na zasadzie sukcesji umowa z Jugosławią (z 6.02.1960 r.) w odniesieniu do Bośni, Hercegowiny, Czarnogóry i Serbii.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Tak, sąd stosuje normy kolizyjne z urzędu, jak również z urzędu stosuje prawo obce, jeśli norma kolizyjna wskaże je jako właściwe w danej sprawie.

2.2 Odesłanie

Zgodnie z art. 5 p.p.m. prawo polskie przewiduje jedynie odesłanie zwrotne do prawa polskiego.

Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli wskazanie prawa właściwego:

- 1) nastąpiło w drodze wyboru prawa;
- 2) dotyczy formy czynności prawnej;
- 3) dotyczy zobowiązań umownych, pozaumownych lub z jednostronnych czynności prawnych, dla których prawo właściwe określa niniejsza ustawa.

2.3 Zmiana łącznika

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Odstępstwo od stosowania prawa wskazanego przez normę kolizyjną właściwą dla danego stosunku prawnego przewiduje art. 3 i art. 10 p.p.m.

Stosownie do treści art. 3. 1. jeżeli ustawa przewiduje właściwość prawa ojczystego, a obywatelstwa danej osoby ustalić nie można, osoba ta nie ma obywatelstwa żadnego państwa albo nie można ustalić treści prawa ojczystego, stosuje się prawo państwa, w którym znajduje się jej miejsce zamieszkania; w razie braku miejsca zamieszkania stosuje się prawo państwa, w którym znajduje się miejsce jej zwykłego pobytu.

Zgodnie z treścią art. 10. 1. jeżeli nie można ustalić okoliczności, od których zależy właściwość prawa, stosuje się prawo najściślej związane z danym stosunkiem prawnym. Ponadto jeżeli nie można stwierdzić w rozsądnym terminie treści właściwego prawa obcego, stosuje się prawo polskie.

Dodatkowo art. 67 p.p.m. stanowi, że w razie braku wskazania prawa właściwego w ustawie p.p.m., przepisach szczególnych, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikowanych umowach międzynarodowych i prawie Unii Europejskiej, do danego stosunku prawnego **należy stosować prawo państwa, z którym stosunek ten jest najściślej związany.**

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd z urzędu ustala i stosuje właściwe prawo obce – art. 51a par. 1 ustawy z dnia 27.07.2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r. poz. 52 ze zm.)

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Normy kolizyjne dotyczące tej kwestii zawarte w p.p.m.:

Art. 28. 1. Prawo właściwe dla zobowiązania umownego określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. Urz. UE L 177 z 04.07.2008 r., str. 6). Do zobowiązań umownych, które na podstawie przepisu art. 1 ust. 2 lit. j rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, zostały wyłączone z zakresu jego zastosowania, stosuje się przepisy tego rozporządzenia odpowiednie dla danego zobowiązania.

Zgodnie z treścią art. 29. p.p.m. 1. Jeżeli prawo polskie przewiduje obowiązek ubezpieczenia, umowa takiego ubezpieczenia podlega prawu polskiemu. 2. Jeżeli prawo państwa członkowskiego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które przewiduje obowiązek ubezpieczenia, każe dla umowy takiego ubezpieczenia stosować jako właściwe własne prawo, stosuje się to prawo.

Art. 30. 1. Poza przypadkami uregulowanymi w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 28, wybór prawa państwa, niebędącego państwem członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego, dla umowy, która wykazuje ścisły związek z obszarem co najmniej jednego państwa członkowskiego, nie może prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej mu przepisami prawa polskiego wdrażającymi następujące dyrektywy:

- 1) dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95 z 21.04.1993, str. 29; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 288);
 - 2) (uchylony);
 - 3) dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji (Dz. Urz. WE L 171 z 07.07.1999, str. 12; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 223);
 - 4) dyrektywę 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 września 2002 r. dotyczącą sprzedaży konsumentom usług finansowych na odległość oraz zmieniającą dyrektywę Rady 90/619/EWG oraz dyrektywy 97/7/WE i 98/27/WE (Dz. Urz. UE L 271 z 09.10.2002, str. 16; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 4, str. 321);
 - 5) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającą dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L 133 z 22.05.2008, str. 66, z późn. zm.).
2. Jeżeli prawem właściwym dla umowy, objętej zakresem zastosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/122/WE z dnia 14 stycznia 2009 r. w sprawie ochrony konsumentów w odniesieniu do niektórych aspektów umów timeshare, umów o długoterminowe produkty wakacyjne, umów odsprzedaży oraz wymiany (Dz. Urz. UE L 33 z 03.02.2009, str. 10), jest prawo państwa niebędącego państwem członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego, to konsument nie może być pozbawiony ochrony przyznanej mu przez przepisy prawa polskiego wdrażające tę dyrektywę:
- 1) jeżeli którakolwiek z nieruchomości jest położona na terytorium jednego z państw członkowskich, lub
 - 2) w przypadku umowy niezwiązanej bezpośrednio z nieruchomością, jeśli przedsiębiorca wykonuje swoją działalność gospodarczą lub zawodową w jednym z państw członkowskich lub w jakikolwiek sposób kieruje taką działalność do jednego z państw członkowskich, a umowa wchodzi w zakres tej działalności.

Art. 31. Zobowiązanie wynikające z papieru wartościowego innego niż weksel i czek podlega prawu państwa, w którym papier wartościowy został wystawiony lub wyemitowany.

Art. 32. 1. Zobowiązanie z jednostronnej czynności prawnej podlega prawu wybranemu przez osobę dokonującą tej czynności. Od chwili gdy obie strony takiego zobowiązania są zindywidualizowane, wybór prawa, jego zmiana lub uchylenie wymagają porozumienia obu stron tego stosunku.

2. W razie braku wyboru prawa zobowiązanie z jednostronnej czynności prawnej podlega prawu państwa, w którym osoba dokonująca czynności prawnej ma miejsce zwykłego pobytu albo siedzibę. Jeżeli z okoliczności wynika, że zobowiązanie pozostaje w ściślejszym związku z prawem innego państwa, stosuje się prawo tego państwa.

...

Art. 36. stanowi, iż prawo państwa, któremu podlega przelewana wierzytelność rozstrzyga o skutkach przelewu wobec osób trzecich.

Art. 37. Do przejęcia długu stosuje się prawo państwa, któremu podlega przejmowany dług.

Art. 38. Wpływ zmiany wartości waluty na wysokość zobowiązania ocenia się według prawa właściwego dla tego zobowiązania.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Normy kolizyjne dotyczące tej kwestii zawarte w p.p.m.:

Art. 33. Prawo właściwe dla zobowiązania ze zdarzenia niebędącego czynnością prawną określa rozporządzenie (WE) nr 864/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych ("Rzym II") (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 40).

Art. 34. Prawo właściwe dla pozaumownej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z wypadków drogowych określa Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, sporządzona w Hadze dnia 4 maja 1971 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 63, poz. 585).

Art. 35. Odpowiedzialność cywilna za działania i zaniechania organów wykonujących w danym państwie władzę publiczną podlega prawu tego państwa.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Normy kolizyjne odnoszące się do statusu osoby fizycznej:

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczystemu. (art. 11.1)

2. Jeżeli osoba fizyczna dokonuje czynności prawnej w zakresie prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, wystarczy, że ma ona zdolność do dokonania tej czynności według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone.

3. Przepis ust. 1 nie wyłącza zastosowania prawa, któremu czynność prawna podlega, jeżeli z tego prawa wynikają szczególne wymagania w zakresie zdolności w odniesieniu do tej czynności prawnej.

Zgodnie z art. 12 jeżeli umowę zawarty osoby znajdujące się w tym samym państwie, osoba fizyczna, która ma zdolność do jej zawarcia według prawa tego państwa, może się powołać na swoją niezdolność wynikającą z prawa wskazanego w przepisie art. 11 ust. 1 tylko wtedy, gdy w chwili zawarcia umowy druga strona o niezdolności wiedziała lub nie wiedziała z powodu niedbalstwa.

2. Osoba fizyczna dokonująca jednostronnej czynności prawnej, mająca zdolność do jej dokonania według prawa miejsca dokonania czynności, może powołać się na niezdolność wynikającą z prawa wskazanego w przepisie art. 11 ust. 1 tylko wtedy, gdy nie przyniesie to uszczerbku osobom, które postępując z należytą starannością działały w przeświadczeniu, że osoba dokonująca czynności prawnej zdolność taką miała.

3. Jeżeli osoba fizyczna działa za pośrednictwem przedstawiciela, przy ustalaniu przesłanek stosowania przepisów ust. 1 i 2 rozstrzygają okoliczności występujące po stronie przedstawiciela.

4. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do czynności prawnych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa spadkowego ani do rozporządzeń dotyczących nieruchomości położonych w innym państwie niż państwo, w którym czynność prawna została dokonana.

Stosownie do treści art. 13. 1. ubezwłasnowolnienie podlega prawu ojczystemu osoby fizycznej, której ono dotyczy. Jeżeli o ubezwłasnowolnieniu cudzoziemca orzeka sąd polski, stosuje się prawo polskie.

Art. 14. 1. konstytuuje konieczność zastosowania prawa ojczytęgo do uznania za zmarłą albo stwierdzenia zgonu osoby fizycznej. Jeżeli o uznaniu za zmarłego albo o stwierdzeniu zgonu cudzoziemca orzeka sąd polski, stosuje się prawo polskie.

Z kolei zgodnie z treścią art. 16. 1. Dobra osobiste osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczystemu.

Osoba fizyczna, której dobro osobiste jest zagrożone naruszeniem lub zostało naruszone może żądać ochrony na podstawie prawa państwa, na którego terytorium nastąpiło zdarzenie powodujące to zagrożenie naruszenia lub naruszenie, albo prawa państwa, na którego terytorium wystąpiły skutki tego naruszenia.

Jeżeli do naruszenia dobra osobistego osoby fizycznej doszło w środkach społecznego przekazu, o prawie do odpowiedzi, sprostowania lub innego podobnego środka ochronnego rozstrzyga prawo państwa, w którym ma siedzibę albo miejsce zwykłego pobytu nadawca lub wydawca.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Normy kolizyjne właściwe dla stosunków między rodzicami a dzieckiem (p.p.m.):

Ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka podlegają prawu ojczystemu dziecka z chwili jego urodzenia. (art.55.1 p.p.m.) Jeżeli prawo ojczyste dziecka z chwili jego urodzenia nie przewiduje sądowego ustalenia ojcostwa, do sądowego ustalenia ojcostwa stosuje się prawo ojczyste dziecka z chwili ustalenia pochodzenia dziecka. Uznanie dziecka podlega prawu ojczystemu dziecka z chwili jego uznania. W razie gdy prawo to nie przewiduje uznania dziecka, stosuje się prawo ojczyste dziecka z chwili jego urodzenia, jeżeli to prawo uznanie przewiduje. Uznanie dziecka poczętego lecz nienarodzonego podlega prawu ojczystemu matki z chwili uznania.

Zgodnie z treścią art. 56.1.p.p.m. prawo właściwe dla spraw z zakresu władzy rodzicielskiej i kontaktów z dzieckiem określa Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze w dniu 19 października 1996 r. (Dz. Urz. UE L 151 z 11.06.2008, str. 39; Dz. U. z 2010 r. Nr 172, poz. 1158).

W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka na pobyt w państwie niebędącym stroną konwencji, o której mowa w ust. 1, prawo tego państwa określa od chwili tej zmiany warunki stosowania środków podjętych w państwie dawnego zwykłego pobytu dziecka.

Prawo właściwe dla opieki i kurateli nad dzieckiem określa Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze w dniu 19 października 1996 r. (art. 59 p.p.m.)

W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka na pobyt w państwie niebędącym stroną konwencji, o której mowa w ust. 1, prawo tego państwa określa od chwili tej zmiany warunki stosowania środków podjętych w państwie dawnego zwykłego pobytu dziecka.

3.4.2 Przysposobienie

Zgodnie z treścią art. 57 p.p.m. przysposobienie podlega prawu ojczystemu przysposabiającego.

Przysposobienie wspólne przez małżonków podlega ich wspólnemu prawu ojczystemu. W razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zamieszkania, a w razie braku miejsca zamieszkania w tym samym państwie - prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo państwa, z którym małżonkowie w inny sposób są wspólnie najściślej związani.

Jak wskazuje art. 58 p.p.m. przysposobienie nie może nastąpić bez zachowania przepisów prawa ojczystego osoby, która ma być przysposobiona, dotyczących zgody tej osoby, zgody jej przedstawiciela ustawowego oraz zezwolenia właściwego organu państwowego, a także ograniczeń przysposobienia z powodu zmiany dotychczasowego miejsca zamieszkania na miejsce zamieszkania w innym państwie.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

O możliwości zawarcia małżeństwa rozstrzyga w stosunku do każdej ze stron jej prawo ojczyste z chwili zawarcia małżeństwa. (art.48 p.p.m.)

Stosownie do dyspozycji art. 49. 1. forma zawarcia małżeństwa podlega prawu państwa, w którym jest ono zawierane. Jeżeli małżeństwo zawierane jest poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, wystarczy zachowanie formy maganej przez prawo ojczyste obojga małżonków albo przez wspólne prawo miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu małżonków z chwili zawarcia małżeństwa.

Jak stanowi art. 50 p.p.m. o skutkach braku możliwości oraz niezachowania formy zawarcia małżeństwa rozstrzyga odpowiednio prawo, o którym mowa w przepisach art. 48 i art. 49.

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają każdoczesnemu wspólnemu prawu ojczystemu. (art.51.1) W razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zamieszkania, a w razie braku miejsca zamieszkania w tym samym państwie - prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo państwa, z którym małżonkowie w inny sposób są wspólnie najściślej związani.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Brak

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Rozwiązanie małżeństwa, zgodnie z art. 54 p.p.m. podlega wspólnemu prawu ojczystemu małżonków z chwili żądania rozwiązania małżeństwa. W razie braku wspólnego prawa ojczystego małżonków właściwe jest prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają w chwili żądania rozwiązania małżeństwa miejsce zamieszkania, a jeżeli małżonkowie nie mają w chwili żądania rozwiązania małżeństwa wspólnego miejsca zamieszkania - prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mieli ostatnio miejsce wspólnego zwykłego pobytu, jeżeli jedno z nich ma w nim nadal miejsce zwykłego pobytu. W razie braku okoliczności rozstrzygających o właściwości prawa do rozwiązania małżeństwa stosuje się prawo polskie.

Uregulowania powyższe stosuje się odpowiednio do separacji.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Prawo właściwe, stosownie do dyspozycji art.63 dla zobowiązań alimentacyjnych określa rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz. Urz. UE L 7 z 10.01.2009, str. 1).

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają każdoczesnemu wspólnemu prawu ojczystemu. (art.51.1 p.p.m.) W razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zamieszkania, a w razie braku miejsca zamieszkania w tym samym państwie - prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo państwa, z którym małżonkowie w inny sposób są wspólnie najściślej związani.

Małżonkowie, zgodnie z treścią art.52.1 p.p.m. mogą poddać swe stosunki majątkowe prawu ojczystemu jednego z nich albo prawu państwa, w którym jedno z nich ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu. Wyboru prawa można dokonać także przed zawarciem małżeństwa.

Majątkowa umowa małżeńska podlega prawu wybranemu przez strony zgodnie z przepisem ust. 1. W razie braku wyboru prawa, do majątkowej umowy małżeńskiej stosuje się prawo właściwe dla stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami z chwili zawarcia umowy. Dokonując wyboru prawa dla stosunków majątkowych małżeńskich lub majątkowej umowy małżeńskiej wystarczy zachować formę przewidzianą dla majątkowych umów małżeńskich przez prawo wybrane lub prawo państwa, w którym do wyboru prawa doszło.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Prawo właściwe dla spraw spadkowych określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.07.2012, str. 107, z późn. zm.).

3.8 Nieruchomości

Zgodnie z treścią art. 41.1 p.p.m. własność i inne prawa rzeczowe podlegają prawu państwa, w którym znajduje się ich przedmiot. Nabycie i utrata własności, jak również nabycie i utrata oraz zmiana treści lub pierwszeństwa innych praw rzeczowych, podlegają prawu państwa, w którym przedmiot tych praw znajdował się w chwili, gdy nastąpiło zdarzenie pociągające za sobą wymienione skutki prawne.

3.9 Niewypłacalność

Normy polityczne określające prawo właściwe stosowane w postępowaniu upadłościowym zawarte są w ustawie z dnia 28.02.2003r – prawo upadłościowe, dalej jako p.u. (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r. poz.498):

Jak wskazuje art.460 p.u. w postępowaniu upadłościowym wszczętym w Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się prawo polskie, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

Natomiast zgodnie z dyspozycją art.461 p.u. stosunki pracy pracowników zatrudnionych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym podlegają prawu właściwemu dla umowy o pracę.

Uznanie danej rzeczy za nieruchomość ocenia się według prawa miejsca położenia rzeczy.

Do umów mających za przedmiot korzystanie albo nabycie nieruchomości położonej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym stosuje się prawo państwa, w którym nieruchomość jest położona.

Prawa dotyczące nieruchomości położonej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz statku morskiego lub powietrznego, wpisanych do rejestru, podlegają prawu państwa, w którym prowadzony jest rejestr.

Ogłoszenie upadłości nie narusza praw wierzycieli i osób trzecich ciężających na rzeczy i innym mieniu upadłego położonego innym mieniu upadłego położonym na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, nie wyłączając zorganizowanych części tego mienia, a w szczególności prawa do rozporządzania mieniem w celu zaspokojenia należności lub prawa do zaspokojenia należności z pożytków, które mienie przynosi, prawa zastawu i hipoteki, prawa do żądania wydania mienia od osób, we władaniu których się ono znajduje wbrew woli uprawnionego, prawa do powierniczego korzystania z mienia (art.462 p.u.) Powyższe stosuje się do praw i roszczeń osobistych, wpisanych do ksiąg wieczystych i innych rejestrów publicznych, których realizacja prowadzi do powstania praw wymienionych powyżej.

Zgodnie z treścią art.463.1 p.u. zastrzeżenie w umowie sprzedaży prawa własności na rzecz sprzedawcy nie wygasa wskutek ogłoszenia upadłości banku krajowego będącego nabywcą przedmiotu umowy, jeżeli w chwili ogłoszenia upadłości przedmiot umowy znajdował się na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Natomiast ogłoszenie upadłości banku krajowego będącego zbywcą składnika mienia nie może być podstawą do odstąpienia od umowy sprzedaży, jeżeli wydanie przedmiotu sprzedaży nastąpiło przed ogłoszeniem upadłości, a w chwili ogłoszenia upadłości przedmiot sprzedaży znajdował się za granicą.

Stosownie do art. 464. wykonywanie praw, których powstanie, istnienie lub zbycie wymaga dokonania wpisu do ksiąg lub rejestrów, ujawnienia na rachunku albo złożenia do centralnego depozytu, podlega prawu państwa, w którym księgi lub rejestry, rachunki albo depozyty są prowadzone.

Z zastrzeżeniem art. 464, prawo odkupu natomiast podlega prawu właściwemu dla zobowiązań umownych, mającemu zastosowanie do umowy, z której prawo to wynika.

Z zastrzeżeniem art. 464, do umów zawieranych w ramach transakcji na rynku regulowanym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi stosuje się prawo właściwe dla zobowiązań umownych, mające zastosowanie do transakcji zawieranych na tym rynku. Czynność kompensowania, zgodnie z dyspozycją art. 467 p.u. podlega prawu właściwemu dla zobowiązań umownych, mającemu zastosowanie do umowy o kompensowanie.

Ponadto, stosownie do art. 4671 p.u. ogłoszenie upadłości nie narusza prawa wierzyciela do potrącenia swej wierzytelności z wierzytelnością upadłego, jeżeli takie potrącenie jest dopuszczalne według prawa właściwego dla wierzytelności upadłego.

Skuteczność i ważność czynności prawnej rozporządzającej w stosunku do nieruchomości, statku morskiego lub powietrznego, podlegającego wpisowi do rejestru, albo w stosunku do praw, których powstanie, istnienie lub zbycie wymaga dokonania wpisu do ksiąg lub rejestrów, ujawnienia na rachunku albo złożenia do centralnego depozytu, dokonanej przez upadłego po ogłoszeniu upadłości podlega prawu państwa, w którym nieruchomość jest położona lub w którym prowadzone są księgi, rejestry, rachunki albo depozyty.

Zgodnie z dyspozycją art. 469 p.u. przepisów o nieważności i bezskuteczności czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli nie stosuje się, gdy prawo właściwe dla tej czynności nie przewiduje bezskuteczności czynności dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Jak wskazuje art. 470 p.u. wpływ ogłoszenia upadłości na postępowanie sądowe toczące się przed sądem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym ocenia się według prawa państwa, w którym postępowanie się toczy.

Ostatnia aktualizacja: 22/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Rumunia

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Krajowe źródła prawa prywatnego międzynarodowego w Rumunii obejmują: tytuł VII kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego, a także różne szczególne akty prawne odnoszące się do prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące cudzoziemców, przedsiębiorstw, rejestru działalności gospodarczej, obywatelstwa.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencje Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego dotyczące procedury cywilnej, zniesienia wymogu legalizacji dokumentów, doręczania dokumentów, przeprowadzania dowodów, ułatwiania dostępu do wymiaru sprawiedliwości, cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, ochrony dziecka, właściwości sądu oraz zobowiązań alimentacyjnych.

Konwencje Rady Europy o arbitrażu handlowym, uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem, informacji o prawie obcym, przysposobieniu, statusie prawnym dzieci pozamałżeńskich oraz obywatelstwie.

Konwencje Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka i prawach kobiet, międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci, immunitacie, transporcie, własności intelektualnej, odpowiedzialności pozaumownej, odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniami, zderzeniach statków, terminach przedawnienia oraz umowie sprzedaży.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Rumunia zawarła umowy o pomocy prawnej w sprawach cywilnych z Albanią, Algierią, Austrią, Belgią, Bułgarią, Chinami, Egiptem, Francją, Grecją, Hiszpanią, Koreą Południową, Kubą, Macedonią, Marokiem, Mołdawią, Mongolią, Polską, Republiką Czeską, Rosją, Serbią, Słowacją, Słowenią, Syrią, Tunezją, Turcją, Ukrainą, Węgrami, Włochami oraz Zjednoczonym Królestwem.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

Sąd może zastosować prawo obce do stosunku prawnego z elementem obcym zarówno z urzędu, jak i na wniosek zainteresowanej strony.

Sąd może – w oparciu o swoją aktywną rolę – powołać się z urzędu na prawo obce i poddać pod rozagę stron zastosowanie tego prawa, jeżeli rumuńskie normy kolizyjne do niego odsyłają. Ponadto każda zainteresowana strona może powołać się na prawo obce w sądzie zgodnie z zasadą dostępności.

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Prawo obce obejmuje przepisy prawa materialnego (w tym normy kolizyjne), chyba że strony wybrały prawo obce jako właściwe; przypadki prawa obcego właściwego dla formy czynności prawnych i zobowiązań umownych oraz inne przypadki szczególne są określone w konwencjach międzynarodowych, których stroną jest Rumunia, w prawie Unii Europejskiej lub w prawie krajowym.

Jeżeli prawo obce odsyła z powrotem do prawa rumuńskiego lub prawa innego państwa, zastosowanie ma prawo rumuńskie, o ile wyraźnie nie wskazano inaczej.

Zobacz art. 2559 i 2560 kodeksu cywilnego.

2.2 Odesłanie

Prawo obce obejmuje przepisy prawa materialnego (w tym normy kolizyjne), chyba że strony wybrały prawo obce jako właściwe; przypadki prawa obcego właściwego dla formy czynności prawnych i zobowiązań umownych oraz inne przypadki szczególne są określone w konwencjach międzynarodowych, których stroną jest Rumunia, w prawie Unii Europejskiej lub w prawie krajowym.

Jeżeli prawo obce odsyła z powrotem do prawa rumuńskiego lub prawa innego państwa, zastosowanie ma prawo rumuńskie, o ile wyraźnie nie wskazano inaczej.

Zobacz art. 2559 i 2560 kodeksu cywilnego.

2.3 Zmiana łącznika

Przypadki, w których zawsze stosuje się dawne prawo, nawet jeżeli nastąpi zmiana łącznika, obejmują: prawo ostatniego obywatelstwa (uznanie za zmarłego lub za zaginionego), prawo, które w chwili narodzin dziecka reguluje skutki zawarcia małżeństwa przez rodziców dziecka (pochodzenie dziecka z małżeństwa) oraz prawo krajowe dziecka z chwili narodzin (pozamałżeńskie pochodzenie dziecka).

Przypadki, w których dawne prawo ma pierwszeństwo przed nowym prawem, nawet jeżeli nastąpi zmiana łącznika, obejmują: prawo państwa, z którego wysłano daną rzecz (rzecz w transporcie), czy prawo miejsca pobytu/siedziby dłużnika wykonującego świadczenie charakterystyczne w chwili zawarcia umowy (ustanawianie ściślejszego związku niż związek, który wynikałby z umowy).

Przypadki, w których nowe prawo lub dawne prawo mogą mieć zastosowanie, jeżeli nastąpi zmiana łącznika, obejmują: prawo miejsca, w którym znajduje się ruchomość w czasie wystąpienia zdarzenia prawnego, które spowodowało powstanie lub wygaśnięcie prawa (ustanowienie, przekazanie lub wygaśnięcie praw rzeczowych), prawo właściwe w czasie i w miejscu, w którym podjęto środki mające na celu zapewnienie jawności (ruchomość uprzednio przemieszczona lub taka, która ma zostać w późniejszym terminie przemieszczona do innego państwa), prawo państwa, w którym znajduje się dana rzecz na początku okresu posiadania, czy też prawo państwa, do którego ją przeniesiono (zasiedzenie).

Przypadki, w których zastosowanie ma korzystniejsze prawo, jeżeli nastąpi zmiana łącznika, obejmują sprawy związane ze zmianą obywatelstwa w związku z osiągnięciem pełnoletności czy też z pozamałżeńskim pochodzeniem dziecka (które ma podwójne obywatelstwo w momencie narodzin).

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Prawo obce nie ma zastosowania, jeżeli jest sprzeczne z porządkiem publicznym zgodnie z rumuńskim prawem prywatnym międzynarodowym (na przykład jeżeli jego skutki są sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa rumuńskiego lub prawa Unii Europejskiej oraz z podstawowymi prawami człowieka) lub jeżeli takie prawo obce stało się właściwe w rezultacie naruszenia prawa rumuńskiego. Jeżeli prawo obce nie ma zastosowania, stosuje się prawo rumuńskie. W drodze wyjątku prawa ustalonego zgodnie z przepisami krajowego prawa prywatnego międzynarodowego można nie stosować, jeżeli stosunek prawny ma bardzo odległy związek z tym prawem. W tym przypadku stosuje się prawo, z którym stosunek prawny jest najściślej związany.

Pierwszeństwo mają bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa rumuńskiego regulujące stosunek prawny z elementem obcym. Bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa innego państwa również można bezpośrednio zastosować w celu uregulowania stosunku prawnego z elementem obcym, jeżeli przedmiotowy stosunek prawny ma ścisły związek z prawem tego państwa oraz wymagają tego uzasadnione interesy stron.

Zobacz art. 2564 i 2566 kodeksu cywilnego.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd ustala treść prawa obcego za pomocą zaświadczeń wydawanych przez organy państwa obcego, które ustanowiły przedmiotowe prawo, zasięgając opinii biegłego lub w inny właściwy sposób. Od strony powołującej się na prawo obce można zażądać udowodnienia jego treści.

Zobacz art. 2562 kodeksu cywilnego; art. 30 ustawy nr 189/2003 o międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, Konwencja europejska o informacji o prawie obcym, sporządzona w Londynie w 1968 r., oraz umowy dwustronne zawarte z państwami, o których mowa w pkt 1.3.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Treść czynności prawnej ustala się zgodnie z prawem wybranym przez strony lub przez osobę, która jej dokonała. Strony mogą wybrać prawo właściwe dla całości czynności prawnej lub tylko dla jej części.

W braku takiego wyboru zastosowanie ma prawo państwa, z którym czynność prawna jest najściślej związana (państwa, w którym dłużnik wykonujący świadczenie charakterystyczne lub osoba dokonująca czynności ma miejsce zamieszkania lub siedzibę w chwili dokonania czynności), a jeżeli prawa nie można ustalić – prawo miejsca, w którym dokonano czynności prawnej.

Przesłanki formalne czynności prawnej określa prawo regulujące jej treść. Czynność prawną uznaje się za ważną, jeżeli spełnia ona przesłanki określone przez jedno z następujących praw: prawo miejsca, w którym jej dokonano, prawo obywatelstwa lub prawo miejsca zwykłego pobytu drugiej strony czynności prawnej lub prawo właściwe zgodnie z prawem prywatnym międzynarodowym dla organu dokonującego oceny ważności czynności prawnej.

Prawo właściwe dla zobowiązań umownych ustala się zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, a w sprawach niewchodzących w zakres ich zastosowania – zgodnie z przepisami krajowymi dotyczącymi prawa właściwego dla przedmiotowych czynności prawnych, o ile konwencje międzynarodowe lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Zobacz art. 2640–2646 kodeksu cywilnego.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych ustala się zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, a w sprawach niewchodzących w zakres ich zastosowania – zgodnie z prawem regulującym treść poprzednich stosunków prawnych między stronami, o ile konwencje międzynarodowe lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Roszczenia odszkodowawcze z tytułu naruszenia prywatności i dóbr osobistych podlegają, w zależności od wyboru dokonanego przez poszkodowanego, prawu państwa: w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu poszkodowanego, w którym wyrządzono szkodę, lub w którym osoba, która wyrządziła szkodę, ma miejsce zwykłego pobytu lub siedzibę.

Prawo do sprzeciwu wobec naruszeń dóbr osobistych podlega prawu państwa, w którym wydano publikację lub wyemitowano program.

Zobacz art. 2641 i 2642 kodeksu cywilnego.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Nazwisko osoby fizycznej podlega jej prawu krajowemu. Nadawanie nazwiska dziecku przy urodzeniu reguluje, zależnie od dokonanego wyboru, prawo państwa, którego oboje rodzice są obywatelami, albo prawo państwa, w którym dziecko się urodziło i mieszkało od chwili narodzin.

Miejsce zamieszkania osoby fizycznej podlega jej prawu krajowemu.

Stan cywilny oraz zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób fizycznych podlegają ich prawu krajowemu. Szczególne przypadki braku zdolności w odniesieniu do szczególnego stosunku prawnego podlegają prawu właściwemu dla tego stosunku prawnego. Nabycie i utrata zdolności do czynności prawnych podlegają prawu krajowemu każdej osoby fizycznej.

Opieka nad osobą fizyczną posiadającą pełną zdolność do czynności prawnych podlega prawu państwa, w którym znajduje się jej miejsce zwykłego pobytu w chwili ustanowienia opieki lub w chwili, w której podjęto inny środek ochrony.

Zobacz art. 2570, 2572–2576 oraz 2578–2579 kodeksu cywilnego.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Pochodzenie dziecka z małżeństwa ustala się zgodnie z prawem, które w chwili narodzin reguluje ogólne skutki zawarcia małżeństwa przez jego rodziców. Jeżeli małżeństwo rodziców ustało lub zostało rozwiązane przed narodzinami dziecka, zastosowanie ma prawo obowiązujące w chwili ustania lub rozwiązania małżeństwa. Zasada ta ma również zastosowanie do dziecka urodzonego w małżeństwie, jak również do nabycia nazwiska przez dziecko.

Pozamałżeńskie pochodzenie dziecka podlega prawu krajowemu dziecka z chwili narodzin, które ma zastosowanie do uznania pochodzenia dziecka i jego skutków oraz kwestionowania uznania pochodzenia. Jeżeli dziecko posiada więcej niż jedno obywatelstwo, z których żadne nie jest obywatelstwem rumuńskim, zastosowanie ma prawo obywatelstwa, które jest dla niego najkorzystniejsze.

Zobacz art. 2603–2606 kodeksu cywilnego.

3.4.2 Przysposobienie

Przesłanki materialne przysposobienia reguluje prawo krajowe przysposabiającego oraz dziecka, które ma zostać przysposobione. Przepisodawca i przysposobiony muszą również spełnić warunki obowiązkowe w odniesieniu do obydwu systemów określone zarówno w jednym, jak i w drugim prawie krajowym. Przesłanki materialne wymagane w odniesieniu do sytuacji, w której małżonkowie dokonują wspólnego przysposobienia lub w której jedno z małżonków dokonuje przysposobienia dziecka współmałżonka, określone są w prawie regulującym ogólne skutki zawarcia małżeństwa.

Skutki przysposobienia, stosunki między przysposabiającym a przysposobionym oraz rozwiązanie stosunku przysposobienia podlegają prawu krajowemu przysposabiającego, a jeżeli oboje małżonkowie są przysposabiającymi – prawu regulującemu ogólne skutki zawarcia małżeństwa.

Forma przysposobienia podlega prawu państwa, na terytorium którego dokonano przysposobienia.

Zobacz art. 2607–2610 kodeksu cywilnego.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Przesłanki materialne zawarcia małżeństwa reguluje prawo krajowe każdego z przyszłych małżonków z chwili zawarcia małżeństwa.

Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu państwa, w którym je zawarto.

Prawo właściwe dla ustawowych przesłanek zawarcia małżeństwa ma również zastosowanie do nieważności małżeństwa i do skutków tego rodzaju nieważności.

Ogólne skutki zawarcia małżeństwa podlegają prawu wspólnego miejsca zwykłego pobytu małżonków, a w jego braku – prawu wspólnego obywatelstwa małżonków. W braku wspólnego obywatelstwa zastosowanie ma prawo państwa, w którym zawarto małżeństwo.

Zobacz art. 2585–2589 kodeksu cywilnego.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Rumunia stosuje rozporządzenie Rzym III.

Zgodnie z prawem krajowym małżonkowie mogą wybrać za porozumieniem prawo jednego z następujących państw jako prawo właściwe dla rozwodu: prawo państwa, w którym małżonkowie mają swoje wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili zawierania porozumienia dotyczącego wyboru prawa właściwego, prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli co najmniej jedno z nich wciąż w tym miejscu w chwili zawierania porozumienia dotyczącego wyboru prawa właściwego, prawo państwa, którego obywatelem jest jedno z małżonków; prawo państwa, w którym małżonkowie mieszkali przez co najmniej 3 lata, lub prawo rumuńskie.

Porozumienie dotyczące wyboru prawa właściwego dla rozwodu można zawrzeć lub zmienić nie później niż w chwili skierowania sprawy do organu odpowiedzialnego za orzeczenie rozwodu. Sąd może jednak uwzględnić porozumienie małżonków nie później niż podczas pierwszej rozprawy, na którą strony zostały prawidłowo wezwane.

Jeżeli małżonkowie nie dokonają wyboru prawa właściwego, prawem właściwym dla rozwodu jest: prawo państwa, w którym małżonkowie mają wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili wytoczenia powództwa o rozwód; w braku wspólnego miejsca zwykłego pobytu – prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli przynajmniej jedno z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu na terytorium tego państwa w chwili wytoczenia powództwa o rozwód; w jego braku – prawo wspólnego obywatelstwa małżonków w chwili wytoczenia powództwa o rozwód; w braku wspólnego obywatelstwa małżonków – prawo ostatniego wspólnego obywatelstwa małżonków, jeżeli przynajmniej jedno z nich zachowało to obywatelstwo w chwili wytoczenia powództwa o rozwód, oraz prawo rumuńskie we wszystkich pozostałych przypadkach.

Prawo właściwe dla rozwodu stosuje się również odpowiednio do separacji sądowej.

Zobacz art. 2597–2602 kodeksu cywilnego.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Prawo właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych ustala się zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej (art. 2612 kodeksu cywilnego).

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Prawem właściwym dla małżeńskiego ustroju majątkowego jest prawo wybrane przez małżonków (prawo miejsca zwykłego pobytu jednego z małżonków w chwili dokonywania wyboru, prawo obywatelstwa któregośkolwiek z małżonków w chwili dokonywania wyboru lub prawo pierwszego wspólnego miejsca zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa). Reguluje ono środki w zakresie jawności i wykonalności w odniesieniu do osób trzecich oraz – jako alternatywa dla prawa miejsca zawarcia małżeństwa – formalności wymagane do zawarcia umowy małżeńskiej majątkowej.

Porozumienie dotyczące wyboru prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego można zawrzeć przed zawarciem małżeństwa, w chwili jego zawarcia albo w czasie jego trwania.

Przesłanki formalne określone są w prawie wybranym jako prawo właściwe dla małżeńskiego ustroju majątkowego albo w prawie miejsca zawarcia umowy. Jeżeli małżonkowie nie wybrali prawa właściwego dla małżeńskiego ustroju majątkowego, podlega on prawu właściwemu dla ogólnych skutków zawarcia małżeństwa.

Zobacz art. 2590–2596 kodeksu cywilnego.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Rumunia stosuje rozporządzenie (UE) nr 650/2012.

Zgodnie z prawem krajowym dziedziczenie reguluje prawo państwa, w którym spadkodawca miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci.

Osoba fizyczna może wybrać jako prawo właściwe prawo spadkowe państwa, którego obywatelstwo posiada. Jeżeli wybrano prawo właściwe, reguluje ono istnienie i ważność zgody wyrażonej w oświadczeniu o wyborze prawa właściwego.

Sporządzenie, zmianę lub odwołanie testamentu uznaje się za ważne, jeżeli czynność ta spełnia wymogi formalne obowiązujące w chwili sporządzania, zmiany lub odwołania testamentu albo w chwili śmierci spadkodawcy zgodnie z: prawem krajowym spadkodawcy, prawem miejsca zwykłego pobytu, prawem miejsca, w którym sporządzono, zmieniono lub odwołano testament, prawem miejsca położenia nieruchomości lub prawem sądu lub organu przeprowadzającego dział spadku.

Jeżeli zgodnie z prawem właściwym dla dziedziczenia spadek pozostaje nieobjęty, majątek znajdujący się na terytorium Rumunii przejmuje państwo rumuńskie zgodnie z prawem rumuńskim dotyczącym przejmowania nieobjętego majątku spadkowego.

Zobacz art. 2633–2636 kodeksu cywilnego.

3.8 Nieruchomości

Prawo miejsca położenia rzeczy (*lex rei sitae*) reguluje takie kwestie, jak: posiadanie, własność i inne prawa rzeczowe do rzeczy, w tym zabezpieczenie, zasiedzenie (po rozpoczęciu okresu posiadania), powstanie, przeniesienie lub wygaśnięcie praw rzeczowych dotyczących rzeczy, która zmieniła swoje położenie (po wystąpieniu zdarzenia prawnego, które spowodowało powstanie, zmianę lub wygaśnięcie tych praw), warunki ważności, jawność i skutki ustanowienia zastawu na rzeczy ruchomej (po zawarciu umowy zastawu na rzeczy ruchomej), formy jawności i formy ustanawiające prawa związane z nieruchomościami oraz roszczenia dotyczące rzeczy skradzionych lub nielegalnie wywiezionych (w chwili dokonania kradzieży/wywozu lub w chwili wystąpienia z roszczeniem).

Rzecz w transporcie podlega prawu państwa, z którego ją wysłano.

Ustanowienie, przeniesienie lub wygaśnięcie praw rzeczowych dotyczących środków transportu podlegają: prawu bandery jednostki pływającej lub prawu państwa rejestracji statku powietrznego, prawu właściwemu dla statutu lub umowy przedsiębiorstwa transportowego w odniesieniu do pojazdów szynowych i drogowych wchodzących w skład jego taboru.

Emisja akcji lub obligacji, imiennych lub na okaziciela, podlega prawu właściwemu dla statutu lub umowy osoby prawnej będącej emitentem.

Ustanowienie, treść i wygaśnięcie praw autorskich do wytworu działalności twórczej podlegają prawu państwa, w którym po raz pierwszy je upubliczniono.

Ustanowienie, treść i wygaśnięcie praw własności przemysłowej podlegają prawu państwa, w którym dokonano ich zgłoszenia lub rejestracji lub w którym złożono wniosek o zgłoszenie lub rejestrację.

Zobacz art. 2613–2632 kodeksu cywilnego.

3.9 Niewypłacalność

Przepisy dotyczące prawa właściwego zawiera ustawa nr 85/2014 o postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym; ułatwiają one stosowanie rozporządzenia (WE) nr 1346/2000.

Ostatnia aktualizacja: 13/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Słowenia

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Podstawową ustawą regulującą ogólne zasady prawa prywatnego międzynarodowego jest ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe (Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku, Dziennik Urzędowy Republiki Słowenii (Uradni list RS) nr 56/99). Konkretnie sprawy powiązane z prawem różnych państw regulują przepisy szczególne (na przykład ustawa o operacjach finansowych, postępowaniu upadłościowym i przymusowej likwidacji (Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju).

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencje ratyfikowane i ogłaszane w Republice Słowenii są stosowane bezpośrednio i mają pierwszeństwo przed prawem krajowym. Normy kolizyjne reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I), które zastępuje, w odniesieniu do państw członkowskich, do których ma zastosowanie, Konwencję rzymską z dnia 19 czerwca 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych oraz rozporządzenie nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”). Normy kolizyjne zawarte są również w konwencjach wielostronnych przyjętych przez [Haską Konferencję Prawa Prywatnego Międzynarodowego](#), której Republika Słowenii jest członkiem.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Normy kolizyjne są również zawarte w umowach dwustronnych o pomocy prawnej zawartych z Austrią, Bułgarią, Federacją Rosyjską, Francją, Mongolią, Polską, Republiką Czeską, Słowacją, Rumunią i Węgrami. Lista umów jest dostępna na [stronie internetowej Ministerstwa](#).

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Sędzia jest związany prawem regulującym kolizję przepisów, lecz strony mają swobodę wyboru prawa, które ma regulować ich stosunek prawny. W takim przypadku zastosowanie ma prawo wybrane przez strony. Ponadto prawo, które miałyby zazwyczaj zastosowanie zgodnie z ustawą – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe, nie ma zastosowania, jeżeli z wszystkich okoliczności wyraźnie wynika, że nie istnieje znaczący związek danego stosunku prawnego z prawem, które ma zostać zastosowane, lecz istnieje znacznie ściślejszy związek z innym prawem.

2.2 Odesłanie

Instytucję odesłania określono w art. 6 ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe, który stanowi, że jeżeli podczas ustalania, które prawo należy zastosować, przepisy państwa trzeciego wskażą prawo słoweńskie, prawo słoweńskie ma zastosowanie bez uwzględniania przepisów słoweńskich dotyczących ustalania prawa właściwego. Przepis ten nie ma zastosowania, jeżeli prawo właściwe zostanie wybrane przez strony.

2.3 Zmiana łącznika

Konkretnie normy kolizyjne regulujące łączniki, które mogą ulec zmianie, określają również zazwyczaj moment, w którym taką normę należy zastosować. W przypadku niektórych łączników moment rozstrzygający o wyborze prawa określony jest w samej normie kolizyjnej (przykładowo: obywatelstwo spadkodawcy w chwili sporządzenia testamentu), podczas gdy w innych przypadkach zmiana łącznika może oznaczać zastosowanie innego systemu prawnego. W przypadku trwałych stosunków należy zastosować zasadę uznawania praw nabytych.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Prawa ustalonego na podstawie ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe nie stosuje się, jeżeli skutki jego zastosowania byłyby sprzeczne ze słoweńskim porządkiem prawnym. Koncepcja porządku publicznego stanowi normę prawną wyrażoną w orzecznictwie. W większości przypadków opiera się on na konstytucyjnych zasadach państwa, podstawowych zasadach prawa krajowego i zasadach moralnych.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd lub inny właściwy organ z urzędu ustala treść prawa obcego, które należy zastosować, zwracając się do ministerstwa właściwego do spraw sprawiedliwości o wydanie zaświadczenia o prawie obcym, lub bada jego treść, stosując inną odpowiednią metodę. Strony mogą przedstawić dokument urzędowy lub inny dokument sporządzony przez właściwy organ zagraniczny lub właściwą instytucję zagraniczną dotyczący treści prawa obcego. Jeżeli w konkretnym przypadku nie można ustalić treści prawa obcego, zastosowanie ma prawo słoweńskie.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

W odniesieniu do państw członkowskich zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych, które stosuje się w Republice Słowenii; rozporządzenie to ma pierwszeństwo przed prawem krajowym regulującym tę samą kwestię. W sprawach, w których rozporządzenie to nie ma zastosowania, w stosownych przypadkach stosuje się umowy dwustronne. W braku umów dwustronnych zastosowanie ma prawo krajowe regulujące kolizję przepisów w stosunkach umownych (ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe).

Ogólna norma kolizyjna

Zgodnie z ustawą – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe prawo wybrane przez umawiające się strony ma zastosowanie do ich umowy, chyba że ustawa lub konwencja międzynarodowa stanowią inaczej. Wola stron dotycząca wyboru prawa właściwego może być wyrażona w sposób wyraźny lub też postanowienia umowne lub inne okoliczności mogą wyraźnie wskazywać, że wybrano dane prawo. Ważność umowy ocenia się wówczas według prawa wybranego. Jeżeli strony nie dokonały wyboru prawa właściwego, zastosowanie ma prawo najściślej związane z danym stosunkiem prawnym. Jeżeli okoliczności nie wskazują na inne prawo, zastosowanie ma prawo państwa, w którym strona zobowiązana do spełnienia świadczenia charakterystycznego dla danego stosunku umownego ma miejsce pobytu stałego lub główne miejsce prowadzenia działalności.

Kwestie związane z umowami o pracę reguluje prawo państwa, w którym pracownik zazwyczaj wykonuje swoją pracę. Zgadzając się na zastosowanie innego prawa do umowy o pracę, strony nie mogą wyłączyć zastosowania przepisów bezwzględnie obowiązujących dotyczących ochrony praw pracowników, zawartych w prawie państwa, które miałyby zastosowanie, gdyby strony nie wybrały innego prawa.

Umowa konsumencka jest umową o przeniesienie własności towarów, przeniesienie praw lub świadczenie usług na rzecz konsumenta. Konsument jest osobą nabywającą towary, prawa lub usługi głównie do użytku osobistego lub do użytku gospodarstwa domowego. Umowa konsumencka nie obejmuje umowy przewozu lub umowy świadczenia usług na rzecz konsumenta, jeżeli umowa jest w pełni wykonywana poza granicami państwa, w którym konsument ma miejsce zamieszkania. Niezależnie od przepisów ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe umowa konsumencka podlega prawu państwa, w którym konsument zamieszkuje, jeżeli jej zawarcie wynika z oferty lub reklamy w tym państwie, a konsument podjął w tym państwie kroki niezbędne do zawarcia umowy; jeżeli strona, która zawarła umowę z konsumentem, lub jej pełnomocnik otrzyma zlecenie w tym państwie, lub jeżeli umowę sprzedaży zawarto w innym państwie lub konsument złożył zamówienie w innym państwie, a podróż została zorganizowana przez sprzedawcę w celu promowania zawierania tego rodzaju umów.

W powyższym scenariuszu strony umowy nie mogą się zgodzić na stosowanie prawa, które wyłącza stosowanie przepisów bezwzględnie obowiązujących dotyczących praw ochrony konsumentów o w państwie stałego pobytu konsumenta.

W przypadku umów związanych z nieruchomościami stosuje się zawsze prawo państwa położenia nieruchomości.

Jeżeli umawiające się strony nie uzgodniły inaczej, ogólna norma kolizyjna ma zastosowanie do stosunków między umawiającymi się stronami, rozstrzygając również o tym, od którego momentu nabywca ruchomości ma prawo do pobierania pożytków, oraz o tym, od którego momentu nabywca przyjmuje na siebie ryzyko związane z rzeczą.

Ponadto jeżeli umawiające się strony nie uzgodniły inaczej, metoda dostarczenia rzeczy oraz środki niezbędne w przypadku odmowy przyjęcia dostarczonej rzeczy podlegają prawu państwa, w którym rzecz należało dostarczyć.

Jeżeli chodzi o skutki przelewu wierzytelności lub przejęcia długu, dłużnicy lub wierzyciele, którzy nie uczestniczyli bezpośrednio w przelewie wierzytelności lub przejęciu, podlegają temu samemu prawu, co sam przelew wierzytelności lub samo przejęcie.

Prawo właściwe dla głównej czynności prawnej ma zastosowanie do czynności pomocniczej, o ile nie postanowiono inaczej.

Prawo państwa miejsca pobytu stałego lub siedziby dłużnika ma zastosowanie do jednostronnej czynności prawnej.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Jeżeli chodzi o zobowiązania pozaumowne nieobjęte zakresem stosowania konwencji międzynarodowej lub rozporządzenia nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”), normy kolizyjne stanowią, że zastosowanie ma prawo krajowe.

Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe stanowi, że dla zobowiązań pozaumownych właściwe jest prawo państwa, w którym dokonano czynu. Prawo państwa, w którym wystąpiły skutki czynu, ma zastosowanie, jeżeli prawo to jest korzystniejsze dla poszkodowanego, pod warunkiem że osoba, która dopuściła się tego czynu, powinna była przewidzieć lub mogła przewidzieć miejsce wystąpienia skutków. Jeżeli takie prawo nie pozostaje w ścisłym związku ze stosunkiem prawnym, ale istnieje związek z innym prawem, zastosowanie ma to inne prawo.

Jeżeli zdarzenie powodujące powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej nastąpi na jednostce pływającej na morzu otwartym lub na statku powietrznym, za prawo właściwe uznaje się prawo państwa rejestracji jednostki pływającej lub statku powietrznego.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Jeżeli obywatel Republiki Słowenii jest również obywatelem innego państwa, osobę tę do celów ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe uznaje się jedynie za obywatela Słowenii. Jeżeli dana osoba nie posiada obywatelstwa Republiki Słowenii, ale posiada obywatelstwo co najmniej dwóch państw, do celów ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe stosuje się prawo państwa, którego osoba ta jest obywatelem i w którym ma miejsce pobytu stałego. Jeżeli dana osoba nie ma miejsca pobytu stałego w żadnym z państw, którego jest obywatelem, do celów ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe stosuje się prawo państwa, z którym osobę tę łączy najściślej związek.

Jeżeli dana osoba nie ma żadnego obywatelstwa lub nie można ustalić jej obywatelstwa, zastosowanie ma prawo państwa jej miejsca pobytu stałego. Jeżeli dana osoba nie ma miejsca pobytu stałego lub nie można go ustalić, zastosowanie ma prawo państwa jej miejsca pobytu czasowego. Jeżeli nie można ustalić nawet miejsca pobytu czasowego danego bezpaństwowca, zastosowanie ma prawo słoweńskie.

Prawo państwa, którego obywatelem jest dana osoba, ma zastosowanie do zmiany jej nazwiska.

Zdolność do czynności prawnych ocenia się według prawa ojczystego osoby fizycznej. Uznaje się, że osobie fizycznej, która zgodnie z prawem ojczystym, nie ma zdolności do czynności prawnych, przysługuje zdolność do czynności prawnych, jeżeli wynika to z prawa miejsca, w którym powstało zobowiązanie.

Utratę lub ograniczenie zdolności do czynności prawnych osoby fizycznej ocenia się według prawa ojczystego tej osoby.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Ustanowienie lub ustanie opieki oraz stosunki między opiekunem a osobą objętą opieką (podopiecznym) podlegają prawu państwa, którego podopieczny jest obywatelem. Środki służące zabezpieczeniu interesów prawnych zastosowane w Republice Słowenii wobec obywatela obcego państwa lub bezpaństwowca podlegają prawu słoweńskiemu i pozostają w mocy, dopóki właściwe państwo nie wyda postanowienia dotyczącego danych środków lub nie podejmie niezbędnych działań. Przepis ten ma również zastosowanie do majątku – położonego w Republice Słowenii – obywatela obcego państwa lub bezpaństwowca.

Stosunki między rodzicami a dziećmi ocenia się według prawa państwa, którego są oni obywatelami. Jeżeli rodzice i dzieci są obywatelami różnych państw, zastosowanie ma prawo państwa, w którym mają oni wspólne miejsce pobytu stałego. Jeżeli rodzice i dzieci są obywatelami różnych państw i nie mają miejsca pobytu stałego w tym samym państwie, zastosowanie ma prawo państwa, którego dziecko jest obywatelem.

Procedura uznawania, ustalania i zaprzeczania ojcostwa lub macierzyństwa podlega prawu państwa, którego dziecko jest obywatelem.

Obowiązek alimentacyjny wobec krewnych, z wyjątkiem obowiązku rodziców wobec dzieci, oraz obowiązek alimentacyjny wobec powinowatych ocenia się według prawa państwa, którego obywatelem jest osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny.

Proces uznawania dziecka podlega prawu państwa, którego rodzice są obywatelami, lub – jeżeli rodzice nie są obywatelami tego samego państwa – prawu państwa rodzica, na podstawie którego to prawa dokonuje się przysposobienia. Wyrażanie zgody na uznanie przez dziecko, inną osobę lub organ krajowy podlega prawu państwa, którego dziecko jest obywatelem.

3.4.2 Przystosowanie

Przesłanki przystosowania i rozwiązania stosunku przystosowania podlegają prawu państwa, którego obywatelami są przystosobiony i przystosabiający. Jeżeli przystosabiający i przystosobiony są obywatelami różnych państw, przesłanki przystosowania i rozwiązania stosunku przystosowania podlegają jednocześnie prawu państw, których osoby te są obywatelami. Jeżeli małżonkowie wspólnie dokonują przystosowania, prawem regulującym przesłanki przystosowania i rozwiązania stosunku przystosowania jest prawo państwa, którego obywatelem jest przystosobiony, jak również prawo państw, którego obywatelem jest zarówno jeden, jak i drugi współmałżonek. Forma przystosowania podlega prawu państwa, w którym dokonano przystosowania. Skutki przystosowania podlegają prawu państwa, którego obywatelami byli przystosabiający i przystosobiony w chwili przystosowania. Jeżeli przystosabiający i przystosobiony są obywatelami różnych państw, zastosowanie ma prawo państwa, w którym mają oni miejsce pobytu stałego. Jeżeli przystosabiający i przystosobiony są obywatelami różnych państw i nie mają miejsca pobytu stałego w tym samym państwie, zastosowanie ma prawo państwa, którego obywatelem jest przystosobiony.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Przesłanki zawarcia małżeństwa podlegają prawu państwa obywatelstwa każdej z osób z chwili zawarcia małżeństwa. Forma małżeństwa podlega prawu państwa, w którym je zawarto. Nieważność małżeństwa podlega prawu, zgodnie z którym je zawarto, w oparciu o normy kolizyjne opisane powyżej.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe nie zawiera żadnych przepisów szczególnych dotyczących konkubinatu. Biorąc pod uwagę, że skutki pozostawania w konkubinacie są takie same jak skutki zawarcia małżeństwa, przepisy regulujące małżeństwo mogą mieć zastosowanie również do konkubinatu.

Stosunki majątkowe między dwoma osobami pozostającymi w konkubinacie podlegają prawu państwa, którego są one obywatelami. Jeżeli osoby te nie mają wspólnego obywatelstwa, zastosowanie ma prawo państwa ich wspólnego miejsca pobytu. Umowne stosunki majątkowe między osobami pozostającymi w konkubinacie podlegają prawu właściwemu dla ich stosunków majątkowych z chwili zawarcia umowy.

Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe nie zawiera żadnych przepisów szczególnych dotyczących zarejestrowanych związków partnerskich osób tej samej płci oraz warunków ich zawarcia. Biorąc jednak pod uwagę, że skutki zawarcia związku partnerskiego osób tej samej płci są takie same jak skutki zawarcia małżeństwa, zastosowanie mogą mieć te same przepisy, co przepisy regulujące małżeństwo.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Rozwód podlega prawu państwa, którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie w chwili wytoczenia powództwa o rozwód. Jeżeli w chwili wytoczenia powództwa o rozwód małżonkowie są obywatelami różnych państw, rozwód podlega jednocześnie prawu państw, których małżonkowie są obywatelami. Jeżeli rozwodu nie można przeprowadzić na podstawie wyżej wymienionych przepisów, podlega on prawu słoweńskiemu, jeżeli jedno z małżonków ma miejsce pobytu stałego w Republice Słowenii w chwili wytoczenia powództwa o rozwód. Jeżeli jedno z małżonków jest obywatelem Słowenii, ale nie ma miejsca pobytu stałego w Słowenii, a rozwodu nie można przeprowadzić na podstawie wyżej wymienionych przepisów, rozwód podlega prawu słoweńskiemu. Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe i procesowe nie zawiera żadnych przepisów szczególnych dotyczących rozwiązywania związków partnerskich osób tej samej płci. Ponieważ jednak skutki zawarcia związku partnerskiego osób tej samej płci są takie same jak skutki zawarcia małżeństwa, zastosowanie mogą mieć przepisy dotyczące rozwodu.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Stosunki między rodzicami a dziećmi podlegają prawu państwa, którego są obywatelami. Jeżeli rodzice i dzieci są obywatelami różnych państw, zastosowanie ma prawo państwa, w którym mają oni wspólne miejsce pobytu stałego. Jeżeli rodzice i dzieci są obywatelami różnych państw i nie mają miejsca pobytu stałego w tym samym państwie, zastosowanie ma prawo państwa, którego dziecko jest obywatelem.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają prawu państwa, którego są oni obywatelami. Jeżeli małżonkowie są obywatelami różnych państw, zastosowanie ma prawo państwa, w którym mają oni miejsce pobytu stałego. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego obywatelstwa ani miejsca pobytu stałego w tym samym państwie, zastosowanie ma prawo państwa, w którym mieli oni ostatnie wspólne miejsce pobytu. Jeżeli nie można ustalić prawa właściwego na podstawie tych przepisów, zastosowanie ma prawo, z którym są oni najściślej związani.

Umowny małżeński ustrój majątkowy podlega prawu państwa, które regulowało stosunki osobiste i majątkowe małżonków w chwili zawarcia umowy. Jeżeli prawo stanowi, że małżonkowie mogą wybrać prawo właściwe dla umowy majątkowej, zastosowanie ma wybrane przez nich prawo.

Jeżeli małżeństwo zostaje unieważnione lub rozwiązane, do stosunków osobistych i ustroju majątkowego stosuje się te same normy kolizyjne, które mają zastosowanie do stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Dziedziczenie podlega prawu państwa, którego spadkodawca był obywatelem w chwili śmierci. Zdolność testowania podlega prawu państwa, którego obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia testamentu.

Testament został sporządzony w ważnej formie, jeżeli formę tę uznaje się za ważną zgodnie z następującymi systemami prawnymi: z prawem państwa, w którym sporządzono testament; z prawem państwa, którego spadkodawca był obywatelem w chwili sporządzenia testamentu lub w chwili śmierci; z prawem państwa, w którym spadkodawca miał miejsce pobytu stałego w chwili sporządzenia testamentu lub w chwili śmierci; z prawem słoweńskim lub z prawem państwa położenia nieruchomości – w sprawach dotyczących nieruchomości.

Forma odwołania testamentu jest ważna, jeżeli formę tę uznaje się za ważną zgodnie z którymkolwiek prawem, na podstawie którego sporządzenie testamentu byłoby ważne, zgodnie z powyższymi wyjaśnieniami.

3.8 Nieruchomości

W odniesieniu do prawa własności i innych praw rzeczowych zastosowanie ma prawo położenia rzeczy. Jeżeli chodzi o prawo własności rzeczy w transporcie, zastosowanie ma prawo państwa przeznaczenia. W odniesieniu do prawa własności środków transportu zastosowanie ma prawo państwa, w którym są one zarejestrowane, chyba że prawo słoweńskie stanowi inaczej.

3.9 Niewypłacalność

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego jest stosowane bezpośrednio w Słowenii w odniesieniu do kwestii wchodzących w zakres jego stosowania oraz dotyczących państw członkowskich UE. W sprawach, w których rozporządzenie to nie ma zastosowania, prawem właściwym jest słoweńskie prawo krajowe, tj. ustawa o operacjach finansowych, postępowaniu upadłościowym i przymusowej likwidacji (Dziennik Urzędowy Republiki Słowenii, ZFPPIPP-UPB7, nr 63/2013).

W ustawie tej rozdział zatytułowany „Postępowanie upadłościowe z elementem obcym”, zawierający przepisy ogólne dotyczące postępowania upadłościowego z elementem obcym, reguluje dostęp zagranicznych wierzycieli oraz zagranicznych syndyków masy upadłościowej do sądu krajowego oraz reguluje współpracę z zagranicznymi sądami i syndykami masy upadłościowej. Reguluje on również uznawanie zagranicznych postępowań upadłościowych, środki tymczasowe, równoległe postępowania upadłościowe oraz prawo właściwe dla skutków postępowania upadłościowego.

Sąd krajowy właściwy dla krajowych postępowań upadłościowych może zdecydować o uznaniu zagranicznego postępowania oraz o podjęciu współpracy z zagranicznymi sądami. Sądami krajowymi właściwymi miejscowo dla prowadzenia krajowych postępowań upadłościowych są następujące sądy: 1. jeżeli dłużnik będący krajową osobą prawną lub krajowym przedsiębiorcą posiada siedzibę w Republice Słowenii – sąd właściwy dla miejsca, w którym dłużnik posiada siedzibę; 2. jeżeli dłużnik będący osobą zagraniczną posiada oddział w Republice Słowenii – sąd właściwy dla miejsca, w którym znajduje się główne miejsce prowadzenia działalności oddziału dłużnika; 3. w pozostałych przypadkach – Sąd Okręgowy w Lublanie (Okrožno sodišče v Ljubljani). Jeżeli chodzi o prawo regulujące skutki prawne postępowania upadłościowego, co do zasady zastosowanie ma prawo państwa, w którym prowadzone jest postępowanie, o ile prawo nie stanowi inaczej w konkretnym przypadku. Ustawa o operacjach finansowych, postępowaniu upadłościowym i przymusowej likwidacji zawiera przepisy, które stanowią, że dla umów dotyczących użytkowania nieruchomości lub jej nabywania prawem właściwym jest prawo państwa położenia nieruchomości. Istnieją przepisy szczególne dotyczące prawa właściwego dla praw wpisanych do rejestru (którym jest prawo państwa upoważnionego do zarządzania rejestrem), prawa właściwego dla systemów płatności i rynków finansowych (którym jest prawo państwa stosowane do takich systemów płatności / rynków finansowych), prawa właściwego dla umów potrącenia i odkupu oraz prawa właściwego dla umów o pracę.

Ostatnia aktualizacja: 17/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Jakie prawo zostanie zastosowane? - Szwecja

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Prawo prywatne międzynarodowe w Szwecji jest skodyfikowane jedynie częściowo i stanowi połączenie prawa stanowionego oraz orzecznictwa. Celem prawa stanowionego jest przede wszystkim wdrożenie konwencji międzynarodowych, których stroną jest Szwecja. Poniżej wymieniono najważniejsze akty prawne.

Małżeństwo i dzieci:

rozdział 3 § 4 i 6 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych dotyczących małżeństwa i odpowiedzialności rodzicielskiej (Lagen (1904:26) s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, znanej również pod szwedzkim skrótem „IÄL”;

§ 9, 12 i 13 rozporządzenia w sprawie niektórych międzynarodowych stosunków prawnych w zakresie małżeństwa, przysposobienia i odpowiedzialności rodzicielskiej (Förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap, „NÄF”;

§ 2 ustawy o międzynarodowych stosunkach prawnych w zakresie przysposobienia (Lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, „IAL”);

§ 2, 3 i 6 ustawy o międzynarodowych kwestiach związanych z ojcostwem (Lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor, „IFL”);

§ 3–5 ustawy o niektórych międzynarodowych kwestiach dotyczących stosunków majątkowych między małżonkami lub konkubentami (Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden, „LIMF”);

§ 1 ustawy o konwencji haskiej z 1996 r. (Lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention) i art. 15–22 tej samej Konwencji haskiej z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci;

art. 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych oraz Protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

Dziedziczenie:

art. 20–38 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego.

Umowy i kupno:

rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („rozporządzenie Rzym I”);

§ 79–87 ustawy o wekslach (Växellagen 1932:130);

§ 58–65 ustawy o czekach (Checklagen 1932:131);

ustawa o prawie właściwym dla sprzedaży ruchomości (Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker, „IKL”);

§ 25a, 31a i 42a ustawy o delegowaniu obowiązków w miejscu pracy (Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, „MBL”);

ustawa o prawie właściwym dla niektórych umów ubezpieczenia (Lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal);

rozdział 13 § 4 i rozdział 14 § 2 kodeksu morskiego (Sjölagen 1994:1009);

§ 14 ustawy o umowach konsumenckich (Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden);

rozdział 1 § 4 ustawy o ochronie konsumentów w zakresie umów *timeshare* lub długoterminowych produktów wakacyjnych (Lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt);

rozdział 3 § 14 ustawy o umowach zawieranych na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa (Lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler);

§ 48 ustawy o sprzedaży konsumenckiej (Konsumentköplagen 1990:932).

Odszkodowanie:

rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („rozporządzenie Rzym II”);

§ 8, 14 i 38 ustawy o szkodzie poniesionej w następstwie wypadku drogowego (Trafikskadelagen 1975:1410);

§ 1 ustawy ratyfikującej Konwencję z dnia 9 lutego 1972 r. pomiędzy Szwecją a Norwegią o wypasie reniferów (Lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning);

§ 1 ustawy ratyfikującej Konwencję z dnia 19 lutego 1974 r. pomiędzy Danią, Finlandią, Norwegią i Szwecją o ochronie środowiska (Lagen (1974:268) med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige).

Prawo upadłościowe:

art. 4, 8–11, 14, 15, 28 i 43 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego („rozporządzenie w sprawie upadłości”) (Parlament Europejski i Rada dokonały przeglądu rozporządzenia, które weszło w życie latem 2015 r.);

§ 1, 3 i 5–8 ustawy ustanawiającej przepisy regulujące upadłość obejmującą majątek znajdujący się w Danii, Finlandii, Islandii lub Norwegii (Lag (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge);

§ 1, 4–9 i 13 ustawy o skutkach upadłości występujących w Danii, Finlandii, Islandii lub Norwegii (Lag (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge);

§ 1, 3–8 i 12 ustawy o upadłości obejmującej majątek znajdujący się w innym kraju nordyckim (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land);

§ 1, 4–9, 13 i 14 ustawy o skutkach upadłości występujących w innym kraju nordyckim (Lag (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land).

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Szwecja jest stroną niżej wymienionych wielostronnych konwencji międzynarodowych, które ustanawiają przepisy dotyczące ustalania prawa właściwego. Szwecja przyjmuje podejście „dualistyczne” w przypadku umów międzynarodowych, co oznacza, że wielostronne konwencje muszą także zostać włączone do szwedzkiego prawa krajowego: zobacz powyżej.

Liga Narodów:

Konwencja z 1930 r. o uregulowaniu pewnych kolizji ustaw w przedmiocie weksli trasowanych i własnych;

Konwencja z 1931 r. o uregulowaniu pewnych kolizji ustaw w przedmiocie czeków.

Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego:

Konwencja z 1955 r. o prawie właściwym dla międzynarodowej sprzedaży towarów;

Konwencja z 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych;

Konwencja z 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci;

Protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

Unia Europejska:

Konwencja z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych (rozporządzenie Rzym I zastępuje tę konwencję w odniesieniu do umów zawartych po dniu 17 grudnia 2009 r.).

Konwencje nordyckie:

Konwencja z 1931 r. pomiędzy Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją ustanawiająca zasady prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące małżeństwa, przysposobienia i odpowiedzialności rodzicielskiej (ostatnio zmieniona konwencją zmieniającą z 2006 r.);

Konwencja z 1933 r. w sprawie upadłości pomiędzy Szwecją, Danią, Finlandią, Islandią a Norwegią („konwencja nordycka w sprawie upadłości”);

Konwencja z 1934 r. pomiędzy Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją o dziedziczeniu, testamentach i zarządzaniu spadkiem (ostatnio zmieniona konwencją zmieniającą z 2012 r.);

Konwencja z 1974 r. o ochronie środowiska pomiędzy Danią, Finlandią, Norwegią i Szwecją.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Konwencja z 1972 r. pomiędzy Szwecją a Norwegią o wypasie reniferów (1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning).

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

W prawie szwedzkim nie istnieją przepisy zobowiązujące sąd do stosowania prawa obcego z urzędu. Kwestię tę reguluje przede wszystkim orzecznictwo, przy czym wydaje się, że występuje podział na postępowania w sprawach, które strony mogą rozstrzygnąć na drodze pozasądowej (*dispositiva mål*), oraz postępowania w sprawach, które może rozstrzygnąć wyłącznie sąd (*indispositiva mål*). W sprawach cywilnych, w których strony są uprawnione do samodzielnego rozstrzygnięcia sporu, wydaje się, że prawo obce będzie miało zastosowanie, jeżeli jedna ze stron się na nie powoła. Istnieje wiele przypadków spraw z wyraźnym elementem obcym, w których zastosowano po prostu prawo szwedzkie, ponieważ żadna ze stron nie powołała się na prawo obce. Z drugiej strony w postępowaniach, w których pozasądowe rozstrzygnięcie sporu byłoby niemożliwe, np. w sprawie o ustalenie ojcostwa, w wielu przypadkach sądy stosowały prawo obce z urzędu.

2.2 Odesłanie

W szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym co do zasady nie uznaje się instytucji odesłania. Wyjątek od tej reguły stanowią jednak § 79 ust. 2 ustawy o wekslach i § 58 ust. 2 ustawy o czekach w odniesieniu do zdolności cudzoziemców do zawierania transakcji z wykorzystaniem weksli lub czeków. Jest on uzasadniony tym, że przepisy te opierają się na konwencjach międzynarodowych. Inny wyjątek stanowi § 9 ust. 2 ustawy o skutkach ogłoszenia upadłości występujących w innym kraju nordyckim. Ponadto dopuszcza się odesłanie dotyczące ważności zawartego małżeństwa pod względem wymogów formalnych, o którym mowa w rozdziale 1 § 1 ust. 7 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych dotyczących małżeństwa i odpowiedzialności rodzicielskiej.

2.3 Zmiana łącznika

W szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym nie istnieje ogólna zasada odnosząca się do zmiany łącznika: kwestia ta jest uregulowana osobno w odrębnych ustawach. Przykładowo § 4 ust. 1 ustawy o niektórych międzynarodowych kwestiach dotyczących stosunków majątkowych między małżonkami lub konkubentami stanowi, że „jeżeli prawa właściwego nie określono w umowie, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym małżonkowie ustanowili swoje miejsce zwykłego pobytu (*hemvist*) w chwili zawarcia małżeństwa”, a § 4 ust. 2 tej samej ustawy stanowi, że „jeżeli obydwójce małżonkowie ustanowili następnie swoje miejsce zwykłego pobytu w innym państwie i mieszkali w nim przez co najmniej dwa lata, zastosowanie ma prawo tego państwa”.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Ogólna zasada szwedzkiego prawa prywatnego międzynarodowego stanowi, że przepisy prawa obcego nie należy stosować, jeżeli jego zastosowanie byłoby wyraźnie sprzeczne z podstawowymi zasadami systemu prawnego tego państwa. Przepisy w tym zakresie można znaleźć w licznych aktach prawnych prawa prywatnego międzynarodowego, ale z faktu tego nie należy wnioskować, iż klauzula porządku publicznego musi mieć podstawę prawną. Sąd orzekł, że nie można stosować prawa obcego ze względu na porządek publiczny w zaledwie kilku wyrokach.

Ustalenie, które przepisy szwedzkiego prawa są obowiązujące w wymiarze międzynarodowym, należy zazwyczaj do sędziego.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Jeżeli sąd stwierdzi, że prawo obce jest właściwe, ale nie zna przepisów prawa materialnego obcego systemu prawnego, ma do dyspozycji dwie możliwości: albo podejmuje czynności wyjaśniające samodzielnie, albo prosi stronę o przedstawienie koniecznych informacji. Wybór konkretnego rozwiązania zależy od tego, które z nich jest bardziej celowe. Jeżeli sąd zdecyduje, że zbada sprawę samodzielnie, może uzyskać pomoc ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości. Co do zasady sąd będzie odgrywał bardziej aktywną rolę w sprawach, które może rozstrzygnąć tylko sąd (zobacz powyżej), zaś w sprawach, w których strony mogą samodzielnie osiągnąć porozumienie, sąd może w znacznej mierze pozostawić przeprowadzenie czynności wyjaśniających stronom.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Szwecja jest stroną Konwencji rzymskiej z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych. W niektórych obszarach zastosowanie mają inne normy prawne. Rozporządzenie Rzym I zastępuje wspomnianą konwencję w odniesieniu do umów zawartych po dniu 17 grudnia 2009 r.

Sprzedaż towarów podlega ustawie o prawie właściwym dla sprzedaży towarów, która włącza do prawa krajowego postanowienia Konwencji haskiej z 1955 r. o prawie właściwym dla międzynarodowych umów sprzedaży towarów. Ustawa ta ma pierwszeństwo przed przepisami rozporządzenia Rzym I. Nie obejmuje jednak umów konsumenckich. Zgodnie z § 3 kupujący i sprzedawca mogą określić prawo właściwe w umowie. § 4 stanowi, że jeżeli strony nie wybrały prawa właściwego, zastosowanie ma prawo państwa miejsca zwykłego pobytu sprzedawcy. Wyjątki od tej zasady obejmują sytuację, w której sprzedawca przyjął zamówienie w państwie miejsca zwykłego pobytu kupującego, oraz zakup na giełdzie lub na aukcji.

Inny wyjątek od przepisów rozporządzenia Rzym I obejmuje niektóre **umowy konsumenckie**. Przepisy szczególne mające na celu ochronę konsumentów przed klauzulami wyboru prawa właściwego zawierają § 48 ustawy o sprzedaży konsumenckiej, § 14 ustawy o umowach konsumenckich, rozdział 1 § 4 ustawy o ochronie konsumentów w zakresie umów *timeshare* lub dotyczących długoterminowych produktów wakacyjnych oraz rozdział 3 § 14 ustawy o umowach zawieranych na odległość i poza lokalem przedsiębiorcy. Stanowią one, że pod pewnymi warunkami należy stosować prawo państwa należącego do EOG, jeżeli zapewnia ono konsumentowi lepszą ochronę.

Przepisy szczególne w odniesieniu do **weksli i czeków** zawierają § 79–87 ustawy o wekslach i § 58–65 ustawy o czekach. Opierają się one na Konwencji genewskiej z 1930 r. o uregulowaniu pewnych kolizji ustaw w związku z weksłami trasowanymi i własnymi oraz na Konwencji genewskiej z 1931 r. o uregulowaniu pewnych kolizji ustaw w związku z czekami.

Niektóre umowy **ubezpieczenia innego niż ubezpieczenia na życie** są uregulowane w ustawie o prawie właściwym dla niektórych umów ubezpieczenia.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Kwestię prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych reguluje rozporządzenie Rzym II.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

W szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym rozstrzygającym łącznikiem w odniesieniu do ustalenia statutu personalnego jest tradycyjnie obywatelstwo. Jednak obecnie doszło do tylu przypadków, w których obywatelstwo musiało ustąpić pierwszeństwa miejscu zwykłego pobytu jako głównemu łącznikowi, że wątpliwe jest, czy wciąż można mówić o jednym głównym łączniku w odniesieniu do statutu personalnego. W szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym uznaje się, że „statut personalny” dotyczy głównie zdolności prawnej, zdolności do czynności prawnych oraz nazwiska.

Zgodnie z rozdziałem 1 § 1 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych dotyczących małżeństwa i odpowiedzialności rodzicielskiej **zdolność do zawarcia małżeństwa** przed szwedzkim organem podlega co do zasady prawu szwedzkiemu, jeżeli którakolwiek ze stron jest obywatelem szwedzkim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Szwecji. Podobne zasady odnoszą się do spraw dotyczących krajów nordyckich zgodnie z § 1 rozporządzenia w sprawie niektórych międzynarodowych stosunków prawnych w zakresie małżeństwa, przysposobienia i odpowiedzialności rodzicielskiej.

Przepisy szczególne dotyczące **opieki i kurateli** zawierają rozdziały 4 i 5 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych dotyczących małżeństwa i odpowiedzialności rodzicielskiej oraz § 14–21a rozporządzenia w sprawie niektórych międzynarodowych stosunków prawnych w zakresie małżeństwa, przysposobienia i odpowiedzialności rodzicielskiej.

Jeżeli chodzi o kwestię prawa właściwego dla **zdolności do czynności prawnych**, częściowej odpowiedzi dostarcza art. 13 rozporządzenia Rzym I. Zdolność do zawierania transakcji z wykorzystaniem weksli lub czeków regulują przepisy szczególne zawarte w § 79 ustawy o wekslach i w § 58 ustawy o czekach. Istnieje przepis szczególny dotyczący **zdolności procesowej** zawarty w rozdziale 11 § 3 kodeksu postępowania sądowego (*rättegångsbalken*), który stanowi, że cudzoziemiec, któremu w jego własnym państwie nie przysługuje zdolność do czynności procesowych, może je jednak podejmować w Szwecji, jeżeli zdolność do czynności procesowych przysługuje mu zgodnie z prawem szwedzkim.

W szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym uznaje się, że **kwestie związane z nazwiskiem** należą do statutu personalnego. Oznacza to przykładowo, że przyjęcie przez jednego z małżonków nazwiska współmałżonka nie jest klasyfikowane jako zagadnienie dotyczące skutków prawnych małżeństwa w sferze osobistej. Zgodnie z § 50 ustawy o nazwiskach (*namnlagen*, 1982:670) ustawa ta nie ma zastosowania do szwedzkich obywateli, którzy mają miejsce zwykłego pobytu w Danii, Norwegii lub Finlandii; z powyższego można wywnioskować *a contrario*, że ma ona zastosowanie do szwedzkich obywateli mających miejsce zwykłego pobytu w innych państwach. § 51 stanowi, że ustawa ta ma również zastosowanie do cudzoziemców, którzy mają miejsce zwykłego pobytu w Szwecji.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

W szwedzkim prawie materialnym nie dokonuje się rozróżnienia między **dziećmi małżeńskimi a dziećmi pozamałżeńskimi**, a w szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym nie ma żadnej szczególnej normy kolizyjnej dotyczącej ustalenia, czy dziecko należy uznać za urodzone w małżeństwie czy poza nim, ani czy dziecko można następnie „legitymizować”.

Jeżeli chodzi o prawo właściwe dla ustalenia **ojcostwa**, istnieją różne przepisy dotyczące domniemania ojcostwa męża matki i ustalenia ojcostwa przez sąd powszechny. Domniemanie ojcostwa męża matki jest uregulowane w § 2 ustawy o międzynarodowych kwestiach związanych z ojcostwem. Stanowi on, że domniemywa się, iż mężczyzna, który jest lub był mężem matki dziecka, jest ojcem dziecka, jeżeli wynika to z prawa państwa, w którym dziecko miało miejsce zwykłego pobytu w chwili narodzin, lub – w przypadku, w którym prawo nie uznaje nikogo za ojca – jeżeli wynika to z prawa państwa, którego dziecko stało się obywatelem w chwili narodzin. Jeżeli miejscem zwykłego pobytu dziecka w chwili narodzin była Szwecja, kwestia ta podlega jednak zawsze prawu szwedzkiemu. Jeżeli ojcostwo należy ustalić w sądzie, sąd zastosuje prawo państwa, w którym dziecko miało miejsce zwykłego pobytu w chwili wydania orzeczenia w pierwszej instancji.

Zgodnie z § 2 ust. 1 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych w zakresie przysposobienia sąd szwedzki rozpatrujący wniosek o **przysposobienie** stosuje prawo szwedzkie. § 2 ust. 2 precyzuje jednak, że jeżeli wniosek dotyczy dziecka w wieku poniżej 18 lat, sąd musi rozważyć, czy wnioskodawca lub dziecko są związani z państwem trzecim poprzez obywatelstwo, miejsce zwykłego pobytu lub w inny sposób oraz czy można oczekiwać, iż dziecko będzie się musiało zmierzyć z problemami, jeżeli przysposobienie nie zostanie uznane w tym państwie.

W odniesieniu do skutków prawnych przysposobienia, jeżeli zagraniczne postanowienie orzekające przysposobienie jest ważne w Szwecji, dziecko przysposobione jest uznawane za dziecko przysposabiającego urodzone w szwedzkim małżeństwie do celów związanych z odpowiedzialnością rodzicielską, pieczęcią i świadczeniami alimentacyjnymi. W odniesieniu do dziedziczenia prawo wymaga jednak równego traktowania dzieci przysposobionych i dzieci biologicznych przysposabiającego jedynie wówczas, gdy przysposobienia dokonano w Szwecji. Jeżeli przysposobienia dokonano za granicą, uprawnienie do dziedziczenia przez dziecko przysposobione będzie podlegało prawu, które zasadniczo reguluje uprawnienie do dziedziczenia, tj. prawo państwa obywatelstwa.

Kwestia prawa właściwego dla **świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka** podlega Protokołowi haskiemu z 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych. Co do zasady obowiązki alimentacyjne podlegają prawu państwa, w którym dziecko ma miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli dziecko nie jest w stanie uzyskać świadczenia alimentacyjnego od dłużnika alimentacyjnego zgodnie z tym prawem, należy stosować prawo państwa, w którym położony jest sąd. Jeżeli dziecko nie jest w stanie uzyskać świadczenia alimentacyjnego od dłużnika alimentacyjnego zgodnie z prawem żadnego z tych państw, a zarówno dłużnik, jak i wierzyciel są obywatelami tego samego państwa, należy zastosować prawo tego państwa.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

W odniesieniu do **zdolności do zawarcia małżeństwa** zobacz pkt 3.3 powyżej. Co do zasady małżeństwo uznaje się za ważne ze względu na formę, jeżeli jest ważne w państwie, w którym je zawarto (rozdział 1 § 7 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych dotyczących małżeństwa i odpowiedzialności rodzicielskiej).

Skutki prawne zawarcia małżeństwa można podzielić na dwie główne kategorie: skutki w sferze osobistej i skutki w sferze majątkowej małżonków (zobacz pkt 3.6 poniżej). Głównym skutkiem zawarcia małżeństwa w sferze osobistej jest wzajemny obowiązek alimentacyjny małżonków. W szwedzkim prawie prywatnym międzynarodowym kwestie uprawnienia małżonków do dziedziczenia, przyjmowania przez nich nazwiska współmałżonka lub obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci współmałżonka nie są uznawane za skutki prawne zawarcia małżeństwa, a prawo właściwe ustala się na podstawie norm kolizyjnych regulujących kwestie dziedziczenia, nazwisk itd.

Kwestie prawa właściwego dla **świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka** reguluje Protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych. Co do zasady obowiązki alimentacyjne podlegają prawu państwa, w którym osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, ma miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli którekolwiek z małżonków sprzeciwia się zastosowaniu tego prawa, a prawo innego państwa ma ściślejszy związek z małżeństwem (w szczególności prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu), należy zastosować prawo tego innego państwa. W odniesieniu do kwestii związanych z **rozwozem** rozdział 3 § 4 ust. 1 ustawy o niektórych międzynarodowych stosunkach prawnych dotyczących małżeństwa i odpowiedzialności rodzicielskiej wskazuje, że szwedzkie sądy stosują prawo szwedzkie. W § 4 ust. 2 wprowadza wyjątek dotyczący sytuacji, w której obydwójce małżonkowie są cudzoziemcami, a żadne z nich nie ma miejsca zwykłego pobytu w Szwecji od co najmniej roku.

W szwedzkim prawie materialnym nie uznaje się instytucji **separacji sądowej** lub **unieważnienia małżeństwa**, a zatem nie istnieją żadne ogólnie obowiązujące normy kolizyjne, które mogłyby mieć zastosowanie w tego rodzaju przypadkach. Jeżeli chodzi o kraje nordyckie, § 9 rozporządzenia w sprawie niektórych międzynarodowych stosunków prawnych w zakresie małżeństwa, przysposobienia i odpowiedzialności rodzicielskiej stanowi, że w sprawach związanych z separacją sądową sąd stosuje swoje własne prawo.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Prawo właściwe dla majątku małżonków reguluje ustawa o niektórych międzynarodowych kwestiach dotyczących stosunków majątkowych między małżonkami lub konkubentami. Zgodnie z § 3 ustawy małżonkowie lub przyszli małżonkowie mogą zawrzeć umowę na piśmie, zgodnie z którą ich małżeński ustroj majątkowy będzie podlegał prawu państwa, w którym jedno z nich ma miejsce zwykłego pobytu lub którego jest obywatelem w chwili zawarcia umowy. Jeżeli małżonkowie nie zawarli ważnej umowy o wyborze prawa właściwego, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym ustanowili oni swoje miejsce zwykłego pobytu po zawarciu małżeństwa, zgodnie z § 4 ustawy. Jeżeli oboje małżonkowie ustanowią następnie swoje miejsce zwykłego pobytu w innym państwie i będą w nim zamieszkiwali przez co najmniej dwa lata, zamiast wspomnianego prawa zastosowanie będzie miało prawo tego państwa. Jeżeli jednak oboje małżonkowie mieli już miejsce zwykłego pobytu w tym państwie w czasie trwania małżeństwa lub jeżeli oboje są obywatelami tego państwa, prawo tego państwa będzie miało zastosowanie od chwili ustanowienia w nim przez małżonków swojego miejsca zwykłego pobytu.

§ 5 ustawy stanowi, że umowa o wyborze prawa właściwego jest ważna, jeżeli jest zgodna z prawem właściwym dla małżeńskiego ustroju majątkowego z chwili dokonania czynności prawnej. Jeżeli umowa o wyborze prawa właściwego zostaje zawarta przed ślubem, jest ważna, pod warunkiem że jest zgodna z prawem, które staje się właściwe z chwilą zawarcia małżeństwa. Umowa o wyborze prawa właściwego jest ważna co do formy, jeżeli spełnia wymogi formalne określone w prawie państwa, w którym ją zawarto lub w którym małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu.

Do spraw dotyczących krajów nordyckich odnoszą się przepisy szczególne zawarte w rozporządzeniu w sprawie niektórych międzynarodowych stosunków prawnych w zakresie małżeństwa, przysposobienia i odpowiedzialności rodzicielskiej.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Kwestię kolizji przepisów w odniesieniu do testamentów i spadków reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego. Normy kolizyjne zawarte w tym rozporządzeniu mają zastosowanie niezależnie od tego, czy element obcy dotyczy państwa członkowskiego czy dowolnego państwa trzeciego.

Jeżeli chodzi o ważność testamentu ze względu na formę, obowiązują jednak przepisy szczególne zawarte w rozdziale 2 § 3 ustawy o dziedziczeniu w sytuacjach z elementem obcym, która włącza do prawa krajowego postanowienia Konwencji haskiej z 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych. Testament uznaje się za ważny ze względu na formę, jeżeli jego forma jest zgodna z prawem miejsca, w którym spadkodawca go sporządził, miejsca, w którym miał miejsce zwykłego pobytu, lub miejsca, którego był obywatelem, w chwili sporządzenia testamentu albo w chwili śmierci. Rozrządzenie nieruchomością jest ważne co do formy, jeżeli jest zgodne z prawem miejsca położenia nieruchomości. Te same zasady stosuje się do odwołania testamentu. Odwołanie jest również ważne, jeżeli spełnia wymogi dotyczące formy zgodnie z prawem któregośkolwiek państw.

3.8 Nieruchomości

Prawo stanowiące dotyczące prawa rzeczowego zawiera normy kolizyjne odnoszące się jedynie do niektórych przypadków obejmujących statki wodne i statki powietrzne, instrumenty finansowe oraz wyprowadzone niezgodnie z prawem dobra kultury, a także do niektórych przypadków uregulowanych w konwencji nordyckiej w sprawie upadłości oraz w rozporządzeniu w sprawie upadłości.

Przykładowo skutki praworzeczowe zakupu ruchomości lub nieruchomości lub ustanowienia hipoteki na nieruchomości lub zastawu na ruchomości podlegają prawu państwa, w których położona jest nieruchomość lub ruchomość w chwili dokonania zakupu lub ustanowienia hipoteki/zastawu. Zgodnie z tym prawem zostanie ustalony charakter wszelkich praw rzeczowych, sposób ich powstania i wygaśnięcia, możliwe przesłanki formalne oraz prawa wynikające z takiego prawa rzeczowego względem osób trzecich.

W odniesieniu do gwarancji zagranicznych zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, jeżeli w chwili wystawienia gwarancji sprzedawca wiedział, że rzecz ma zostać przemieszczona do Szwecji, a gwarancja nie jest ważna w Szwecji, sprzedawca powinien był uzyskać taką gwarancję, która spełniałaby wymogi określone w prawie szwedzkim. Ponadto gwarancja zagraniczna nie wywołuje skutków prawnych po upływie określonego czasu od przemieszczenia rzeczy do Szwecji. Uznaje się, że zagraniczny wierzyciel miał czas na uzyskanie nowej gwarancji albo na dochodzenie swoich roszczeń.

3.9 Niewypłacalność

Jeżeli chodzi o upadłość w Szwecji, szwedzkie prawo ma zastosowanie do samego postępowania upadłościowego oraz do innych kwestii związanych z upadłością, takich jak warunki wszczęcia postępowania.

W odniesieniu do spraw obejmujących inny kraj nordycki obowiązują przepisy szczególne określające prawo właściwe, opierające się na konwencji nordyckiej w sprawie upadłości z 1933 r., którą włączono do prawa szwedzkiego ustawą uchwaloną w 1981 r. W odniesieniu do Finlandii ma jednak zastosowanie rozporządzenie w sprawie upadłości (zobacz poniżej), a w odniesieniu do Islandii – wcześniejsze przepisy z 1934 r. W konwencji nordyckiej w sprawie upadłości ustanawia się zasadę ogólną, zgodnie z którą postępowanie upadłościowe w państwie będącym jej stroną obejmuje majątek należący do dłużnika, który znajduje się w innym państwie będącym jej stroną. Kwestie takie jak prawo dłużnika do kontrolowania swojego majątku oraz do decydowania o tym, co wchodzi w skład masy upadłości, co do zasady podlegają prawu państwa, w którym przeprowadza się postępowanie upadłościowe.

Rozporządzenie w sprawie upadłości zawiera przepisy szczególne dotyczące spraw obejmujących inne państwa członkowskie UE.

Ostatnia aktualizacja: 13/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.